

DANIEL STEEL

**A CÁR
BALERINÁJA**

Danielle Steel A CÁR BALERINÁJA

Ismertető a hátoldalról: Zsineggel átkötött, barna papírba csomagolt doboz, benne egy pár szatén balettcipő, egy aranymedál és egy köteg levél: az imádott nagyanya hagyatéka. A leveleket olvasgató unoka előtt feltárul a titkos múlt, egy sosem ismert élet... Danina Petroszkova tizenhét évesen már a cári Oroszország ünnepest primabalerinája, az uralkodó pár kedvence. Ám sorsdöntő események - háború, szerelem, betegség - következtében a szép, fiatal lány hamarosan gyötrelmes választásra kényszerül. Danielle Steel ezúttal is a sorsfordulók, az ifjúság, a szépség és a szerelem csodálatos titkait osztja meg az Olvasóval

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült: Danielle Steel: Granny Dan Published by Delacorte Press Random House, Inc., New York, 1999

Fordította: Sóvágó Katalin

Hungarian edition by Maecenas Könyvkiadó, 2000
Hungarian translation by Sóvágó Katalin, 2000

A nagy szerelmeknek És a kicsi balerináknak, Akiket külön-külön imádok, És örökre itt őrzök A szívemben. Azonkívül és mindenekelőtt Vanessának, A drága gyermeknek És a csodálatos Balerinának. Legyen hozzád Szerető, kegyes és jóságos Az élet. Szívem minden szeretetével: D.S.

Prológus

A doboz egy havas délutánon érkezett, két héttel karácsony előtt. Ott találtam szépen becsomagolva, zsineggel átkötözve a küszöbömön, amikor megérkeztünk a gyerekekkel. Hazafelé jövet megálltunk a parkban, én leültem egy padra, néztem a gyerekeket, és megint órá gondoltam, mint majdnem mindig már egy hete, a temetés óta. Oly keveset tudtam róla, oly sok mindent csak találgattam, annyi titka volt, amelyeket egyedül ő ismert. Azt bántam a legjobban, hogy nem faggattam az életéről, amikor még megtehettem volna, pusztán azért, mert azt hittem, nem fontos. Végül is öreg volt, mi érdekes lehetett benne? Azt képzeltem, mindent tudok róla. Ő volt a táncoló pillantású nagymama, aki még majdnem kilencvenévesen is élvezettel görkorcsolyázott velem, aki ínycsiklandó aprósüteményeket készített, és a kisvárosban, ahol élt, úgy beszélt a gyerekekkel, mintha felnőttek lennének és megértenék. Nagyon bölcs volt és nagyon mulattató, a gyerekek imádták. Kártyatrükköket is mutatott nekik, amelyekkel lenyűgözte a kicsiket. Szép hangja volt, gyönyörű régi balladákat énekelt oroszul, és

balalajkázott. Mindig dalolt és dudorászott, soha meg nem állt. Halálig megmaradt vékonynak és kecsesnek. Szerette és csodálta minden ismerőse. Kilencvenéves korához képest meglepően sokan voltak a templomban a temetésén. És mégis, egyikünk sem ismerte igazán. Senki sem sejtette, ki volt, senki sem tudta, milyen rendkívüli világból jött. Azt tudtuk, hogy Oroszországban született, és 1917-ben érkezett Vermontba, ahol hamarosan feleségül ment nagyapámhoz. Mi úgy éreztük, hogy mindig itt volt, mint egy része az életünknek. Róla is azt hittük, amit az öregekről szoktak: azt, hogy sohasem volt fiatal. Egyikünk sem ismerte igazán. Nem bírtam kiverni a fejemből a megválaszolatlan kérdéseket. Most már csak azon emészthettem magam, hogy miért nem fordultam hozzá. Miért nem kerestem a választ a kérdésekre? Anyám tíz éve halt meg. Talán még ő sem ismerte a válaszokat. Vagy nem is akarta. Anyám sokkal jobban hasonlított az apjára, józan, komoly nő volt, akár egy hamisítatlan új-angliai. Holott nagyapám orosz volt. De mindkettőjüket szófukarság és a zárkózottság jellemezte. Anyám keveset beszélt, keveset tudott más világokról, a mások életéről, és nem is nagyon látszott érdeklődni irántuk. Elment az áruházba, ha leértékelték a paradicsomot meg a szamócát, gyakorlatias teremtés volt, aki két lábbal állt a földön, és keveset örökölt az anyja tulajdonságaiból. Leginkább azzal a szóval lehetett volna jellemezni, hogy szolid, amit senki sem használt volna az ő anyjára, Dan ómamára, ahogy én szólítottam őt. Dan ómama varázslatos volt. Dan ómama mintha kizárólag párából, tündérporból és angyalszárnyakból állt volna, csupa bűvös, fényes, bájos dologból, amiből a lánya semmit sem örökölt. Engem mágnesként vonzott, szerető kedvessége számtalan szótlan, gyengéd

gestussal simogatta a szívemet. Dan ómamát szerettem a legjobban, ő hiányzott olyan fájón azon a havas délutánon, amikor a parkban töprengtem: mitévő leszek nélküle? Tíz napja halt meg, kilencvenéves korában. Amikor anyám ötvennégy éves korában elhunyt, sajnáltam, és tudtam, hogy hiányozni fog. Hiányozni fog a szilárdság, a megbízhatóság, a hely, ahová hazajöhetek. Apám a gyászév után feleségül vette anyám legjobb barátnőjét, de engem még ez sem rázott meg túlságosan. Apám hatvanöt éves volt, szívbeteg, kellett neki valaki, aki megfőzi a vacsoráját. Connie régi barátja volt, aki okos dublóre lett anyámnak. Engem nem zavart. Megértettem. Sose sírtam anyám után. Hanem Dan ómama... a varázslatából veszített el egy darabot a világ, amióta nagyanyám nem járt már a földön. Tudtam, hogy soha többé nem hallom énekelni a dallamos orosz nyelven... A balalajka már rég nem volt meg. Nagyanyámmal együtt tovalibbent valami különleges csoda, varázslat. A gyerekeim sohasem tudják meg, mit veszítettek. Nekik ő csak egy kedves tekintetű, nagyon öreg néni volt, aki vicces kiejtéssel beszélt... de én tudtam, én pontosan tudtam, mit veszítettem és nem találom meg soha többé. Nagyanyám páratlan ember volt, lebilincselő egyéniség. Senki sem felejtette el, aki egyszer is beszélt vele. A doboz sokáig hevert a konyhaasztalon, mert a gyerekek zajosan követelték a vacsorát, és tévét néztek, miközben főztem. Délután a szupermarketben jártam és bevásároltam, ami a karácsonyi süteményhez kellett. Ma este akartuk elkészíteni, hogy másnap a gyerekek vihessenek belőle az iskolába a tanítónőiknek. Katie minyont akart, Jeff és Matthew karácsonyi csengőt, zöld és piros cukorral meghintve. A mai este épp alkalmas volt a sütögetésre, mert Jack, a férjem, háromnapos

megbeszélésre Chicagóba utazott kisvárosunkból. Előző héten eljött velem a temetésre, és együttérző gyöngédséggel viselkedett. Tudta, milyen sokat jelentett számomra a nagyanyám, de emberi szokás szerint arrafelé próbálta terelni a gondolataimat, hogy Dan ómama szép, hosszú életet élt; úgy logikus, hogy most már elmenjen. Neki logikus lehetett, nekem nem. Úgy éreztem, becsaptak, amikor elvették tőlem a nagyanyámat. Még kilencvenéves korában is szép asszony volt. Sima, fehér haját egyetlen varkocsban viselte, amelyet fontos alkalmakkor szoros kontyba tűzött. Soha nem fésülte másképp. Én egész életében ugyanolyannak láttam: egyenes tartás, vékony alak, kék szem, amely felragyogott, ha rám nézett. Ugyanazokat a nyalánkságokat sütötte, amelyeket ma estére terveztem, ő mutatta meg, hogyan csináljam. De mikor ő készítette, görkorcsolyát viselt, és kecsesen cikázott ide-oda a konyhájában. Megnevettetett, néha meg is ríkatott balerinákról és hercegekről szóló, csodás meséivel. Először ő vitt el balettet nézni. Szívesen táncoltam volna gyerekkoromban, ha tehettem volna. Csakhogy ott, ahol mi laktunk Vermontban, nem volt balettiskola, anyám pedig nem akarta, hogy nagyanyám tanítson. Bár ő megpróbálta egyszer-kétszer a konyhában, de anyám fontosabbnak tartotta a főzést, a házimunkát, meg hogy segítsek apámnak gondozni az istállóban tartott két tehenet. Anyám nem csapongott, mint az édesanyja. Az én gyerekkoromban nem jutott hely sem a táncnak, sem a zenének. Dan ómama ajándékozott meg a varázsszal és a titokkal, a bájjal és a művészettel, a kíváncsisággal az enyémnél szélesebb világ iránt, amikor ültem a konyhájában, és órákon át hallgattam, amit nekem mesélt. Mindig feketében járt. Kimeríthetetlen készlettel rendelkezett kopott fekete ruhákból és bohókás

kalapokból. Mindig nett volt, sugárzott belőle az ösztönös elegancia, de sohasem volt izgalmas ruhatára. A férje, az én nagyapám, meghalt, amikor még kisgyerek voltam. Influenzát kapott, ami ráment a tüdejére. Tizenkét éves koromban megkérdeztem ómamát, hogy szerette-e a férjét. Mármint hogy igaziból szerette-e. Ómama meghökkent a kérdéstől, aztán lassan elmosolyodott, és csak egy pillanatig tétovázott, mielőtt válaszolt volna: - Hát persze hogy szerettem! mondta lágy orosz kiejtésével.

- Nagyon jó volt hozzám. Kitűnő ember volt! Én nem egészen erre voltam kíváncsi. Azt akartam tudni, volt-e köztük halálos szerelem, mint azokban a herceges mesékben, amelyeket ómama mesélt. Nagyapámat én sohasem láttam különösebben jóképűnek, azonkívül sokkal öregebb volt Dan ómamánál. A képein feltűnően hasonlított anyámra, ugyanolyan komoly volt és valahogy szigorú. Akkoriban az emberek nem mosolyogtak a fényképeken, amitől úgy látszott, hogy a fotózás nagyon fájdalmas dolog. Azonkívül nehezen tudtam elképzelni a nagyszüleimet egymás mellett. Nagyapám huszonöt esztendővel volt idősebb a feleségénél. Akkor ismerkedtek meg, amikor nagyanyám 1917-ben Amerikába érkezett Oroszországból, és az ő bankjában kezdett dolgozni. Nagyapám évekkorábban megözvegyült, gyerekei nem voltak, és nem nősült újra. Dan ómama mindig azt mondta, hogy amikor megismerkedtek, nagyapám mérhetetlenül magányos volt, rendkívül jóságosan bánt vele, de sohasem fűzött ehhez bővebb magyarázatot. Gyönyörű nő lehetett akkor, bizonyosan elkápráztatta nagyapámat. Megismerkedésük után tizenhat hónappal összeházasodtak, egy évvel később világra jött anyám, de nem született több gyermekük, csak ez az egy.

Nagyapám bálványozta a lányát, talán mert annyira hasonlított rá. Mindezt tudtam, mindig tudtam. Azt viszont nem tudtam, legalábbis nem voltak róla megbízható elképzeléseim, ami azelőtt történt. Ki volt Dan ómama fiatalon? Honnan jött és miért? Gyermekfővel nem tartottam fontosnak a történelmi részleteket. Nem volt titok, hogy a szentpétervári balettben táncolt, és ismerte a cárt, de anyám nem szerette, ha ómama erről mesélt. Azt mondta, csak teletömné a fejemet zöldségekkel külföldiekről és olyan helyekről, amelyeket sohasem láthatok, nagyanyám pedig tiszteletben tartotta a lánya óhaját. Vermonti ismerősökről beszélgettünk, meg hogy hol jártam, miket csináltam az iskolában. Ha lementünk korcsolyázni a tóra, a szeme egy pillanatra elködösült, és én mindig tudtam, hogy most Oroszországra gondol, és azokra az emberekre, akiket ott ismert. Nem számít, mit mondott vagy mit hallgatott el, ezek még mindig hozzá tartoztak. Ómama életének ezt a részét mohón szerettem volna megismerni. Éreztem, hogy azok az emberek neki ma is fontosak, habár több mint ötven éve elhagyta őket. Tudtam, hogy egész családja - apja és négy bátyja - meghalt a háborúban és a forradalomban, a cárért. Nagyanyám átjött Amerikába, soha többé nem találkozott a régiekkel, új életet kezdett Vermontban. Ám ismerősei, szerettei haláláig beleszövődtek lényének minden rostjába, élete faliszőnyegébe, olyan színfoltként, amelyet ómama titkolt, de nem tagadhatott le. Egy napon, amikor iskolai színelőadáshoz kerestem valami ócska ruhát a padlásán, megtaláltam a balettcipőjét: ott porosodott egy nyitott ládában. Ugyancsak elnyűtt volt, és akkora, mint egy piskóta. Varázsos érintése volt a kopott szaténnak, amikor gyöngéden megsimogattam. - Ó! - mondta Dan ómama,

amikor rákérdeztem a cipőre. Először mintha meghökkent volna, aztán fölnevetett, és hirtelen nagyon fiatalnak látszott. Azon az estén viseltem, amikor utoljára táncoltam Pétervárott a Marinszkijben... Ott volt a cárné is... meg a nagyhercegnők. - Ezúttal elfelejtett büntudatosnak látszani mesélés közben. A hattyúk tavát táncoltuk - folytatta, és abban a pillanatban egymillió mérföldre volt tőlem. - Gyönyörű előadás volt... akkor nem sejtettem, hogy az utolsó lesz... Nem is tudom, miért tartottam meg a cipőt... Borzasztó régen volt az, drágám. - Azzal mintha becsukta volna emlékei ajtaját, elébem tett egy csésze forró kakaót, csokoládéforgáccsal és őrölt fahéjjal meghintett, kemény tejszínhabbal koronázva. Szerettem volna kérdezgetni még a balettről, de ómama kiment, és mire visszatért a hímzésével a konyhába, én már nekiültem a házi feladatnak. Akkor este nem volt rá több alkalmam. Évekig nem volt. Aztán elfelejtettem. Azt tudtam, hogy nagyanyám táncolt, valamennyien tudtuk, de akkor is nehéz volt elképzelnem primabalerinának. Ő az én nagyanyám volt, Dan ómama, a város egyetlen nagymamája, aki tudott görkorcsolyázni. Büszkén viselte a görkorcsolyáját egyszerű kis fekete ruhájához, és ha bement a városba, főleg, ha a bankban akadt dolga, mindig kalapot vett, kesztyűt húzott, föltette kedvenc fülbevalóját, és egészen úgy hatott, mint aki mindjárt valami fontosat fog csinálni. Még akkor is méltóságteljesen festett, amikor elém jött az iskolához őskori kocsijában, és olyan boldog volt, hogy találkozhatunk! Könnyű emlékezni a múltra, de mennyivel nehezebb emlékezni a régmúltra! Bár most jut eszembe, ő nem is akarta, hogy emlékezzünk. Akkorára már az volt, akivé lett, a nagyapám özvegye, az anyám anyja, az én nagyanyám, aki orosz csemegéket sütött.

Ami azelőtt történt, az túl sok volt, hogy kikémleljük, még álmodni se álmodhattunk róla. Voltak-e álmatlan éjszakái Dan ómamának? Emlékezett-e rá, milyen volt A hattyúk tavát táncolni a cárnénak és a lányainak? Vagy évek óta lezárta magában az egészet, és hálás volt az életért, amelyet Vermontban élhetett velünk? Két élete annyira szöges ellentétben állt egymással, hogy mi elfelejtkezhettünk a múltjáról, azt hittük, ómama most már valaki más, nem az, aki Oroszországban volt. Ő pedig mindvégig, amíg ismertük, hagyta, hogy ezt higgyük. Mi viszont megengedtük, hogy elfelejthesse, illetve kényszerítettük rá, és olyanná tettük, akinek kényelmes volt elképzelnünk őt. Én sose láttam fiatalnak. Anyám sose látta gyönyörűnek, elragadó táncosnőnek. A férjének sose volt más, mint házastárs. Még csak hallani sem szeretett a felesége apjáról és testvéreiről. Ők egy másik világhoz tartoztak. Nagypám nem akarta, hogy a felesége odatartozzon. Talán nem akarta, hogy emlékezzen. Nagyanyám a férjéé volt, amíg az meg nem halt. Akkor nagypám ránk hagyta. De Dan ómama az enyém volt, sokkal inkább az enyém, mint anyámé. Ők sohasem álltak közel egymáshoz. Mi igen. A drága nagyanya, aki mindent jelentett nekem, aki azzá tett, aki vagyok, akinek álmaiból bátorságot merítettem, hogy elhagyjam Vermontot. New Yorkba költöztem a főiskola után, elhelyezkedtem a hirdetőszakmában. Idővel férjhez mentem, és van három gyerekem. Jó ember a férjem, szeretem, ahogy élek, és hét éve otthon vagyok. Azt tervezem, hogy majd visszamegyek dolgozni, ha a gyerekek kissé idősebbek lesznek, és már nincs szükségük rá, hogy örökké körülöttük sűrögjek, és süssem nekik az aprósüteményt. Egy napon, amikor felnövök, amikor megöregszem, olyan akarok lenni, mint Dan ómama. Görkorcsolyát

akarok viselni a konyhában, korcsolyázni akarok a jégen, ahogy vele szoktam, és amit még mindig szeretek. Meg akarom nevetetni a gyerekeimet meg az unokáimat, és azt akarom, hogy emlékezzenek azokra a dolgokra, amiket a kedvükért tettem. Azt akarom, hogy emlékezzenek a karácsonyi harangokra, a fenyőfák közös díszítésére, a forró csokoládéra, amit pont olyanra főzök, mint ómama, miközben ők a házi feladatukat írják. Azt akarom, hogy jelentsen nekik valamit az életem, és emlékezetessé szeretném tenni a velem töltött időt. De azt is akarom, hogy tudják, ki voltam, miként kerültem ide, és hogy nagyon szeretem az apjukat. Az én életemben nincsenek rejtélyek, nincsenek titkos mesék, nincsenek diadalok, mint nagyanyáméban, aki a cári Oroszország végóráiban táncolta el A hattyúk tavát. El sem tudom képzelni, milyen volt az élete, mi mindenről kellett lemondania, amikor ide jött. Fel se tudom fogni, milyen érzés lehet elveszíteni a szeretteinket, és még csak nem is említeni őket többé. El sem tudom képzelni, milyen lehetett Oroszországból elköltözni egy olyan helyre, mint Vermont. Bár megtudhatnám, miért nem beszélt róla nekem soha! Talán csak azért, mert mi nem akartuk, hogy ő Danina Petroszkova legyen, a balerina. Mi csak azt akartuk, hogy Dan ómama legyen, anya, feleség és nagyanya. Nekünk könnyebb volt így, mert semmihez sem kellett alkalmazkodnunk. Nem kellett azt éreznünk, hogy mi nem érünk fel sem a korábbi életéhez, sem hozzá. Nem kellett ismernünk vagy éreznünk a fájdalmát, a szenvedéseit, nem kellett gyászolnunk, amit nem úszhattunk volna meg, ha tudjuk, ki volt valaha. Most, amikor rá emlékezem, azt kívánom, bár többet tudtam volna róla. Bárcsak láthattam volna akkor, bár ott lehettem volna vele! Félretettem a csomagot, amíg elkészítettem a karácsonyi csengőket

Jeffel és Mattel, és magamat is összecukroztam tetőtől talpig zölddel és pirossal. Azután minyont süттünk Katie-vel, akinek sikerült magát, engem és a konyhát is összemázolnia glazúrral. Késő este, miután sikerült ágyba dugnom a gyerekeket, Jack felhívott Chicagóból. Hosszú napja volt, de sikerültek a tárgyalásai. Addigra tökéletesen megfeledkeztem a csomagról, akkor jutott csak eszembe, amikor éjfél után kimentem a konyhába, hogy igyak valamit. Még mindig ott hevert félretolva, zsinórján egy kis vajkrémmel, apró zöldpiros cukorkristályokkal beszórva. Fogtam a dobozt, letisztogattam, és letelepedtem vele a konyhaasztalhoz. Beletelt néhány percbe, amíg kibogoztam a spárgát és felbontottam. A szeretetotthonból küldték, ahol Dan ómama az utolsó évét töltötte. Már elhoztam a dolgait, amikor a temetés után beugrottam hozzájuk köszönetet mondani.

Nagyanyámnak többnyire csak kopott holmijai voltak, nemigen találtam köztük megőrzésre érdemes tárgyakat, kivéve egy csomó fényképet a srácokról, meg néhány könyvet. Megtartottam egy orosz verseskötetet, amelyikről tudtam, hogy szerette, de a többit otthagytam a gondozónőknek. Nem őriztem meg más értékét, mint a karikagyűrűjét, az aranyóráját, amelyet nagyapámtól kapott az esküvőjük előtt, és egy pár fülbevalót. Egyszer mesélte, hogy az óra volt nagyapám egyetlen ajándéka: A férje sohasem halmozta el ékszerekkel vagy meglepetésekkel, noha egyébként odaadóan gondoskodott róla. Elhoztam magammal egy régi, csipkés ágykabátot is, és elrejtettem a szekrényem hátuljában. Minden mást odaadtam jótékony célra, el nem tudtam képzelni, mit küldhetnek még. Jókora,

négyszögletes dobozt fejtettem ki a papírból, körülbelül akkorát, mint egy kalapdoboz, és amikor fölemeltem, éreztem, hogy nehéz. A mellékelt levél szerint nagyanyám szekrényének felső polcán találták, és okvetlenül el akarták juttatni hozzám. Nem tudtam, mit fogok találni, amikor fölemelem a fedelet, és a látványtól elállt a lélegzetem. Pontosan olyan volt, ahogy az emlékezetemben élt, az elnyűtt, kissé megkopott balettcipő, sápadt, kifakult szalagjaival. A nagyanyám balettcipője, amit évekkal ezelőtt láttam a padlásán. Az utolsó pár, amelyet azelőtt viselt, hogy elhagyta Oroszországot. Más holmik is voltak a dobozban. Egy aranymedál, és benne egy férfi fényképe. Gondosan nyírott szakállt-bajuszt viselt, és nagyon jóképűnek látszott a maga ódivatú, komoly módján. A tekintete olyan volt, mint a nagyanyámé; a szeme enynyi év után is valósággal kacagott a képen, abban az egyébként mosolytalan arcban. Voltak fotók más férfiakról is, egyenruhás férfiakról, akik szerintem ómama apja és fivérei lehettek. Az egyik fiatalember hihetetlenül hasonlított rá. És volt egy apró, műtermi kép ómama anyjáról, amelyet mintha már láttam volna egyszer. Ott volt a hattyúk tava utolsó előadásának a műsora; egy bokorra való mosolygó balerina, és középen egy ifjú szépség, akinek a szeme és az arca ugyanolyan maradt haláláig. Könnyen fel lehetett ismerni benne Daninát. Lélegzetelállítóan gyönyörű volt és hihetetlenül boldog. Nevetett a fényképen, és az összes lány szerető csodálattal nézte. A doboz alján pedig vastag köteg levelet találtam. Első pillantásra láttam, hogy oroszul írták, egyszerre férfias és érzékeny, takaros és elegáns betűkkel. Kifakult kék szalaggal kötötték össze őket, és nagyon sok volt belőlük. Ahogy megfogtam a paksamétát, rögtön tudtam, hogy itt a rejtély kulcsa, itt

vannak a titkok, amelyeket nagyanyám senkivel sem osztott meg, amióta elhagyta Oroszországot. Annyi mosolygó arcot rejtett az a doboz, olyan sok emberét, akik fontosak voltak ómamának, és akiket otthagytott egy olyan életre, amely nagyon különbözhetett az övétől. Fölemeltem a cipellőket, gyengéden cirógattam a szatént, és nagyanyámra gondoltam. Milyen bátor volt, milyen erős, mennyi mindentől kellett megválnia! Az jutott eszembe: Vajon élnek-e még azok az emberek? Nekik is olyan sokat jelentett-e nagyanyám, őriznek-e képeket róla? És csendesen töprengtem a férfin, aki ezeket a leveleket írta. Mit jelentett nagyanyámnak, és mi történt vele? De amilyen gonddal meg volt kötve a masni az évtizedeken át őrzött, a szeretetotthonot is megjárt leveleken, már abból láthattam, holott nem értettem oroszul, milyen fontos volt ómamának ez a férfi; és hogy ennyi levelet írt, abból arra következtettem, hogy ő is nagyon szerethette a nagyanyámat. Mielőtt eljött volna hozzánk, jóval mielőtt az enyém lett volna, nagyanyám egy másik életet élt, amely szöges ellentéte volt vermonti életének, egy varázsos, izgalmas, csillogó életet.

Eszembe jutott, milyen zord volt nagyapám a fényképein, és reménykedtem, hogy ez a másik férfi boldoggá tette nagyanyámat, szerelemmel szerette őt. Ómama magával vitte titkaikat a sírba, most pedig rám hagyta őket, a balettcipővel, A hattyúk tavának műsorával és szerelme leveleivel együtt. Ismét megnéztem a medálba zárt fényképet, ösztönösen tudtam, hogy ő írta a leveleket, és újból kínozni kezdtek a kérdések. Most már senki sincs, aki válaszoljon rájuk. Rögtön arra gondoltam, hogy lefordítatom a leveleket,

akkor legalább megtudom, miről szólnak. Ugyanakkor tisztában voltam vele, hogy tapintatlanság lenne kikémelelnem nagyanyám titkait. Nem adta nekem, csak rám hagyta őket. Mégis azt reméltem, nem haragudna meg érte, hiszen mi olyan közel álltunk egymáshoz! Rokonlelkek voltunk. Ezer emléket őriztem róla, a közös percekről, közös dolgainkról, regékről és legendákról, amelyeket ő mesélt nekem. Talán nem neheztelne, ha a legendák után ezt a részét is megismerném az életének. Remélem, nem fog megharagudni. Olthatatlan lángként perzselt az izgalom, amelyet a levelek és a fényképek megtalálása ébresztett bennem. Most már nem menekülhettem az igazság elől, amelyet ómama egy életen át rejtegetett. Nekem ő mindig öreg volt, mindig az enyém volt, mindig Dan ómama volt. Ám egy másik időben, egy másik országban voltak más emberek, és volt tánc, kacagás, szerelem. Ebből csak egy leheletnyit testált rám, mintegy emlékeztetőül, hogy ő is volt egykor fiatal. Amikor végre megértettem ezt, ránéztem a fényképen az ifjú balerina mosolygó arcára, és egy fájó könnycsepp gördült végig arcomon, miközben szorongattam a megfakult rózsaszín balettcipőt, amelyet talán nekem őrzött. Arcomhoz szorítottam a réges-régi, rózsaszín szatént, elnéztem a takarosán összekötözött leveleket és reménykedtem, hogy végre megismerhetem Dan ómama történetét. Egész lényemmel éreztem, hogy tömérdék titoknak bukkanak a nyomára. 1. fejezet Danina Petroszkova 1895-ben született Moszkvában. Apja a livóniai hadtestben szolgált tisztként, és Daninának volt négy fivére is, csupa magas, jóképű, egyenruhás dalia, akik nyalánkságokat hoztak a kislánynak, amikor hazajöttek látogatóba. A legfiatalabb bátyja tizenkét évvel volt idősebb nála. Ha pedig otthon voltak, énekeltek, játszottak kishúgukkal, és rengeteget

zajongtak. Danina szerette őket, hol az egyik széles vállán csücsült, hol a másikén, ők pedig futkostak vele, és hagyták hogy a kislány lovacskázzon rajtuk. Imádták a húgukat. Az anyjából annyira emlékezett, hogy szép, szelíd asszony volt, orgonaillatú parfümöt használt, és esténként álomba énekelte, miután hosszú, csodálatos meséket mondott neki a saját kislánykoráról. Gyakran nevetett, és ő nagyon szerette. Tífuszban halt meg, amikor a kislánya ötéves volt. Azután Danina élete nagyon megváltozott. Az apjának fogalma sem volt, mihez kezdjen vele. Nem volt felkészülve a gyereknevelésre, ráadásul egy ilyen kicsi leánykáéra. Ő és fiai hivatásos katonák voltak, ezért aztán sorra fogadta fel a nevelőnőket, de két év után belátta, hogy ez így nem mehet tovább. Valami mást kellett találnia Daninának, és meg is találta a tökéletes megoldást, ahogy azt ő képzelte. Elutazott Szentpétervárra, és megtette az előkészületeket. Nagyon imponált neki Madame Markova. Nem mindennapi asszony volt; balettintézete és társulata nemcsak otthont ad Daninának, de tartalmas életet és biztos jövőt is. Ha kiderülne, hogy a gyerek valóban tehetséges, akkor, amíg táncolni tud, megosztja a társulat életét. Kimerítő lesz, nagy áldozatokat követel Daninától, de meghalt felesége szerette a balettet, és az özvegyember a lelke mélyén érezte, hogy neki is tetszene a terve. Sokba fog kerülni a gyerek iskoláztatása, de megéri az áldozatot, főleg, ha idővel híres táncosnő lesz belőle, ami valószínű, hiszen olyan feltűnően szép a mozgása. Amikor Danina áprilisban betöltötte a hetet, apja és két bátyja elvitte Szentpétervárra. Ott még akkor sem olvadt el a hó, és mikor a kislány megállt és fölnézett új otthonára, elkezdett egész testében reszketni. Borzasztóan félt, és nem akarta, hogy itt hagyják. De

semmit sem tehetett és mondhatott ellene. Már Moszkvában könyörgött az apjának, hogy ne adja be a balettintézetbe. Apja azt válaszolta, hogy ez óriási ajándék, sorsfordító lehetőség, hogy egyszer még híres balerina lesz, és akkor majd örülni fog, amiért ebbe az intézetbe írátták. Ám azon a szomorú napon Danina egyáltalán nem tudta elképzelni ezt a jövőt. Amíg szorongatta kis bőröndjét, nem bírt arra gondolni, amit nyer, csak a jó életre, amelyet elveszít. Idős aszszony nyitott ajtót, végigvezette őket egy hosszú folyosón. Danina távoli kiáltásokat, zenét, hangokat hallott, és valami kemény és ijesztő kopogott hangosan a padlón. Baljós, furcsa hangok voltak, aztán sötét és hideg folyosókon mentek, amíg meg nem érkeztek az irodához, ahol Madame Markova várta őket. Madame Markova szigorú kontyba tűzte sötét haját, holtsápadt, sima arca volt és acélkék szeme. Tekintete valósággal beledöfött a kislányba. Daninának azonnal sírhatnékja támadt, ahogy meglátta, de annyira félt, hogy még sírni se mert. - Jó reggelt, Danina - mondta Madame Markova szigorúan. - Már vártunk! - A gyerek úgy érezte, az ördög szól hozzá a pokol kapujában. - Nagyon keményen kell dolgoznod, ha nálunk akarsz lakni! - A kislány bólintott a figyelmeztetésre. Hatalmas gombócot érzett a torkában. - Érted, mit mondok? - Nagyon érthetően beszélt. Danina rémülten sandított rá. - Hadd lássalak - szólta aztán Madame Markova, és kijött az íróasztala mögül. Hosszú fekete szoknyát, rövid fekete kabátot viselt, az alatt pedig trikót. Mindene ugyanolyan színű volt, mint a haja. Megszemlélte a kislány lábát, feljebb húzta a szoknyáját, és láthatólag elégedett volt az eredménnyel. Ránézett Danina apjára, és bólintott. - Majd tájékoztatjuk a haladásáról, ezredes úr A balett, mint már mondtam, nem való mindenkinek. - Jó kislány

ő - mondta gyengéden az apja, két fivére pedig büszkén mosolygott. - Nem tartóztatom önöket tovább közölte Madame Markova, aki tisztában volt vele, hogy a gyerek mindjárt pánikba esik. A férfiak gyengéden megcsókolták a kislányt, akinek szeméből patakzottak a könnyek. A következő percben egyedül maradt az asszonnyal, aki mostantól parancsolni fog neki. Hosszú csend lett az irodában a férfiak távozása után, nem szólt sem a tanár, sem a gyermek, egyedül Danina fojtott szipogása hallatszott. - Te ezt most úgysem hiszed el, gyermekem, de boldog leszel itt. Egy napon nem kívánsz magadnak semmilyen más életet. - A kislány fájdalmas gyanakvással sandított a tanárnőre. Madame Markova felállt, megkerülte az asztalát, és kinyújtotta szép, hosszú kezét. - Gyere, megnézzük a többieket! Vett már föl ilyen apró gyerekeket, tulajdonképpen jobban is kedvelte ezt a kort. Az igazán tehetségeseket ilyenkor lehet tisztességesen betanítani, hogy a tánc legyen az életük, a mindenük, az egyetlen, amit akarnak. Ebben a kislányban pedig, ebben a fényes, okos szempárban volt valami lenyűgöző. Valami bűverő. És ahogy mentek kézen fogva a hosszú, hideg folyosókon, a tanárnő, valahol magasan Danina feje fölött, elégedetten elmosolyodott. Minden osztályban eltöltöttek egy kis időt; azokkal kezdték, akik már felléptek. Madame Markova azt akarta, hogy Danina lássa, miért kell küzdenie, hogy megcsapja a tánc izgalma, a stílus és a fegyelem tökéletessége. Majd a fiatalabb táncosokra kerítették sort, akiknek máris nagyon megbízható tudása ihletően hathat a kislányra. Végül megálltak abban az osztályban, amelyben Danina fog tanulni, gyakorolni és táncolni. Danina el sem tudta képzelni, hogy ő egyszer majd ezekkel a gyerekekkel táncol, és ugrott egyet rémületében, amikor Madame

Markova keményen megkopogtatta a padlót a bottal, amelyet épp erre a célra hozott magával. Az oktató intett az osztálynak, hogy pihenjenek. Madame Markova bemutatta Daninát, és elmondta, hogy Moszkvából érkezett az iskolába, mostantól ő a legkisebb. A többiek szigorú fegyelmezettségükben idősebbnek látszottak a koruknál. Az eddig legfiatalabb egy kilencéves fiú volt Ukrajnából, Danina pedig épphogy elmúlt hét. Több kislány tízhez közeledett, és volt egy tizenegy éves. Már két éve táncoltak, az újoncnak ugyancsak keményen kell majd dolgoznia, ha utol akarja érni őket. Ám ahogy mosolyogva bemutatkoztak a legkisebbnek, Danina félénken visszamosolygott, és hirtelen az jutott eszébe, hogy most kapott egy csomó nővért a bátyjai helyett. Mikor pedig ebéd után bevitték a hálóba és megmutatták az ágát, már egészen középük tartozónak érezte magát. Az ág egyébként keskeny volt és kemény. Este, lefekvés után az apjára meg a bátyjaira gondolt, és akaratlanul elsírta magát, annyira hiányoztak, ám a szomszéd ágyon fekvő lány, ahogy meghallotta a pityergését, rögtön odajött vigasztalni, és hamarosan mások is odaültek Danina ágyára. Meséltek előadásokról, csodálatos közös élményekről, amikor a Coppéliát meg a hattyúk tavát táncolták, és egyszer a cár meg a cárné is eljött az előadásra! Az ő szájukból olyan izgalmasan hangzott mindez, hogy Danina megfeledkezett minden bújáról-bajáról, és édesdeden elaludt, miközben osztálytársnői javában bizonygatták, milyen boldog lesz majd itt. Reggel ötkor kelt a többiekkel együtt. Megkapta első dresszét és balettcipőjét. Minden reggel fél hatkor reggeliztek, és hatkor már bemelegítettek. Délre Danina tökéletesen beilleszkedett. Madame Markova többször ellenőrizte, és azután is naponta benézett a kislány osztályába.

Szigorúan felügyelte Danina képzését, azt akarta, hogy a gyerek csak rendes betanulás után kezdjen táncolni. A Moszkvából ideröppent, feltűnően kecses mozgású madárkának máris hibátlan balerinaalkata volt. Tökéletesen illett ehhez a hivatáshoz, amelyet az apja választott neki. Madame Markovának és a többi pedagógusnak hamarosan meggyőződése lett, hogy a kislányt a sors vezérelte ide. Danina Petroszkova balerínának született. Ahogyan Madame Markova ígérte, Danina élete verejtékesen nehéz munkában telt. Naponta kényszerült olyan áldozatokra, amelyeket korábban egyszerűen lehetetlennek tartott. Ám tanulmányai első három évében egyszer sem ingott meg az elszántsága. Tízévesen már csak a táncnak élt, és lankadatlanul küzdött a tökéletességért. Napi majdnem tizennégy órában tanult. Fáradhatatlan volt, mindig kész arra, hogy túlszárnyalja korábbi eredményeit. Madame Markova nagyon elégedett volt vele, és ezt meg is mondta Danina apjának, amikor találkoztak. Az ezredes minden évben többször meglátogatta a lányát, és a tanárokkal együtt örült az eredményeinek. Danina tizennégy éves volt, amikor először lépett föl nyilvánosan: azt a lányt alakította a Coppéliában, aki a mazurkát táncolja Franzcal. Akkor már teljes jogú tagja volt a társulatnak, nem csak növendék, ami roppantul tetszett az apjának. Az előadás gyönyörűen sikerült, és Danina lélegzetelállító volt pontosságával, stílusának eleganciájával, tehetségének sugárzó erejével. Apának és lányának egyaránt könnyek ültek a szemében, amikor előadás után találkoztak a színpalak mögött. Ez volt Danina addigi életének legmámorítóbb éjszakája, nem is tudta, hogyan köszönje meg az apjának, amiért hét évvel ezelőtt ide hozta. Életének immár felét a társulatnál élte le, nem ismert és nem is akart más

életet. A következő évben eltáncolta a Csipkerózsikában az Orgonatündért, és egy évvel később, tizenhat évesen káprázatosat alakított A bajadérban. Tizenhét évesen primabalerina volt, és olyan döbbenetesen táncolt A hattyúk tavában, hogy aki látta, soha többé nem felejthette el. Madame Markova tudta, hogy tanítványa még nem elég érett, hiszen oly keveset látott a világból, semmit sem tud az életről; stílusa és technikája ennek ellenére olyan briliáns volt, ami messze a többiek fölé emelte: Addigra a cárné és a nagyhercegnők figyelmét is felhívta magára. Tizenkilenc éves korában udvari előadáson szerepelt a cár előtt a Téli Palotában. Ez 1914 áprilisában történt. Májusban meghívót kapott egy fellépésre a peterhofi nyaralóba, és a cári család lakosztályában vacsorázott, Madame Markova és több más balettcsillag társaságában. Daninának ez volt a legnagyobb jutalom, amit el tudott képzelni, a mindennél többet jelentő kitüntetés. Hogy a cár és a cárné is elismerjék, ez olyan volt, mintha lovaggá ütötték volna. Nem is vágyott más megtiszteltetésre. Odaállította éjjeliszekrényére a cári család bekeretezett kis fotográfiáját. Különösen kedvelte Olga nagyhercegnőt, aki alig néhány hónappal volt fiatalabb nála, és egészen elbűvölte a cárevics, aki akkor ugyan még csak kilencéves volt, de másokkal együtt ő is nagyon szépnek tartotta Daninát.

Ritka báj, szelídség és tartás, egy cseppnyi vásottság és aranyos humorérzék volt a felserdült Daninában. Nem csoda, ha a cárevics szerette. A törékeny Alekszej gyógyíthatatlan betegséggel született, a lány mégis úgy évdött vele, mint egy egészséges gyerekekkel, aminek a trónörökös nagyon örült. Rendkívül érzékeny, okos

fiúcska volt, és vágyakozva emlegette, hogy Danina táncolhat. A balerina olyan erősnek látszott, olyan egészségesnek! Danina megígérte a cárevicsnek, hogy egyszer megnézheti az osztályban, ha Madame Markova megengedi, bár nem tudta elképzelni, hogy tanárnője nemet mondjon egy ilyen előkelő látogatónak és az orvosainak. A hemofiliás trónörököszt mindig kísérte egykét orvos, nehogy baja essék. Danina sajnálta a kisfiút: Olyan beteg volt, olyan szívfájdítóan törékeny, mégis valami szeretni való, kedves melegség sugárzott belőle. A cárné nagyon megindult, mikor látta, mennyi szeretettel veszi körül a balerina Alekszejt. Ennek eredményeként Madame Markova meghívást kapott a cárnétól, hogy nyáron töltsön egy hetet a krími Livadia-palotában, és hozza magával Daninát is. Óriási megtiszteltetés volt ez, Danina mégis húzódozott. Nem bírta elviselni a gondolatot, hogy hét napra ott kell hagynia a tanulást és a próbákat. A megszállottságig lelkiismeretes volt. Rideg, verejtékes, irgalmatlanul igényes aszkétaéletet élt, amely mindent követelt tőle, Danina pedig mindent odaadott, amit tudott, amit mert, és régen felülmúlta Madame Markova legvakmerőbb álmait. Az igazgatónő egy hónapig gyözködte, mire sikerült rábeszélnie, hogy tegyen eleget a meghívásnak, de a lány akkor adta csak be a derekát, amikor, Madame Markova elmagyarázta, hogy a cárnét sértené meg, ha nem jönne. Egész életében ez volt az egyetlen vakációja, hétéves kora óta az első időszak, amikor nem táncolt, amikor nem melegített be ötkor, nem tanult hattól, nem próbált tizenegykor, amikor nem hajszolta testét a lehetőségek határáig naponta tizennégy órán át. Júliusban a Livadia-palotában merészelt először játszani, és akarata ellenére is élvezte. Egészen gyerekesnek tűnt az őt figyelő Madame Markova

szemében. Játszott, pancsolt, kacagott a nagyhercegnőkkel a tengerben, és anyáskodó szeretete, amelyet Alekszej iránt tanúsított mélyen megindította a cárnét. A gyerekek egészen meghökkentek, amikor hallották, hogy Danina nem tud úszni. Könyörtelenül szigorú, agyonfegyelmezett életében semmi mást nem tanulhatott meg a táncoláson kívül. Az ötödik napon történt, hogy Alekszej, amikor fölállt a vacsoraasztaltól beütötte a lábát. Apró púp keletkezett rajta, amitől a kisfiú ismét megbetegedett, és a következő két napon az ágyat kellett őriznie. Danina leült mellé, és vég nélkül mesélt neki a gyerekkoráról, az apjáról és a bátyjairól, a balettről, a szigorú fegyelemről, a többi táncosról. Alekszej órákig elhallgatta, és a lány kezét fogva aludt el. Akkor Danina kiosont a többiekhez. Kimondhatatlanul sajnálta a trónörököszt, amiért a betegsége ilyen könyörtelen korlátokat szab neki. Mennyire más Alekszej, mint a bátyjai, vagy a fiúk, akikkel együtt tanul a balettintézetben, akik mind olyan erősek és egészségesek! A trónörökös még akkor is gyenge volt, bár valamivel jobban érezte már magát, amikor Madame Markova és tanítványa július közepén felszálltak a cári vonatra, amely visszavitte őket Szentpétervárra. Csodálatos vakáció volt, feledhetetlen, örökké emlékezetes ideje Danina életének. Haláláig nem fogja elfelejteni, hogy úgy játszott az uralkodó gyermekeivel, mint a leghétköznapibb pajtásokkal, emlékezni fog a gyönyörű környezetre, és Alekszejre, ahogy a székében ülve próbálja úszni tanítani: - Ne, ne úgy, te buta lány! Így! - mutatta a kartempókat. Danina megpróbálta utánozni, aztán mindketten könnyezésig kacagtak, amikor nem sikerült, és Danina játszotta, hogy elmerül. Alekszej írt neki egyszer a balettintézetbe egy levélkét: azt írta, hogy hiányzik neki Danina. A kilencéves

trónörökös látnivalóan belehabarodott a lányba, ahogy a cárné mondta gyengéd csúfondárosággal egyik barátnőjének. Alekszej kilencévesen fedezte föl a másik nemet egy balerina személyében. De micsoda szépség is az a lány, és ami még fontosabb, milyen jó ember! Ám a livadiai idill után két héttel a feje tetejére állt minden; a szarajevói tragédia villámgyorsan taszította a világot a háború szakadékába. Augusztus elsején Németország hadat üzent Oroszországnak. Mindenki azt hitte, nem tart soká; derülátón feltételezték, hogy augusztus végén a háborúnak is véget vet a tannenbergi csata, ám a helyzet még inkább elmérgesedett. Danina a háború ellenére is táncolt abban az évben a Giselle-ben, a Coppéliában és A bajadérban. Technikai tudása a csúcs felé közeledett; Madame Markova már csak azt szerette volna, ha egy napon az átélés is felnőne a technikához. Teljesítménye sohasem hagyott hátra kívánnivalót, a maximumot nyújtotta és még annál is többet. Pontosan azt állította a színpadra, amit Madame Markova évekkal azelőtt megérezett benne. És a lányban megvolt a nélkülözhetetlen, feltétlen odaadás és céltudatosság. Danina nem engedte, hogy bármi elvonja a munkájától. Nem érdekelték a férfiak, sem a világ az intézet falain túl. A táncért és a táncban élt. Tökéletes balerina volt, nem úgy, mint egyesek, akik azzal szolgáltak rá Madame Markova megvetésére, hogy kifogástalan képzsük és tehetségük ellenére túlságosan gyakran estek a lanyhaság bűnébe, vagy engedtek a férfiak és a szerelem csábításának. Daninának azonban a balett volt a mindennapi kenyere, az erő, amely hajtotta és táplálta. A lelke volt a tánc. Neki nem létezett más. Ez volt az egyetlen dolog, ami érdekelte, de úgy is táncolt, mint egy tündér. Abban az évben karácsony estéjén nyújtotta a legtökéletesebb teljesítményt. Az apja és a fivérei a

fronton voltak, de a cár és a cárné megnézték, és el voltak ragadtatva Danina táncának szépségétől. Előadás után a páholyukba kéretek, ahol a táncosnő rögtön Alekszej után érdeklődött. Átnyújtott a cárnénak egy rózsát, amelyet ő kapott, azzal, hogy a trónörökösnek küldi. Amikor visszatért a kulisszák mögé, Madame Markova észrevette, hogy sokkal fáradtabbnak látszik, mint szokott. Hosszú, izgalmas este volt, kimerítette Daninát, bár ő ezt nem vallotta volna be magának. Másnap szokása szerint ötkor kelt, hiába volt karácsony, és fél hatkor már bemelegített a gyakorlóteremben. Aznap délig nem volt tanítás, de Danina nem tudta elviselni, hogy kihagyjon egy egész délelőttöt. Mindig attól félt, hogy veszít a képességeiből, ha elpazarol nemhogy hat órát, de akár egy percet is. Akár még karácsonykor is. Madame Markova hétkor vette észre a gyakorlóteremben, és miután egy darabig figyelte, megállapította, hogy mintha furcsák lennének Danina gyakorlatai. Suta, szokatlanul merev arabeszkok után nagyon vontatottan, szinte lassított mozgással lecsúszott a padlóra. Olyan kecsesen mozgott, hogy még az esése is tökéletesnek, begyakoroltnak látszott. Madame Markova és két növendéke csupán akkor jött rá, hogy Danina elájult, amikor már örökkévalóságnak tűnő idő óta feküdt mozdulatlanul a padlón. Rögtön odarohantak hozzá, Madame Markova melléje térdelt, és reszkető kézzel megérintette Danina arcát. A lány teste száraz volt és lángolt. Amikor felnézett véreres szemével, lázas és üveges volt a tekintete, mintha az éjszaka során fölfalta volna valamilyen titokzatos betegség. - Gyermekekem, miért táncoltál ma, ha ilyen rosszul vagy? - kérdezte magánkívül Madame Markova. Mindnyájan hallották, hogy Moszkvában influenzajárvány dühöng, de Szentpétervárra még nem jutott el. - Nem kellett volna

ezt tenned! - pirongatta gyengéden tanítványát. A legrosszabbtól tartott. Danina mintha nem is hallotta volna. - Muszáj volt. . . muszáj . . . - Egyetlen percet, egyetlen gyakorlatot, órát vagy próbát kihagyni, ez több volt, mint amit Danina el tudott viselni. - Fel kell kelnem... muszáj... -hebegte, majd elkezdett félrebeszélni. Az egyik fiatalember, aki tíz éve táncolt vele, könnyedén felkapta, és Madame Markova irányításával felvitte emeleti hálósobájába. Danina tavaly megvált a nagy hálótól, és most egy mindössze hatágyas szobában aludt. Ez is ugyanolyan spártai, zord és jéghideg volt, mint a nagy terem, ahol tizenegy évig élt, mégis meghittebb valamivel. Összefutottak a táncosok, és az ajtóban ácsorogva figyelték. Már minden teremben tudták, hogy Danina elájult. - Nincs semmi baj?... Mi történt?... Olyan sápadt, Madame... Mi lesz vele?... Orvost kell hívnunk... - Danina olyan fáradt volt, hogy szólni sem bírt, és olyan kába, hogy senkit sem ismert föl. Ő csak egy vékony, magas alakot látott a távolban, Madame Markovát, akit anyjaként szeretett, és aki most riadtan állt az ágya lábánál. Ám ő olyan kimerült volt, hogy arra se bírt odafigyelni, amit az igazgatónő mondott. Madame Markova mindenkit kiharancsolt a szobából, nehogy elkapják a fertőzést, és megkérte az egyik oktatót, hogy hozzon teát. Odatartotta Danina szájához a csészét, de a lány még csak kortyolni sem bírt, annyira beteg volt és annyira gyöngye. Amikor Madame Markova feltámogatta erős karjával, már a felüléstől is majdnem elájult. Még soha életében nem érezte ilyen rosszul magát, de már ez sem számított. Délután, amikor kijött az orvos, Danina már azt is tudta, hogy meg fog halni, de nem bánta. Minden porcikája sajgott, a végtagjait mintha baltával akarták volna levágni a törzséről. A durva szövésű ágynemű érintése

égette a bőrét. És míg ott feküdt, önkívület és fájdalom között lebegve, csak arra tudott gondolni, hogy ha még soká nem tud gyakorolni, tanulni, próbálni, akkor ő meg is hal. Az orvos megerősítette Madame Markova aggodalmait, és keveset tudott tenni az igazgatónő félelmének enyhítésére. Ez valóban influenza volt, és az orvos bevallotta a balettintézet vezetőjének, hogy tehetetlen. Moszkvában százával hullanak az influenzások. Madame Markova sírva hallgatta. Megpróbálta biztatni gyámoltját, hogy legyen erős, ám Danina kezdte úgy érezni, hogy ezt a csatát nem nyerheti meg, amivel még jobban megrémítette patrónáját. - Olyan, mint mamának... Tífuszom van? - suttogta, mert olyan gyenge volt, hogy nem tudott hangosan beszélni. A karját sem tudta kinyújtani, hogy megérintse a mellette álló Madame Markovát. - Ugyan gyermekem! Szó sincs róla! - hazudta az igazgatónő. - Túláságosan keményen dolgoztál, ennyi az egész. Pihened kell néhány napig, és nem lesz semmi bajod. - Ám ezekkel a szavakkal senkit sem tudott elbolondítani, legkevésbé a beteget, aki még bódult állapotában is tisztában volt vele, mennyire rosszul van, és milyen reménytelen a helyzete. . - Meg fogok halni - mondta csendesen késő este, olyan higgadt meggyőződéssel, hogy az ágya mellett ülő tanárnő rögtön rohant Madame Markováért. Sírva jöttek vissza, ám Madame Markova megtörülgette a szemét, mielőtt leült volna Danina ágyához. Egy pohár vizet tartott a lány ajkához, de egy kortyot sem bírt belediktálni. Daninának se kedve, se ereje nem volt inni. Még mindig perzselte a láz, a szeme üzötten, betegesen ragyogott. - Meg fogok halni, ugye? - suttogta. - Azt úgyse engedem - mondta halkán Madame Markova. - Még nem táncoltad el Raimondát, holott az idén akartam neked adni ezt a szerepet. Kár lenne úgy

meghalni, hogy meg sem próbálok. - A lány mosolyogni próbált, de nem sikerült neki. Túlságosan rosszul érezte magát ahhoz, hogy válaszoljon. - Holnap nem hagyhatom ki a próbát - káromta valamivel később. Madame Markova egész éjszaka virrasztott mellette. Danina öntudatlanul is érezte, hogy csak a tánc mentheti meg a haláltól. A balett volt az élete. Reggel visszajött az orvos, hogy megvizsgálja; meleg borogatást tett a betegre, és beadott neki valamilyen keserű orvosságot, de nem sokat használt, mert Danina délutánra még sokkal rosszabbul lett. Éjszaka félrebeszél, érthetetlenül kiabált, sötétben motyogott az orra alatt, majd nevetett képzelt emberekre és olyan dolgokon, amelyeket rajta kívül senki sem hallott. Végeérhetetlen éjszaka volt, Danina reggelre árnya lett önmagának. Annyira magasra szökött a láza, egyszerűen nem áltathatták magukat azzal, hogy nem hal bele. Már az is érthetetlen volt, hogy eddig bírta. - Tennünk kell valamit! - könyörgött Madame Markova. Az orvos kijelentette, hogy ennél többre nem képes, az igazgatónő hitt is neki. De egy másik orvos talán kitalálhat valamit. A kétségbeesett Madame Markova aznap délután levelet írt a cárnénak, elmagyarázta, mi történt, és bátorkodott megkérdezni: Tudna-e tanácsot adni a felséges asszony, esetleg ismer-e valakit, akit elhívathatnának Daninához? Mint mindenki, Madame Markova is tudta, hogy Carszkoje Szelóban, a Katalin-palota egyik szárnyában kórházat rendeztek be, ahol a cárné és a nagyhercegnők ápolják a katonákat.

Talán ott akad valaki, akinek lesz használható ötlete Danina gyógyítására. Madame Markova már annyira kétségbeesett, hogy bármit elkövetett volna a lány

megmentésére. Moszkvában is voltak, akik túléltek az influenzajárványt, de ezt inkább a szerencsének köszönheték, mint a tudománynak. A cárné azonnal válaszolt, és haladéktalanul elküldte Daninához a cárevics két orvosa közül a fiatalabbat. Az idősebbik, a tiszteletre méltó dr Botkin, maga is ágynak esett egy enyhébb influenzával, de dr Nyikolaj Obrazsenszkij, akivel Danina már találkozott nyáron a Livadia-palotában, jóval vacsora előtt felkereste a balettintézetben Madame Markovát. Az igazgatónő úgy megkönnyebbült a láttán, hogy csak motyogni tudott a cárné jóságáról. Annyira feldúlta Danina állapota, hogy még azt is alig vette észre, mennyire hasonlít az orvos a cárra, noha valamivel fiatalabb kiadásban. - Hogy van a beteg? - kérdezte gyengéden az orvos. Madame Markova feldúltságából arra következtetett, hogy a balerina állapota nem javult. A kórházban találkozott már az influenza súlyos eseteivel, mégsem számított arra, hogy ilyen rossz állapotban találja a fiatal táncosnőt. A kétnapos betegség majdnem teljesen felemésztette a lányt. Kiszáradt, félrebeszél, és az orvosnak kétszer is meg kellett mérnie a lázát, mert elsőre nem hitt a hőmérőnek. Obrazsenszkij doktor, amikor másodjára is leolvasta a lázat, nemigen táplált reményeket a balerina életét illetően. Gondosan megvizsgálta Daninát, majd odafordult Madame Markovához. - Attól félek, már tudja, mit fogok mondani, ugye? - szólt lesújtottan, mély együttérzéssel. Láthatta az igazgatónő szeméből, mennyire szereti a lányt. Olyan volt neki Danina, mint a saját gyermeke. - Kérem! Ezt nem bírom elviselni... - esdekelt Madame Markova, és a tenyerébe temette az arcát. Annyira kimerült, annyira pattanásig feszültek az idegei, és az ütés, amelyet a doktor most készült rá mérni, már túl sok volt neki. - Olyan fiatal! Olyan

tehetséges! Még csak tizenkilenc éves! Nem szabad meghalnia! Nem engedheti! mondta vadul, és felnézett az orvosra. Olyasmit várt tőle, amit Obrazsenszkij nem adhatott meg: ha nem is bizonyosságot, de legalább reményt. - Nem tudok segíteni rajta - felelte becsületesen a férfi. - Még azt sem élné túl, ha bevinnénk a kórházba. Talán ha még néhány napig velünk maradna, akkor szállíthatnánk. De Madame Markova tudta, hogy Obrazsenszkij egyáltalán nem tartja ezt valószínűnek. - Annyit tehetnek, hogy vizes lepedőbe csavarják, ami lejjebb viszi a lázát, és olyan sok folyadékot erőltetnek bele, amennyit bírnak. A többi Isten kezében van, asszonyom. Neki talán nagyobb szüksége van rá, mint nekünk. - Szeliden beszélt, de nem tudott hazudni. Megdöbbenette, hogy a táncosnő eddig is bírta, hiszen vannak, akik rögtön az első napon belehalnak a rettegett influenzába. Ez a lány pedig már két napja küzd a betegséggel. - Kövessen el érte mindent, amit bír, de tudom, hogy csodákra ön sem képes, asszonyom. Most már csak imádkozhatunk és reménykedhetünk, hogy az Úr meghallgatja kérésünket - mondta csüggedten Obrazsenszkij doktor. Ő nem reménykedett. - Értem - bólintott komoran az igazgatónő. Az orvos maradt még egy darabig, és még egyszer megmérte Danina lázát. Kicsit feljebb kúszott megint. Madame Markova közben már borogatta a beteget hideg vízzel, úgy, ahogy Obrazsenszkij tanácsolta. A növendékek hozták-vitték a ruhákat a borogatáshoz, de Madame Markova a szobába már nem engedte be őket, mert félt, hogy rájuk ragad az influenza. Danina öt szobatársát átküldte a nagy hálóterembe, ott aludtak tábori ágyon vagy matracon. Régi szobájukba tilos volt belépniük. - Most hogy van Danina? - kérdezte Madame Markova, miután egy órája

borogatta a lány mellkasát, karját, arcát hideg vízzel. A beteg tudomást sem vett róla, hogy vannak mellette. Halásápadt volt, reszketett, és olyan fehér volt az arca, mint a lepedő, amelyen feküdt. - Nagyjából ugyanúgy - felelte a doktor, miközben megvizsgálta a lányt. Nem akarta elárulni Madame Markovának, hogy a láz még feljebb szökött. A javulás nem megy olyan gyorsan. Már ha egyáltalán jobban lehet, amiben az orvos kételkedett. A lány még ebben az állapotban is olyan elragadó volt, hogy egészen megrendítette Obrazsenszkijt. Gyönyörű volt átszellemült arcával, éteri, hihetetlenül kecses testével. Hosszú sötétbarna haja legyezőként terült szét a párnán. Ám a halál már ráütötte a bélyegét. Az orvos bizonyosra vette, hogy nem éri meg a reggelt. - Tehetünk még valamit? - kérdezte kétségbeesetten Madame Markova. - Imádkozzék - felelte komolyan az orvos. - Értesítette a szüleit? - Csak apja van és négy bátyja. Ha jól emlékszem arra, amit mondott, már valamennyien kint vannak a fronton. A háború még csak néhány hónapja tartott. Petroszkov ezredes hadtestét az elsők között mozgósították. Danina nagyon büszke volt az apjára meg a bátyjaira, és gyakran emlegette őket. - Akkor semmit sem tehet. Várnunk kell. - Az órájára pillantott. Három órája volt Danina mellett, most már vissza kellett mennie Carszkoje Szelóba Alekszejhez. Az is egy óra, amíg kijut. Reggel visszajövök - ígérte, de tartott tőle, hogy addigra a Mindenható már a saját belátása szerint dönt. - Értesítsen, ha szüksége lenne rám. - Megadta a címét az igazgatónőnek, hátha érte kell küldeni valakit. Bár lehet, hogy mire odaér a küldönc, Daninának már késő. Obrazsenszkij doktor Carszkoje Szelo mellett lakott a feleségével és két gyermekével. Fiatal ember volt, még csak a harmincas évei vége felé járt, de olyan rendkívül lelkiismeretes,

tehetséges és érző szívű, hogy nem csoda, ha rábízták a beteg trónörököst, akinek az apjára meghökkenően hasonlított. Ugyanazok az előkelő vonások, ugyanaz a magasság, a szakállát is olyan elegánsra, ápoltra nyíratta, mint a cár De a döbbenetes hasonlóság nem ért véget a szakállviselettel. Csak a haja volt sötétebb az uralkodóénál, majdnem olyan, mint Danináé. - Köszönöm, hogy eljött, Obrazsenszkij doktor - mondta udvariasan Madame Markova, miközben kikísérte az orvost. Sokat kellett mennie, messze volt a főbejárat a betegtől, mégis megkönnyebbülés volt végighaladni a hűvös folyosókon. Amikor az igazgatónő kinyitotta a nehéz ajtót, üdítően hideg levegő tódult be rajta. - Bárcsak többet tehetnék érte... és önért... - válaszolt szelíden az orvos. Látom, mennyire összetörte az eset. - Mintha a tulajdon gyermekem lenne - sóhajtott Madame Markova könnybe lábadt szemmel. A férfi gyengéden és tehetetlenül megfogta a karját. - Isten talán irgalmas lesz, és megkíméli. - Madame Markova csak bólintani tudott, a felindulás beléfojtotta a szót. - Holnap már nagyon korán visszajövök. - Minden nap reggel ötkor vagy fél hatkor kezdi a bemelegítést - jegyezte meg Madame Markova, mintha ez még fontos lenne. Holott mindketten tudták, hogy már nem számít. - Nagyon keményen dolgozhat. Fantasztikus táncosnő - mondta csodálattal Obrazsenszkij. Nem hitte, hogy bármelyikük is látja még táncolni Daninát, és boldog volt, hogy legalább egyszer láthatta. Milyen szomorú volt most erre gondolni. - Ön látta táncolni őt? - kérdezte összetörtén Madame Markova. - Csak egyszer A Giselle-ben. Elragadó volt - felelte szelíden az orvos. Tudta, milyen rettenetesen érezheti magát Madame Markova. Látszik is rajta. - A hattyúk tavában és a Csipkerózsikában még jobb - mosolygott az igazgatónő

szomorúan. - Okvetlenül meg fogom nézni ígérte udvariasan az orvos. Meghajolt, és elment. Madame Markova becsukta a nehéz ajtót, és visszasietett a hosszú folyosókon Daninához. Ezt az éjszakát nem lehetett elfelejteni. Madame Markovának bánatot és reménytelenséget hozott, Daninának lázat, önkívületet és rettegést. Hajnal felé már úgy látszott, hogy meghal. Madame Markova az ágya mellett ült, ő is egészen halálra vált a kimerültségtől, de egy pillanatra sem merte magára hagyni a lányt. Öt órakor megérkezett az orvos. - Köszönöm, amiért ilyen korán eljött! - suttogta az igazgatónő a szomorú szobában, ahol a légkör máris olyan volt, mint egy ravatalozóban. Még Madame Markova is úgy érezte, hogy ezt a csatát nem lehet megnyerni. Danina előző reggel óta nem tért magához. - Egész éjszaka aggódtam miatta felelte zaklatottan az orvos. Láthatta az igazgatónő arcáról, hogyan telt az éjszakája. Danina alig lélegzett. Obrazsenszkij ellenőrizte a pulzusát, és megmérte a lázát. Meglepő módon a láz lejjebb ment egy kicsit, de a pulzus gyenge volt és akadozó. - Derekasán küzd! Még szerencse, hogy fiatal és erős. - Csak hát Moszkvában a fiatalok, főleg a gyerekek közül is rengeteget vitt el az influenza. - Ivott vizet? - Már órák óta nem - vallotta be Madame Markova. - Semmiképpen se tudtam rávenni, hogy nyeljen. Attól féltem, hogy megfullad. - Az orvos bólintott. Most már csakugyan nem tehetett semmit, ennek ellenére úgy szervezte, hogy több órán át maradhasson. Idősebb kollégájának, dr Botkinnak javult annyira az állapota, hogy elláthassa a cárevicset, ha arra lenne szükség. Ő itt akart lenni, amikor Danina meghal, ha másért nem, hogy vigasztalja a lány tanárnőjét. Csendesen üldögéltek egymás mellett órákon át a sivár szoba kemény deszkaszékein, keveset szóltak, és

időnként ellenőrizték a lány állapotát. Obrazsenszkij megpendítette, hogy Madame Markova pihenjen egy kicsit addig, amíg ő itt van, de az igazgatónő nem volt hajlandó magára hagyni szeretett balerináját. Délben Danina felnyöszörgött, és nyugtalanul mocorgott. Úgy viselkedett, mintha fájna valamije, de az orvos, amikor megvizsgálta, semmilyen változást nem tapasztalt az állapotában. Kész csoda, hogy még mindig él. A fiatalság, az erő és az edzettség csodája. Megdöbbenő, hogy eddig még egyetlen másik táncos sem betegedett meg. Csak Danina. Obrazsenszkij doktor még délután négykor is az intézetben tartózkodott. Csupán akkor akart elmenni, ha már mindennek vége. Madame Markova elszundított ültében. A férfi látta, hogy Danina nyugtalan. Megint nyöszörgött és mocorgott, de Madame Markova annyira kimerült, hogy nem hallotta. Az orvos megvizsgálta a lányt. A szív gyengén, szabálytalanul vert. Obrazsenszkij bizonyosra vette, hogy közel a vég. A pulzus akadozott, a lány nehezen kapkodta a levegőt; csupa olyan tünet, amelyre számított. Szerette volna megkönnyíteni a véget, ám semmit sem tehetett, csak annyit, hogy mellette volt. Megmérte a balerina pulzusát, fogta a kezét, gyengéden simogatta, és nézte a bájos fiatal arcot, amelyet úgy meggyötört a kór. Annyira fájt a szíve, hogy így kell látnia, és amiért nem tud segíteni rajta. Mintha ördögökkel kellett volna tusakodnia, hogy visszaperelje tőlük a beteget. Mennyire akarta, hogy Danina éljen és egészséges legyen! Gyöngéden megérintette a leány homlokát. Danina megint fészkelődött, és motyogott. Úgy hallatszott, mintha egy barátjával beszélne, vagy valamelyik bátyjával. Majd egyetlenegy szót mondott, kinyitotta a szemét, és ránézett az orvosra. A férfi százszor látott már ilyet; ez az élet utolsó fellobbanása a

halál előtt. A táncosnő kerekre nyitotta a szemét, és jól érthetően kimondta: - Mama, látlak téged! - Nincsen semmi baj, Danina, itt vagyok! - csitítgatta az orvos. - Most már nem lesz semmi baj! - Igen, nagyon hamar vége lesz mindennek. - Ön kicsoda? - kérdezte a leány rekedten, mintha látná a férfit, pedig a doktor tudta, hogy nem láthatja. Önkívületében látott valakit, de nem valószínű, hogy az ő lett volna. - Az ön orvosa vagyok - szólt halkán. - Azért jöttem, hogy segítek. - Ó! - mondta Danina. Behunyta a szemét, és visszahanyatlott a párnára. - Elmegyek, hogy lássam anyámat! Az orvosnak eszébe jutott, amit Madame Markova mondott, hogy növendékének csak apja és bátyjai vannak. Most már értette, mire céloz a táncosnő, de nem engedte, hogy folytassa. - Én nem akarom, hogy ezt tegye szólt határozottan. - Azt akarom, hogy maradjon itt velem. Szükségünk van önre, Danina. - De nem, mennem kell! - nyugösködött a lány behunyt szemmel, és elfordította a fejét. - El fogok késni az óráról, és Madame Markova haragudni fog! - Két nap óta ez volt a leghosszabb beszéde. Nyilvánvaló, hogy itt akarja hagyni őket, vagy legalábbis tudja, hogy ez fog történni vele. - Itt kell maradnia az órára, Danina! Különben nagyon megharagszunk Madame Markovával! Nyissa ki a szemét, Danina. Nyissa ki a szemét, és nézzen rám! - Nagy meglepetésére ez történt: a lány kinyitotta a szemét, és ránézett. A szeme óriásinak tűnt kicsi, sápadt arcában, amelyet összeaszalt a láz. - Ön kicsoda? - kérdezte megint. A hangja ugyanolyan elgyötört és beteg volt, mint ő maga, ám az orvos ezúttal tudta, hogy a lány most már látja őt. Szelíden megérintette Danina homlokát, amely határozottan hűvösebb volt, két nap óta most először - Nyikolaj Obrazsenszkij vagyok, mademoiselle, az ön orvosa. A cárné őfelsége küldött. A

lány bólintott. Egy pillanatra behunyta a szemét, majd ismét kinyitotta. - Láttam önt Alekszejel tavaly nyáron - súgta. - Livadiában... - Emlékezik, tehát visszajött. Még mindig hosszú utat kell megtennie, de bármily valószínűtlennek tűnjék, talán megtört a gonosz varázs. Az orvos kiabálni szeretett volna az izgalomtól, de nem akart idejekorán ünnepelni. Ez még mindig lehet az energia utolsó fellobbanása. Még nem bízott abban, amit látott. - Ha idén nyáron is jön, megtanítom úszni - évődött gyengéden a lánnyal. Eszébe jutott, milyen jól mulattak, amikor Alekszej próbálta úszásra tanítani a balerinát. A lány majdnem elmosolyodott, de még mindig olyan beteg volt, hogy csak nézni tudott bágyadtan. - Nekem táncolnom kell - szólt aggodalmasan. - Nincs időm úszni.. - Dehogyan nincs. Most egy darabig pihennie kell. - A lány kerekre nyitotta a szemét. Az orvos bátorságot merített a látványból. Danina érti, hogy ő mit mond. - Már holnap mennem kell órára! - Szerintem inkább ma délután - ugratta Obrazsenszkij. A lány ezúttal elmosolyodott, vagyis inkább elhúzta a száját. - Nagyon ellustul! - folytatta mosolyogva a férfi. Úgy érezte, mintha élete csatáját nyerte volna meg. Egyáltalán nem voltak reményei. Egy órája Danina még a halál mezsgyéjén állt, most pedig éber és beszél. - Szerintem meg ön nagyon oktondi - suttogta a lány. - Én ma nem mehetek táncolni.

- Miért nem? - Mert nincs lábam - felelte Danina riadtan. - Szerintem leesett, egyáltalán nem érzem. - Aggodalmas arccal benyúlt a takaró alá, és megtapogatta a lábát. Obrazsenszkij megkérdezte, mit érez. Mindent érzett, csak túl gyöngye volt ahhoz, hogy mozgassa a végtagjait. - Túlságosan gyenge, Danina! nyugtatgatta az orvos. - De most már nem lesz semmi baja. - Csakhogy ő azt is tudta, hogy ha a balerina meg

is marad, amire van legalább egy kis esély, noha még nincs teljesen túl az életveszélyen, a lábadozása hónapokig fog tartani, és ha azt akarják, hogy teljesen felépüljön, gondosan és hozzáértően kell ápolni. - Nagyon jó kislánynak kell lennie, sokat kell aludnia, ennie és innia. - Mintha rögtön el is akarná kezdeni, odakínálta a lánynak a poharat, aki ezúttal ivott egy korty vizet. Csak egy kortyot, de már ez is óriási haladás. Amikor Obrazsenszkij letette a poharat az éjjeliszekrényre, Madame Markova hirtelen fölriadt. Attól félt, hogy valami szörnyűség történt, miközben ő aludt. Ám ehelyett azt látta, hogy Danina gyöngé, de él, és bágyadtan mosolyog az orvosra. - Istenem, csoda! - mondta az igazgatónő, és szinte elsírta magát a megkönnyebbüléstől meg a kimerültségtől. Majdnem olyan elgyötörtnek látszott, mint Danina, pedig ő nem lázasodott be, és nem volt beteg. Csak a félelem örölte fel az erejét, amikor majdnem elveszítette a növendékét. - Jobban érzed magad, gyermekem? - Egy kicsit - bólintott Danina, majd ismét fölnézett az orvosra. - Azt hiszem, ön mentett meg engem. - Nem én. Nagyon szeretném, ha magamnak tulajdoníthatnám az érdemet, de attól tartok, elég hasznavehetetlennek bizonyultam. Én mindössze csak ültem itt maga mellett. Madame Markova sokkal többet tett önért, mint én. - Köszönd Istennek - mondta határozottan Madame Markova - és a tulajdon erődnek. - Borzasztóan szerette volna megkérdezni a doktort, hogy meggyógyul-e Danina, ám ezt mégsem tehette a beteg előtt. Határozottan úgy tűnt, hogy a lány jobban van. Felélénkült, erősebbnek látszott, mintha túljutott volna a nehezen. Annyira közel jártak a jóvátehetetlenhez, hogy Madame Markova még mindig reszketett. - Milyen hamar táncolhatok megint? - érdeklődött a lány Az orvos és az igazgatónő elnevette

magát. Danina csakugyan jobban érzi magát. - A jövő héten még nem, ezt szavatolhatom, kedves barátnőm - mosolygott Obrzenszkij. És még hónapokig sem. Csakhogy ezt túl korai lenne közölni a lánnyal. Ha megtudná az igazat, ismét belázasodna az idegességtől és a lelkipurdalástól. - Hamarosan. Ha úgy viselkedik, ahogy egy jó kislánynak kell, és mindenben szót fogad nekem, akkor egykettőre fölkelhet megint. - Holnap fontos próbám lesz! - makacskodott Danina. - Hát pedig azt valószínűleg ki fogja hagyni. Elfelejtette, hogy nincs lába? - Hát ez meg mi? - riadt meg Madame Markova. Obrzenszkij sietve magyarázkodott. - Egy perce nem érezte a lábát, de nincsen semmi baja. Egyszerűen túlságosan legyengítette a láb. - Megpróbálták felültetni Daninát, hogy igyon még egy kortyot, de a lány ennyire sem volt képes. Csupán a fejét bírta fölemelni a párnáról. - Úgy érzem magam, mint egy mosogatórongy! - közölte ékesszólóan. Obrzenszkij szelíden elnevette magát. - Annál azért jobban néz ki. Sokkal jobban. Azt hiszem, vissza is térhetek régi betegeimhez, mielőtt elfelejtenének. - Hat óra múlt, tizenhárom órája ült Danina mellett. Megígérte, hogy másnap reggel visszajön. Madame Markova nem győzött hálálkodni, amikor az ajtóhoz kísérte, és megkérdezte, mire számíthatnak.

- Nagyon hosszú lábadozásra - felelte őszintén az orvos. - Legalább egy hónapig feküdnie kell, különben visszaeshet, és lehet, hogy a következő alkalommal nem lesz ilyen szerencséje! Madame Markova a gondolattól is elszörnyedt. - Még hónapokba fog telni, mire ismét táncolhat. Háromba, esetleg négybe. Talán annál is hosszabb időbe. - Meg fogjuk kötni, ha kell. Hallotta, milyen. Már holnap reggel könyörögni fog, hogy táncolhasson. - És meg lesz lepve, hogy milyen gyöngye.

Türelmesnek kell lennie. Sok időbe kerül, mire fölépül. - Érttem! - szólt hálásan Madame Markova, és még egyszer köszönetet mondott a távozó orvosnak, majd miután becsukta az ajtót, lassan visszaballagott Danina szobájába. Rettenetes lett volna, ha meghal, micsoda szerencse mindnyájukra nézve, hogy nem veszítették el! Mérhetetlenül hálás volt a cárnénak is, amiért ideküldte az orvosát. Igaz, hogy Obrazsenszkij doktor nem sokat tehetett, de már az nagy megnyugvás, hogy itt volt. És mennyire komolyan veszi a hivatását, hogy ilyen sokáig maradt Danina mellett! Belépett a szobába, ránézett a lányra, akit annyira szeretett, és elmosolyodott. Danina úgy feküdt az ágyban, akár egy gyerek. Halvány mosoly lebegett az ajkán, és békésen aludt. 2. fejezet Obrazsenszkij doktor szavának állt: másnap ismét eljött látogatni, de csak délután, mert tudta, hogy a lány túl van a krízisen. Örömmel hallotta, hogy Danina evett és ivott. Még mindig alig volt annyi ereje, hogy fölemelje a fejét a párnáról, de rögtön mosolygott, amikor a férfi belépett a szobájába. Örült neki, hogy látja, és az volt az első kérdése: - Hogy van Alekszej? - Nagyon jól. Sokkal jobban, mint ön most. Amikor ma reggel megnéztem, éppen a nővéreivel kártyázott, és irgalmatlanul megverte őket. A cárevics mihamarabbi javulást kíván, a cárnéval és a nagyhercegnőkkel együtt. A cárné levelet is küldött Madame Markovának. Obrazsenszkij doktor tudta, mit írt, mert Alekszandra Fjodorovna kikérte a véleményét. Madame Markova még mindig a betegszobában ült a tanítványa mellett, de jóval pihentebbnek látszott. Elolvasta a cárné levelét, és a szeme tágra nyílt a meglepetéstől. Döbbenten nézett az orvosra. Obrazsenszkij bólintott. Az ő ötlete volt, hogy Alekszandra Fjodorovna a lábadozás idejére hívja meg Daninát az egyik cári nyaralóba. Ott megfelelő

ápolásban részesülhet az elengedhetetlenül hosszú lábadozás alatt, és nem fogja azon emésztetni magát, hogy nem táncolhat. Carszkoje Szelo nagyon pihentető lenne, ott vigyáznának rá, gondoznák, pontosan olyan lenne a lábadozása, ahogy az meg van írva, hogy teljesen felépüljön és visszatérhessen a baletthez. Amikor délután kiléptek Danina szobájából, az orvos megkérdezte Madame Markovát, mit szól a cárné meghívásához. Az igazgatónő még akkor sem tért magához a megdöbbenésből. Ez rendkívül hízelgő megoldás, csak azt nem lehet tudni, hogy Danina elfogadja-e. Annyira hozzá van nőve a balettintézethez, az igazgatónő elképzelhetetlennek tartotta, hogy akár egy percre is, megválna tőle, még akkor sem, ha most nem tud táncolni. Bár ha hónapokig kell néznie tehetetlenül, hogyan táncolnak a többiek, abba előbb-utóbb beleőrül. - Nagyon jót tenne most neki, ha elmenne - ismerte be Madame Markova - de nem hiszem, hogy rá tudnánk beszélni. Gyanítom, hogy ha nem is képes még táncolni, akkor is maradni akar Tizenkét éven át egyszer sem hagyott itt minket, kivéve tavaly nyáron a livadiai látogatást. - De annak örült, ugye? Ez nagyjából ugyanolyan lesz. Azonkívül én is szemmel tarthatnám. Nehéz lenne olyan sűrűn és olyan hosszú időkre elszabadulnom, mint az utóbbi néhány napban. A munkám a cárevics mellé szólít. - Ön nagyon jó volt Daninához mondta őszinte szívvel Madame Markova. - Nem is tudom, mire mentünk volna ön nélkül. - Én szívesen sem segítettem rajta - szabadkozott szerényen az orvos - legföljebb imádkoztam, ugyanúgy, ahogyan ön. A kisasszonynak rendkívüli szerencséje volt. - Úgy a cári család pártfogását, mint orvosuk gondoskodását illetően. - Azt hiszem, nagy csalódás lenne cárné őfelségének és a

gyermekeknek, ha Danina nem jönne. Ez egyáltalán nem mindennapi meghívás - emlékeztette tapintatosan az igazgatónőt arra, amit Madame Markova egyébként is tudott. - Szerintem nagyon nagy örömet szerezne a kislánynak. - Kinek nem? - mosolygott Madame Markova. - Legalább tucatnyi balerinám van, ha nem több, akik az ő helyében több mint boldogan elfogadnák a meghívást Carszkoje Szelóba. Csak az a helyzet, hogy Danina más. Ő ki nem tenné innen a lábát, retteg mulasztani. Sohasem megy vásárolni, nem sétál, nem jár színházba. Táncol, táncol és táncol, aztán nézi, hogyan táncolnak a többiek, aztán megint táncol. Egyébként nagyon ragaszkodik hozzám. Talán azért, mert nincs anyja. - Meg azért, mert érzi, hogy Madame Markova szívből szereti. - Mióta él önöknél Danina? - érdeklődött az orvos. Lenyűgözte ez a táncosnő; olyan volt, akár egy kifinomult, ritka madár, amely törött szárnyal hullott le az ő lábához, és ő mindent el akart követni, amivel segíthet neki. Például azzal, hogy közbenjárt az érdekében a cárnál és a cárnénál. Nem volt nehéz dolga, az uralkodók csodálták és kedvelték a balerinát. Nem is lehet nem csodálni valakit, aki ennyire tehetséges. - Már tizenkét éve - felelte Madame Markova. - Hétéves kora óta. Most tizenkilenc, nemsokára tölti a húszat. - Akkor jót tenne neki egy kis vakáció - szögezte le Obrazsenszkij doktor, aki nagyon fontosnak tartotta a pihenést. - Egyetértek. Csak őt kell meggyőzni. Majd én beszélek vele, ha egy kicsit megerősödik. Ezután az orvos naponta eljött. Néhány nap múlva Madame Markova fölvetette a cári család meghívását. Danina először meghökkent, örült is, de nem óhajtotta elfogadni a kegyet. - Nem hagyhatom itt önt! - mondta Madame Markovának. Eléggé megijesztette, hogy ennyire közel járt hozzá a halál. Neki

a balettintézet volt az otthona. Nem akart lábadozni idegenek körében, még uralkodókéban sem. - Ugye nem enged el? - kérdezte szorongva. De mikor megpróbált felkelni, neki is be kellett látnia, milyen súlyos beteg. Még a székre is csak úgy tudott kiülni, ha fogták, de akkor is majdnem elájult. Ölben kellett kivinni a fürdőszobába. - Folyamatos gondoskodásra van szüksége - magyarázta az orvos az egyik vizit alkalmával - és abban is fog részesülni, Danina. Az ittenieknek borzasztó teher lenne a maga ápolása. Rengeteg dolguk van ahhoz, hogy még magával is foglalkozzanak. - A lány tudta, hogy Obrazsenszkij igazat mond. Csakugyan rettentő nyűg lenne mindenkinek, főleg Madame Markovának. De akkor sem akarta itthagyni őket. Ez az ő otthona, a családja. Elviselhetetlen gondolat, hogy megváljon tőlük! El is sírta magát aznap este, amikor az igazgatónővel beszélgettek. - Miért ne mehetnél el egy kis időre? - javasolta Madame Markova. - Csak amíg megerősödsz. Olyan kedves meghívás, bizonyosan nagyon élveznéd. - Én félek tőle - felelte őszintén Danina. Madame Markova másnap reggel

újra megemlítette a meghívást, és erősködött, hogy el kell fogadni. Nemcsak azért, mert az volt a véleménye, hogy jót tenne a lánynak, hanem mert félt megsérteni a cárnét azzal, hogy visszautasítja nagylelkű invitálását. Ritka, sőt hallatlan eset, hogy egy lábadozó beteget meghívjanak Carszkoje Szelóba! Az igazgatónő nagyon hálás volt Obrazsenszkij doktornak, amiért megszervezte. Ez az ember nemcsak jó, hanem roppant figyelmes is, és őszintén a szíven viseli Danina egészségét. Naponkénti vizitjei egyszerűen csodát

művelnek, annyira fölvidítják a lányt, aki, legalábbis lelkiileg, már majdnem visszatért régi önmagához. A test volt az, amely nem akarta, vagy nem tudta visszanyerni ruganyosságát. - Én azt gondolom, hogy el kell menned! - szólt határozottan Madame Markova, és a hét végén megegyezésre jutott a doktorral. Daninát el fogják küldeni, akár akar menni, akár nem. A saját érdeke. Tisztességes ápolás nélkül talán sohasem épül fel, és nem táncolhat soha többé. Madame Markova nem is rejtette véka alá a véleményét. És ha a nyakasságod miatt örökre le kell mondanod a táncról? - kérdezte szigorúan. - Gondolja, hogy megtörténhet? Danina pillantása megtelt rémülettel. - Meg - felelte aggodalmasan Madame Markova. - Nagyon, de nagyon beteg voltál, kedvesem. Nem szabad most makacskodással vagy oktalansággal kísérteni a sorsot. - A lányt meghatározatlan időre hívták, vagyis addig, amíg olyan jól lesz, hogy visszatérhessen a balettintézethez. Danina is tudta, hogy ez rendkívüli kegy, ennek ellenére gyerekesen vonakodott megválni a megszokott környezet és az ismerős emberek biztonságától. - És ha csak pár hétre mennék? - Ez nagyon apró engedmény volt tőle, de mégis valami. - Akkor még mindig nem fogsz tudni táncolni. Legalább egy hónapra menj, és majd meglátjuk, hogy érzed magad. Ha nagyon nem szeretsz ott lenni, bármikor visszajöhetsz, és nálunk lábadozhatsz tovább. De legkevesebb egy hónapra szükség van. Ha akarsz, maradhatsz tovább, hiszen voltak oly kegyesek meghívni. Azt pedig ígérem, hogy meglátogatlak. Keserű pirula volt ez Daninának, de végül csak beleegyezett. Azon a napon, amikor búcsút kellett vennie barátaitól és patrónájától, úgy sírt, mint a záporosó. - Nem Szibériába küldünk! - figyelmeztette gyengéden Madame Markova. - De én úgy érzem -

mosolygott a könnyein át Danina. Kétségbeesetten szomorú volt, amiért el kell mennie. - Olyan borzasztóan fognak hiányozni! - kapaszkodott Madame Markova kezébe. Különleges, fedett szánt küldtek érte, amelyet vastag pokrócokkal és szőrmével béleltek ki, hogy meleg és kényelmes Legyen. A cárné semmit sem sajnált a táncosnőtől. Obrazsenszkij doktor is eljött, hogy elkísérje. Előzőleg mindent ellenőrzött a vendégházban, hogy ott is meleg és kényelem fogadja a vendéget. Tudta, hogy a lánynak nagyon nagy öröme lesz benne. Üzenetet is hozott Alekszejtől, aki már alig várta a balerinát, és azt mondta, van egy új kártyatrükkje, amelyet okvetlenül meg akar tanítani Daninának. A táncosok sorba álltak a ház előtt, hogy elbúcsúztassák, és mindenki integetett, amikor Danina a doktor oldalán elhajtott a szánon. A lány olyan ideges volt, hogy Obrazsenszkijnek kellett fognia a kezét; a másik kezével lázasan integetett az otthon maradtaknak. Még meg sem érkeztek Carszkoje Szelóba, már elcsigázták a búcsú túlfűtött érzelmei. - Nekem ez az életem! Én nem ismerek semmi mást! Olyan sokáig éltem itt, el se tudom képzelni magamat másutt, még egy percre sem - magyarázta a megértő Obrazsenszkijnek utazás közben. Az orvos, mint mindig, most is kedves együttérzéssel viselkedett. - Semmit sem fog veszíteni egy kis kikapcsolódással. Erőre fog kapni, Danina, úgy, ahogy kell, a balettintézet pedig itt várja, hogy visszajöjjön. Egészségesebb lesz, mint valaha. Bízson bennem. - Danina bízott is, és hálás volt ennek az embernek, amiért segít, és itt van vele az úton. Olyan jó érzés volt mellette lenni. Érthető, ha az egész cári család szereti. Amikor megérkeztek, Obrazsenszkij doktor elhelyezte Daninát a kényelmes kis vendégházban, olyan fényűzés közepette, amelyről a lány még csak nem is álmodott.

A hálószoba kárpitja tiszta rózsaszín szatén volt, a nappalié melegkék és sárga. Mindenfelé gyönyörű antik tárgyak álltak, volt egy konyha, ahol a kosztját főzték, négy szobalány és két ápolónő állt a szolgálatára. Félórával azután, hogy megérkezett, látogatást tett nála a cárné, aki Alekszejt is magával hozta, hogy megmutathassa a kártyatrükkjét a lánynak. Mindkettejüket megdöbbenetette, mennyire tönkretette a betegség a balerinát, és örültek, amiért náluk fog lábadozni. Csak egy kis ideig maradtak, hogy ne fárasszák Daninát, és amikor elmentek, az orvos is velük tartott, mert ő sem akarta kimeríteni a lányt. Megígérte, hogy másnap reggel visszajön és megnézi, "rendesen viselkedik-e" Danina. Furcsa lesz ez az első éjszaka az ismerősök nélkül. Nem alusznak majd mellette a lányok, akiket megszokott. A fényűző környezet ellenére magányosnak érezte magát. Röviddel azután, hogy ágyba dugta, az ápolónő visszatért, és azt mondta a meglepett lánynak, hogy látogatója van. Obrazsenszkij doktor jött vissza. Még csak este nyolc óra volt, és a lány csak másnap reggelre várta. - Útban voltam hazafelé - magyarázta az orvos - gondoltam, benézek, mi újság magánál. - Alaposan szemügyre vette a lányt az ajtóból, és látta, hogy nem képzeltődött. Danina kissé elszontyolodottan nézett. - Volt egy olyan érzésem, hogy talán magányos. - Az is voltam - vallotta be félénken a lány. Vajon honnan tudja a férfi? Oly sokat látszik tudni róla. - Gondolom, nagy számárság tőlem. - Zavarban volt, mert nem akart hálátlannak látszani. - Dehogyan - tiltakozott az orvos. Egy széket húzott az ágy mellé, és leült. - Ön megszokta, hogy közösségben él. - Látta azt a szobát, ahol Danina öt másik táncosnővel aludt, és több társával megismerkedett, amikor az influenza után látogatta a lányt. Ez nagyon nagy változás, hogy most

egyedül van itt. - És még olyan fiatal, csak tizenkilenc éves. Bizonyos szempontból nagyon érett és fegyelmezett, más tekintetben viszont hihetetlenül gyámoltalan és gyerekes. Az orvosnak ez is tetszett rajta. - Van valami, amivel könnyíthetnék a helyzetén? - Nem, az is elég, ha meglátogat mosolygott a lány. Ez a ma esti vizit különösen megindította, mert a férfi pontosan látszott tudni, hogy ő mit érez. - Akkor gyakrabban fogom meglátogatni - ígérte Obrazsenszkij. Ez most már sokkal könnyebben fog menni; a Sándor-palotától csak egy rövid járás Danina házáig. Alekszej és a nővérei máris tervezik, hogyan mentsék meg a lábadozót az unalomtól, hiszen azért is hozták ide. - Nem lesz sokáig magányos, és amint megerősödik, elmehet sétálni és megnézheti a palotát! - Danina egyelőre még a szobán sem tudott végigmenni támogatás nélkül. - Megjósolom, hogy rövideSEN jobban lesz! A lány hirtelen butának érezte magát, amiért a magányra panaszkodik. Mindenki olyan jó hozzá. Bár hiányolta a barátait és Madame Markovát, hirtelen megörült annak, hogy itt lehetett. - Köszönöm, amiért megszervezte szólt hálásan. - Boldoggá tesz, hogy itt vagyok. - Örülök, hogy eljött, Danina - mondta csendesén a férfi. Kissé fáradtnak látszott, hosszú napja volt. A lány bizonyosra vette, hogy már nagyon szeretne otthon lenni a feleségénél és a gyerekeinél. Lelkifurdalása volt, amiért tartóztatja, de ugyanakkor élvezte a társaságát. - Nagy csalódás lett volna nekem, ha nem teszi. - Nekem is - felelte a lány olyan mosollyal, amely, bár ő ezt nem tudhatta, a férfi szívéig hatolt. - Olyan szép ez a ház. - Áhítattal körülnézett. Még mindig meg volt illetődve, hogy ennyi fényűzéssel halmozzák el. Még sohasem látott ehhez foghatót. - Gondoltam, hogy tetszeni fog önnek - mosolygott Obrazsenszkij

gyöngéden. - Van, akinek nem tetszene? - tréfálkozott a lány. - Nagyon fog hiányozni a tánc? kérdezte az orvos, noha előre tudta a választ. - Én a táncért élek - válaszolta Danina. - Nem ismerek más életet, és nem is akarok. Nem hiszem, hogy tudnék létezni a balett nélkül. Valószínűleg belehalnék, ha nem táncolhatnék. - Obrzenszkij bólogatott, és közben a lány szemét, arcát figyelte. Szeretett beszélgetni Daninával. Most, hogy a táncosnő jobban érezte magát, már kezdett föl-fölcsillanni finom humora. - Megígérem, Danina, hogy hamarosan táncolni fog megint! - Persze nem túl hamarosan. Mindketten tudták, hogy még nagyon hosszú utat kell megtennie, amíg eléggé erőre kap. Addig pedig ki kell találni magának valami más elfoglaltságot. - Már hozott is egy csomó könyvet, Danina pedig megfogadta, hogy elolvas mindent. Amióta táncolt, sohasem volt ideje olvasni. - Szereti a verseket? - érdeklődött óvatosan az orvos. A költészet volt az egyik szenvedélye, de nem akart különcnek látszani a lány előtt. - Nagyon! - bólintott Danina.

- Akkor hozok holnap. Én különösen szeretem Puskit. Talán ön is megszereti. - Danina évekkal ezelőtt olvasott ezt-azt Puskitól, és most, hogy volt rá ideje, boldogan bővítette volna olvasmányai körét. - Holnap, ha megvizsgáltam Alekszejt, átjövök önhöz. Talán itt is ebédelhetek, hogy ne legyen olyan egyedül. - Felállt, de mintha nem akarózott volna itthagynia a lányt. - Ugye, nem lesz semmi baj ma éjszaka? - Aggódott Danináért, nem akarta, hogy szomorú legyen. - Nem lesz semmi bajom - mosolygott melegen a táncosnő. - Megígérem. Most pedig menjen haza szépen a családjához, különben elviselhetetlen piócának fognak tartani. -

Tudják ők, mit jelent, ha orvos van a családban. Akkor viszontlátásra holnap - mondta Obrazsenszkij a küszöbről. Danina integetett az ágyból, és arra gondolt, milyen jó ember a doktor, és milyen szerencsés ő, amiért ismerheti. 3. fejezet A könyv, amelyet Obrazsenszkij másnap hozott, olyan gyönyörű volt, hogy Daninának könnyek szöktek a szemébe, amikor az orvos felolvasott belőle egy keveset. A férfi ajtót nyitott neki egy ismeretlen világra, amelyről a lány nem is álmodott: a szellemi tevékenység és az intellektuális érdeklődés világára. Reggel elkezdte olvasni a regényt, és ebéd közben megbeszélték. A regény, a versekhez hasonlóan, egyike volt Obrazsenszkij kedvenceinek. A percek szárnyakon jártak, ha egymással beszélgettek. Mire észbe kaptak, délután négy óra volt. Az orvos készülődött, hogy távozzék. Nem szívesen vallotta be magának, de a lány mintha kimerült volna. - Éppen én fárasszam ki magát? kérdezte büntudatosan. - Több eszem kellene legyen. - Semmi bajom! - nyugtatta meg Danina, aki mérhetetlenül élvezte az együtt töltött időt. Ő az ágyban ebédelt, a férfi egy kis asztalnál, az ágy közelében. - Most aludjon! - utasította kedvesen az orvos, és fölverte a párnákat. Ez ugyan az ápolónő dolga volt, de ő szívesen megtette Danináért. - Aludjon, ameddig bír. Én ma este a palotában vacsorázom, hazafelé menet benézek önhöz, ha nincs ellene kifogása. - Akárcsak tegnap este. Danina örült. Az ígéret nyomban elfújta a magányosságát. - Az jó lenne - dünnyögte máris álmosan. Az orvos eloltotta a lámpákat, és csendesen kiment a szobából. Az ajtóból visszafordult, hogy még egyszer megnézze Daninát. A lány szeme már csukva volt, és mire Obrazsenszkij kitétte a lábát a kis házból, Danina már aludt, mint a tej, és nem is ébredt föl vacsoráig. Egy rajzot talált az ágya

mellett. Délután Alekszej járt nála látogatóban, de az ápolónő megmondta, hogy a beteg alszik. Alekszej erre lerajzolta Daninát, ahogyan úszni próbált a nyáron, és otthagya a művét. Kisfiúk szokása szerint élvezettel szekálta a lányt, akinek a társaságát különösen kedvelte, mert annyi idős volt, mint a nővérei. Danina aznap este levest vacsorázott, és éppen a teáját szűrcsölgette, amikor Obrazsenszkij, útban hazafelé a Sándor-palotából, benézett hozzá. Nagyon derűs kedvében látszott lenni, és beszámolt a vacsoráról. Legtöbb estéjét a cári családdal töltötte, hetente többször is velük vacsorázott. - Kiváló emberek! - mondta szeretettel. Nagy csodálója volt az uralkodópárnak. - Annyi a felelősségük, olyan sok teher nehezedik rájuk. Nehéz időket élünk, főleg a háború miatt. És az a sok zavargás a városokban! Meg természetesen folytonosan nyomasztja őket Alekszej betegsége. - A trónörökös vérzékenysége sohasem múló gondot jelentett, ami megkövetelte, hogy úgyszólván minden percben orvos legyen a gyermek mellett. Obrazsenszkij ezért is töltött ilyen sok időt a cári családdal, bár ebben a felelősségben osztozott Botkin doktorral. - Önnek sem lehet könnyű - szólt halkán Danina - hogy ilyen sok időt kell távol töltenie a családjától, a gyermekeitől. - Tudta, hogy az orvosnak egy angol nő a felesége, és két gyerekük van, egy tizennégy és egy tizenkét éves fiú. - Ófelségeik megértik ezt, és amilyen jószágosak, meg szokták hívni Marie-t. De ő sohasem jön. Gyűlöl társaságba járni. Szívesebben marad otthon a fiúkkal, vagy csak megül magában, és varrogat. Egyáltalán nem érdekli a munkám, sem azok, akiknek dolgozom. Danina alig hitt a fülének. Hiszen az ilyen gazdákat aligha lehet mindennapi embereknek nevezni! Önkéntelenül arra kellett gondolnia: Nem

féltékenye vajon a doktorné? Nehéz elhinni, hogy ennyire híján legyen minden alkalmazkodásnak. Talán szégyellős vagy félszeg. - Oroszul is rosszul beszél, ami megnehezíti a helyzetét. Sohasem vette magának a fáradságot, hogy megtanulja. - Ez régi kelevénye volt a házasságuknak, bár ezt természetesen nem mondta el Daninának. Nem lett volna tisztességes, ha Marie-ra panaszkodik ennek a lánynak, bár azért furcsa, hogy két nő ennyire különbözzön egymástól. Az egyik maga az életerő, a másik örökké fáradt, örökké boldogtalan, örökké unja magát, örökké elégedetlen valamivel. Danina energiája és életöröme még a súlyos betegség után is ragadós volt. Beszélgetéseik a lánynak is új élményt jelentettek. A fiúkon kívül, akik a balettben partnerei voltak, sohasem ismert közlről férfit, se mint barátot, se mint udvarlót, se mint szerelmezt. Gyerekkorában a bátyjai jelentették egyetlen kapcsolatát a férfinemmel, de most már velük se nagyon találkozott. Mindig túl sok dolguk volt ahhoz, hogy meglátogassák a hűgukat. Évente egyszer felutaztak Szentpétervárra, hogy lássák táncolni Daninát, és már az apja sem jött gyakrabban. Nagyon lefoglalta őket a hadsereg. De Nyikolaj Obrandszenszkijel olyan más volt minden. Barátja lett Daninának, olyasvalaki, akivel komolyan lehet beszélgetni. Meg is mondta az orvosnak, akinek ez láthatólag tetszett. Szívesen diskurált Daninával, megosztotta vele az olvasmányait, a nézeteit, kedvenc költőit. Nagyon sok minden tetszett neki ebben a lányban, és kellemesnek találta a barátságukat. Majdnem mesélt is róla Marie-nak, de aztán csak futólag említette, akkor, amikor a lány olyan beteg volt. Annyit mondott, hogy kihívták a balettintézetbe az egyik táncosnőhöz, akinek életveszélyes influenzája van. De a felesége soha többé nem tett föl kérdéseket, az orvos

pedig, miután a balerina jobban lett, úgy döntött, nem hozza szóba Daninát. Bizonyos megfontolásokból sokkal kényelmesebb volt titokban tartani a barátságukat. Néhány évvel ezelőtt még nem ezt tette volna, de most, tizenöt év házasság után egyáltalán nem, vagy legfeljebb alig-alig volt kedve, hogy az életéről meséljen Marie-nak. Az asszonyból tökéletesen hiányzott mindennemű érdeklődés. Szinte alig szólt a férjéhez. Volt egy nagyon nehéz időszakuk néhány évvel ezelőtt, amikor Marie vissza akart menni Angliába. Vagy ha ezt nem, legalább a fiaikat oda küldjék iskolába! De Obrazsenszkij tiltakozott. Maga mellett akarta tudni a gyerekeket, ahol naponta láthatja őket. Az asszony már nem is haragudott érte. Tökéletesen közömbös volt a férje iránt. Viszont egyetlen alkalmat sem hagyott ki, amikor közölhette, mennyire gyűlöli Oroszországot és az orosz életmódot. Milyen kellemesnek tünnek ehhez képes a Daninával töltött percek! A táncosnő sose panaszkodott az életére, élvezte minden percét. Alapvetően boldog ember volt. - A fiai hasonlítanak önre? - kérdezte csevegő hangon. - Az emberek szerint igen - mosolygott az orvos. - Én nem nagyon látom. Szerintem sokkal jobban emlékeztetnek az anyjukra. Jó gyerekek, illetve .most már inkább fiatal emberek. Én mindig úgy gondolok rájuk, mint kisfiúkra, emlékeztetnem kell magamat, hogy nem azok, mert különben roppantul megharagszanak rám. Nagyon függetlenek. Hamarosan férfiak lesznek, és valószínűleg belépnek a hadseregbe, hogy ott szolgálják a cárt. - Erről Daninának eszébe jutottak a bátyjai, és vágyakozni kezdett utánuk. Mostanában nagyon sokat aggódott miattuk, főleg amióta tavaly nyáron kitört a háború. Mesélt a testvéreiről Obrazsenszkijnek, aki mosolyogva hallgatta. Miközben a bátyjai hőstetteivel traktálta, doktor

úrnak" szólította a férfit, ami" től az elszomorodott. Olyan öregnek érezte magát, hirtelen távol kerültek egymástól. Noha találkoztak tavaly Livadiában, Danina igazából most, a betegsége alatt ismerte meg az orvost. Egyre szorosabb barátság fűzte össze őket. - Nem szólíthatna Nyikolajnak? kérdezte a férfi. - Az sokkal egyszerűbb lenne. - És sokkal meghittebb, de Danina nem bánta. Kedvelte ezt az embert. Ezt is olyan szerényen mondta, mint mindent. Olyan megindító volt. Rámosolygott Obrazsenszkijre, sokkal inkább úgy, mint egy gyerek, és nem mint egy fiatal nő. Olyan ártatlan, olyan tiszta volt a barátságuk. - Természetesen, ha önnek ez jobban tetszik. Mások előtt még mindig szólíthatom formálisan. - Úgy sokkal tisztelettudóbbnak tűnt. Nem feledkezett meg sem a férfi pozíciójáról, sem a kettejük korkülönbségéről. Obrazsenszkij húsz évvel volt idősebb nála.

- Okosan hangzik - örvendezett a férfi. Kedvére volt az egyezés. - Fogok találkozni a feleségével amíg itt vagyok? - kérdezte Danina. Kíváncsi volt a doktornéra és a férfi gyerekeire. - Kétlem - felelte őszintén Nyikolaj. -A feleségem a lehető legritkábban jön a palotába. Mint mondtam, gyűlöl eljárni hazulról, és kitér a cárné meghívásai előtt, kivéve az évi talán egy alkalmat, amikor kötelességének érzi, hogy eljöjjön. - Rontja ez az ön megítélését a cári családnál? - kérdezte nyíltan Danina. Neheztel érte a cárné? - Én nem tudok róla. Ha neheztel is, sokkal tapintatosabb, hogy ezt szóba hozza. Szerintem felmérte, hogy a feleségem nem könnyű egyéniség. Danina most először nyert egy villanásnyi betekintést az Obrazsenszkij család életébe. Sok mindenről beszélgettek, de a férfi magánéletéről mind ez idáig nem tudott semmit. Ő mindig azt képzelte, hogy ennek az embernek szerető családja és meleg házitűzhelye van. - A felesége bizonyára nagyon félénk -

vélte nagylelkűen. - Azt nem hiszem - mosolygott szomorúan az orvos. A feleségével annyira különböztek egymástól. Nem úgy, mint Daninával. - Marie nem szereti a divatos holmit és az estélyi ruhát. Nagyon angol. Szeret lovagolni és vadászni, szereti az apja hampshire-i birtokát. Minden mást un. - Nem tette hozzá: "engem is, bár szerette volna. Házasságuk hosszú ideje csupán csalódást hozott mindkettejüknek, főleg a férfinak, kivéve talán a gyerekeket. Annyira különböztek. Marie hűvös volt, zárkózott, elég érzéketlen, a férje melegszívű és nyílt. Az asszony unta Nyikolaj életét, és ha dühbe gurult, a cár ölebének szidta a férjét, Nyikolaj pedig torkig volt a felesége örökös panaszjaival. Igazán érthető, ha nincsenek barátai, amilyen hideg és féltékeny. Már a fiai is belefáradtak az anyjuk lamentálásába. Marie nem akart semmi mást, mint visszamenni Angliába. A férjétől pedig elvárta, hogy dobjon oda mindent, és menjen vele, aminek rendkívül csekély volt a valószínűsége. Az orvos megmondta a feleségének, hogy ha végleg vissza akar térni Angliába, azt nélküle kell megtennie. - Miért viszolyog annyira a felesége Oroszországtól? - kíváncsiskodott Danina. - A zord telek miatt, ő legalábbis ezt mondja. Angliában alig valamivel kellemesebb az időjárás, bár igaz, hogy itt hidegebb van. A feleségem nem szereti az oroszokat és Oroszországot. Még a konyhát is utálja. - Elmosolyodott. Hosszú jeremiádja volt ez a családi életüknek. - Jobban érezné magát, ha megtanulna oroszul - mondta egyszerűen a lány - Én próbáltam megmagyarázni neki. Ő azonban semmit sem akar tenni, ami ide kötné. Amíg nem beszél oroszul, nincs is igazán itt, ő legalábbis ezt gondolja. De ez nem könnyíti meg az életét. - Hosszú tizenöt év volt ez Nyikolaj Obrazsenszkijnek. Főleg az utóbbi néhány esztendő volt hosszú, de nem ment

odáig, hogy elmagyarázza Daninának akár ezt, akár azt, menynyire magányos. Vagy hogy milyen öröm itt ülni vele és diskurálni, meg hordani neki a könyveit. Ha nem lennének a fiúk, évekkal ezelőtt hagyta volna, hogy Marie visszatérjen Angliába. Semmi se kötötte már össze őket a gyerekeken kívül. - Az apósom most a háborúval rémítgeti. Szerinte még forradalom is lesz egy napon. Azt mondja, ez az ország túl nagy ahhoz, hogy kormányozni lehessen, a cár őfelsége pedig túl gyenge. Kész nevetség, de a feleségem elhiszi! Az apósomban mindig volt egy adag hisztéria. Danina aggodalmas pillantással hallgatta. Ő semmit sem tudott a politikáról. Annyira lefoglalta a tánc, hogy fogalma sem volt róla, mi történik a világban.

- Ön is így hiszi? - kérdezte komolyan. - Mármint hogy forradalom lesz? - Feltétlenül megbízott a férfi ítéletében. - Egy pillanatig sem! - felelte Nyikolaj. - Szerintem nálunk a legcsekélyebb esélye sincs egy forradalomnak. Oroszország túlságosan hatalmas, hogy ilyesmi bekövetkezessen. És a cár is erős. Ez csak egy újabb ürügy, hogy a feleségem panaszkodhasson Oroszországra. Azt mondja, kockáztatom a gyerekeink életét. A feleségemre mindig túl nagy hatással volt az apja. - Rámosolygott a lányra. Milyen nyitott szellem, mennyi romlatlan eszme! jóformán nem is ismer mást, mint a balettintézetet, őt nézni olyan, mint olyasvalakit látni, aki most fedezi föl a világot. Azt a világot, amit olyan jó megosztani vele. Danina mellett Marie olyan fáradtnak, olyan haragosnak, olyan keserűnek tűnik. És az oroszországi élet nem nagyon javított a kedélyén. Marie csinos és nyílt eszű asszony volt valamikor, Sok mindenről vallottak azonos nézeteket, sok közös érdeklődési területük volt. Csakhogy az asszony orrolt a férje udvari állásáért. És még sok mindenért orrolt.

Danina egyáltalán nem volt ilyen. Csak hát Marie tizenhét évvel idősebb Daninánál. Obrazsenszkij harminckilenc éves volt, a felesége három évvel fiatalabb. Danina hozzájuk képest kisbaba. Most is menyinyire megkönnyebbült, amikor hallotta, mit mond a férfi a forradalomról. - Mit gondol, hamar vége lesz a háborúnak? - kérdezte ártatlanul. Az orvos megnyugtatóan mosolygott. Bár igazság szerint eddig is rettenetesen voltak a veszteségek. Már hónapokkal ezelőtt azt várta mindenki, hogy a háború véget ér, ám mindenki megdöbbenésére folytatódott. - Remélem - válaszolta egyszerűen Obrazsenszkij. - Aggódok az apám és a fivéreim miatt - vallotta be Danina. - Nem lesz semmi bajuk. Senkinek sem lesz semmi baja. - A lány sokkal jobban érezte magát, ha a férfival beszélhetett. Nyikolaj hosszabb időt töltött mellette, aztán végül csak fölállt, hogy távozzon. Danina megint fáradtnak látszott, neki pedig haza kellett mennie. Nem ülhet itt örökké. - Viszontlátásra holnap - ígérte távozáskor Danina hallgatta a sötétségben, hogyan távolodik az orvos szánja, és azokra a dolgokra gondolt, amiket Nyikolaj mesélt a feleségéről. Nem látszott boldognak, amikor mondta. Úgy tűnik, belebonyolódott egy olyan helyzetbe; ahonnan nincs menekvés. Vajon nem tudna segíteni magán? Talán ha ragaszkodna hozzá, hogy a felesége tanuljon meg oroszul, vagy ha időnként elkísérné Angliába. A lányt meghökkentette, hogy a doktorné nem osztozik a férje odaadásában a cári család iránt. Elég érthetetlen viselkedés. Majd hirtelen az jutott eszébe: Vajon nem túlozza el Nyikolaj a borúlátást? Talán csak fáradt, töprengett a lány, miközben az ágyában fekvő a férfira gondolt. Mostanában mindenkit annyira nyomaszt a háború. Talán ebből meg mindenféle elhallgatott aggályokból táplálkoztak a megjegyzések, amelyeket az

orvos a feleségére tett. Egyetlen pillanatra sem fordult meg a fejében, hogy Obrazsenszkij talán többet szeretne tőle, vagy nem csak mint orvos érdeklődik iránta. Végül is nős ember, és családja van. És ha van is talán kifogása a felesége ellen, biztosan nem olyan komoly az, mint amilyennek hangzik. Danina számára, aki a legparányibb teleszkópon, a balett kis világán át nézte az életet, minden olyan egyszerűnek tűnt. A házasság pedig szent dolog. Egész biztos, hogy Obrazsenszkij doktor boldogabb Marie-val, mint amilyennek látszik, vagy mint bevallja. A következő két hétben az orvos egyetlen látogatáskor sem hozta szóba a feleségét. Danina most már asztalnál is tudott étkezni, és egy januári napfényes délutánon Obrazsenszkij kivitte egy rövid sétára a kertbe. Vérpezsdítő volt a levegő, Danina nevetgélt és ugratta az orvost, amiért olyan komolyan veszi az életet. Nyikolaj kötetszámba szállította neki a verseket, és a lány már kiolvasta a férfi négy kedvenc regényét. Azon a délutánon, amikor Alekszej átjött teázni, Nyikolaj is ott maradt velük. Utána kártyáztak, és Alekszej óriási élvezettel nyert. Sikongott az örömtől, amikor Danina azzal vádolta, hogy csal. - Én nem csaltam! - pattogott. - Te játszottál nagyon rosszul, Danina! közölte kategorikusan. A lány felháborodást mímelt. - Hogy merészeli felséged! Én kiválóan játszottam! Meggyőződésem, hogy felséged csalt! - Nyikolaj kedvtelve nézte őket, hogy milyen jóban vannak. - Én nem csaltam, és nem fogom elfelejteni, hogy ezzel vádoltál. Ha majd cár leszek, leüttetem a fejedet! - Szerintem ez már kiment a divatból. - Danina a férfihoz fordult. - Vagy nem? - Ha akarom, meg is teszem - közölte Alekszej, egészen elragadtatva ettől a kilátástól. - És talán a lábadat is lecsapatom, hogy ne táncolhass, meg a kezedet is, hogy ne kártyázhass. -

Nem hinném, hogy bármelyikre képes lennék, ha egyszer levágatja a fejemet. Szerintem az éppen elég mosolygott Danina. - Na, csak a biztonság kedvéért vágatom le a többit. - A cárevics gyönyörűségesen idegborzolóan találta a gondolatot. Majd minden átmenet nélkül azt kérdezte: - Majd megnézhetlek egyszer, amikor Szentpétervárott táncolsz? Mármint ha visszamész. Úgy szeretném. - Én is - mondta Danina gyöngéden. - De én azt is szeretném, ha még sokáig itt maradnál. - Hirtelen eszébe jutott valami. - Anyám kérdezteti, vagyé olyan jól, hogy átjössz vacsorázni. - Az orvoshoz fordult. - Van olyan jól? - Talán a jövő héten. Most még túl korai. - A lány még csak két hete volt Carszkoje Szelóban; egyelőre bizonytalanul állt a lábán, és gyorsan elfáradt. - Nem hoztam magammal semmiféle ünnepi ruhát! - sópáncodott Danina. - Jöhetsz a hálóingedben - jegyezte meg gyakorlatiasan a cárevics. - Biztosan senki sem fogja észrevenni. - jaj de kínos! - nevetett Danina. Valóban nem volt semmije, amit fölvehetett volna egy vacsorára a cári családnál. - A lányok biztos tudnának kölcsönözni valamit - mondta az előzékeny Alekszej. Danina körülbelül olyan magas volt, mint a nagyhercegnők. - Ön is eljön? - kérdezte Danina ártatlanul Nyikolajt. Remélte, hogy igen. Olyan jól érezte magát a férfi társaságában, mennyivel könnyebb lenne, ha ő is jönne. A cári családdal vacsorázni elég kemény erőpróba. - Valószínűleg - mosolygott Obrazsenszkij. - Én még nem hallottam erről a vacsoráról, de ha én leszek akkor este az ügyeletes, el fogok jönni. - Tudta, hogy még ha nem is tervezték a meghívását, ő képes lesz megszervezni; majd kiigazítja a beosztást, hogy ő legyen az ügyeletes. A két orvos nagyon rugalmasan kezelte ezt a kérését, azonkívül Botkin doktornak több oka volt hazamenni esténként, mint Nyikolajnak.

Örömmel átengedte kollégájának az esti munkát. Később Nyikolaj visszavitte a cárevicset a palotába, Danina pedig szundított egyet. Amikor fölébredt, meglepetten látta, hogy az orvos ott áll a szobájában, őt figyeli, és nagyon komoly az arca. - Valami baj van? - Talán történt valami? Valahogyan aggasztó volt a férfi pillantása, de Danina nem tudta, miért. - Én... - kereste a szavakat Nyikolaj - én csak meg akartam nézni magát. Aggódtam, hogy talán túlzásba vitte a sétát ma délután, hiszen először ment ki a szabad levegőre. - Jól vagyok! - nyugtatta meg Danina. Felült, ránézett az orvosra. Majd meghalt egy kis testmozgásért, de tudta, hogy még nem elég erős. Borzasztó idegesítő volt. Vajon milyen sokáig kell majd gyakorolnia, ha egyszer visszakerül a balettintézetbe? Attól félt, minden izma és ina elfelejti, hogy ő táncosnő. - Csak aludtam két órát. Olyan mulatságos volt kártyázni Alekszejel. - Különben a trónörökös tényleg csal. Engem mindig meg szokott verni - mondta Nyikolaj széles mosollyal. De maga jól lekapta a tíz körméről. Hogy örült neki! Egész úton hazafelé azt emlegette, hogy lefejezteti magát, és hogy az mekkora maszattal fog járni, és ő mennyire fog akkor örülni! - Nem vagyok biztos benne, hogy ez túlzottan császári viselkedés - vigyorgott Danina. Örült, hogy viszontlátja a férfit. Vajon most megy vacsorázni? Igen, erősítette meg Obrandszenszkij, ma este ő az ügyeletes a palotában. - Majd még megpróbálok benézni utána. Bár lehet, hogy késő lesz, és gondolom, magát elfárasztotta a kerti séta. - Amikor ezt mondta, az ápolónő már hozta is tálcán Danina vacsoráját. A lány nagyon szépen gyógyult. Délután levelet kapott Madame Markovától: az igazgatónő azt írta, ne rohanjon vissza az intézetbe. Daninának ennek ellenére borzasztó lelkiismeret-furdalása volt, amiért nem táncol. Madame Markova

beszámolt növendékének az újságokról. Az egyik balerina influenzát kapott, szerencsére nem súlyosat. Mindössze két napig volt beteg, még csak be sem lázasodott. Sokkal jobban járt, mint Danina. Az orvos maradt még egy darabig, csevegett a lánnyal, azután kelletlenül magára hagyta, és átment vacsorázni a palotába. Danina csendesen ült az ágyban, kortyolta a teáját, és Obrazsenszkijre gondolt. Milyen kedves, jószívű ember Igazán hálás volt a sorsnak a barátságáért. Ha nincs az orvos, és nem jár közben érte, akkor ő sose kerül ide a cári vendégház fényűzésébe, hogy szolgák és ápolónők ajnározzák. Egyszerűen hihetetlen, mennyire kedvesek hozzá, és milyen szerencsés ő, hogy nemcsak életben maradt, de itt is lehet. A doktor aznap este már nem jött vissza. A lány úgy vélte, nyilván későn fejeződhetett be a vacsora. Vagy talán Alekszej gyengélkedett, vagy Nyikolaj nem hagyhatta ott az etikett sérelme nélkül a cári családot, amelynek oly fáradhatatlanul dolgozik. Sokáig fent maradt, az egyik könyvet olvasta, amelyet Nyikolajtól kapott. Másnap reggel éppen befejezte az öltözködést, amikor betoppant Obrazsenszkij. - Jól aludt? - kérdezte aggodalmasan. Danina mosolyogva bólintott, visszaadta a kiolvasott könyvet, és áradozott, hogy mennyire tetszett neki. Ez látható örömet szerzett Nyikolajnak, aki három új könyvvel érkezett. A cárné őfelsége emlegette önt tegnap este. Egy kis vacsorát szeretne adni a maga tiszteletére. Csak néhány szentpétervári barát, semmi fárasztó. Hogy érzi, bírná erővel? - tette hozzá aggódva, hiszen már a cárnét is figyelmeztette, hogy talán idő előtti a vacsora, ám Danina föllelkesült az ötleten. - Esetleg néhány nap múlva. Önnek mi a véleménye, doktor? - Nekem az, hogy maga kiválóan halad - mosolygott Obrazsenszkij. Csak azt nem szeretném, ha

idő előtt kimerítené magát. Én kísérem át, és amikor elfárad, magam hozom vissza. - Köszönöm, Nyikolaj mondta gyöngéden a lány. Aztán sétálni mentek a kertbe. Hideg volt, tegnap óta erősödött a szél, úgyhogy Obrazsenszkij néhány perc múlva visszakísérte Daninát. Észre sem vették, hogy még a házban is fogják egymás kezét. A lány arca rózsásra pirult, a szeme ragyogott, Nyikolaj egész ittléte alatt nem látta ilyen egészségesnek. Ám attól még mindig nagyon-nagyon messze állt,

hogy visszatérhessen a baletthez. Danina megmondta, hogy most már naponta gyakorol félórát, de az orvos még mindig nem tudta elképzelni; hogy április előtt táncolhasson. Erre csak akkor lehet gondolni, ha teljesen felépül, és erőre kap. Még hónapokig tartó lábadozás állt előtte, nem mintha ez bármelyiküket elszomorította volna. Daninának hiányoztak a balettintézet lakói, akiket a családjának tekintett, ám néhány hét alatt tökéletesen megszokta az új környezetet, és most lázas izgalommal gondolt a cárné vacsorájára. A férfi most is vele ebédelt, majd röviddel utána átment a palotába, ahová kötelessége szólította. Délután szokása szerint visszajött, majd harmadszor is, vacsora után. Mindkettejüknek kellemes volt ez a napirend, és Danina most már számított Obrazsenszkij látogatásaira. Másnap az orvos jelentette a cárnénak, hogy a balerina elég erős egy olyan vacsorához, amelyen csupán a legszűkebb baráti kör lesz jelen, azonkívül néhány rokon, meg természetesen a gyerekek. A cár a frontra utazott a csapatokhoz, úgyhogy őt nélkülözniük kell. A következő héten Gyemidova, a cárné komornája áthozott néhányat a nagyhercegnők ruháiból, amelyek közül kettő egyszerűen káprázatosan állt Daninán. A balerina kissé

vékonyabb volt a nagyhercegnőknél, főleg most, a betegség után, de ha egy kicsit szorosabbra kötötte az övet, akkor a ruhák úgy álltak, mintha ráöntötték volna őket. Neki a cobolyprémmel szegélyezett kék bársony volt a kedvence, amely gyönyörűen kiemelte az alakját. A ruhához cobolykepp, -kucsma és -muff járt, tehát nem fog megfázni a palotáig vezető rövid úton. A vacsora estéjén olyan izgatott volt, hogy alig fért a bőrébe. Délután ágyban maradt, hogy erőt gyűjtsön. Éppen öltözködött, amikor Nyikolaj beállított. Az egyik verseskötetet olvasta, amelyet a lánynak kölcsönadott, míg arra várt, hogy Danina elkészüljön, és közben töltött magának egy csésze forró teát az asztalon álló ezüstsamovárból. Egészen otthon érezte már magát itt. Most hangot hallott az ajtóból, és amikor odanézett, mosolyognia kellett, olyan bűbájos volt Danina a kölcsönkapott díszes ruhában. Csillogó sötét haja ugyanolyan színű volt, mint a cobolyprém. - Maga fenséges - jelentette ki áhítattal Nyikolaj. - Attól félek, el fog homályosítani mindenkit, még a cárnét és a nagyhercegnőket is. - Amiben kételkedem, de azért nagyon kedves, hogy ezt mondja. -A lány mélyen meghajolt, mintha a színpadon lenne, majd lassan fölegyenesedett. Még mindig borzasztó gyöngye volt a lába. Obrazsenszkij egyszerűen nem talált szavakat arra, amit akkor érzett, ha ránézett a lányra. Nem is tudta, honnan került az ő életébe ez az elegáns, kecses, elragadó teremtmény, akinek a szelleme ugyanolyan igéző, mint a szépsége. Még sohasem látott hozzá fogható. - Ön csakugyan bűbájos, kedvesem. Akkor megyünk? - Danina bólintott, az orvos rásegítette a cobolykeppet. A lány ismét megjegyezte, milyen csodálatosan bőkezűek a nagyhercegnők, akik így elhalmozzák. Nyikolaj szánján tették meg a rövid utat a palotáig. Az orvos

gondosan betakargatta Daninát egy vastag pokróccal. Tiszta, hideg este volt, milliónyi csillag ragyogott az égen, és mintha ezekkel a csillagokkal feleselt volna a gyertyák erdeje a palota ablakaiban. Obrazsenszkij gyorsan bevezette a lányt, és fölkalauzolta az emeletre egy nagy szalonba. A márványtól, malachittól, mindenféle drágaságoktól roskadozó csodaszép nagy szobát halvány selymekkel és brokátokkal kárpitozták. A hangulat sokkal kevésbé volt szertartásos, mint a többi helyiségben. A kandallóban lobogó tűztől a gyertyafénytől és a meleg fogadtatástól a boldog Danina rögtön otthon érezte magát. Mintha egy álom vált volna valóra, hogy itt lehet a császári családdal, Nyikolajjal és a barátaikkal. Alekszej egész vacsora alatt nem mozdult mellőle, és maga kérte, hogy a balerina asztalszomszédja lehessen. Danina másik oldalán Nyikolaj ült, hogy szemmel tarthassa" a páciensét. De ezen az estén nem láthatott mást, csak boldogságot és a baráti társaság örömét, amely nem győzött betelni a gyönyörű, bűbajos, elragadó táncosnővel. Balettről csevegtek, és a lány mindenkit meglepett sokoldalú tájékozottságával. Az utóbbi hetekben, hála Nyikolajnak, rengeteget olvasott és tanult. Szivacsaként itta magába a tudást, és megjegyzett mindent, amit az orvostól hallott. A férfit, ahogy figyelte Daninát, különös büszkeség töltötte el, mintha a lány az ő gyermeke, vagy legalábbis valamilyen értelemben az ő alkotása lenne. Engedte, hogy Danina maradjon egy darabig, de amikor tizenegy óra után látta, hogy a lány elsápad és kissé mintha kevésbé lenne élénk, úgy döntött, okosabb távozniuk. Diszkréten engedélyt kért a cárnétól, majd gyengéden megmondta a lánynak, hogy hazamennek. Nagyon izgalmas est volt ez Daninának. Külön-külön élvezett minden percet, de azért nem vitatkozott a férfival. Még

ha nem is vallotta be, elfáradt, és az orvos látta rajta. Ennek ellenére Danina mosolyogva vetette hátra a fejét és pillantott fel a csillagokra, miközben visszatértek a szánnal a vendégházhoz. Nyikolaj bekísérte a házba, és egy pillanatra átfogta a vállát. Danina a férfi mellére hajtotta a fejét, részben fáradságból, de sokkal inkább azért, mert olyan fesztelen kapcsolatban voltak, és mert hálás volt mindazért, amit ez az ember tett érte. - Olyan csodálatosan éreztem magam, Nyikolaj! Köszönöm, amiért elengedett... és amiért megszervezte nekem ezt. Mindenki olyan kedvesen bánt velem. Pompásan szórakoztam! Itt megemlítette az egyik vendéget, akit különösen szellemesnek talált. Kár, hogy a cár nem lehetett itt. - Mindenki hiányolta az uralkodót. Danina elmosolyodott, és fölnézett a barátjára. - Gyönyörű vacsora volt! - Ma este mindenki beleszeretett magába, Danina. Orlovskij gróf különösen elragadónak találta önt. - A gróf meghaladta a nyolcvanát, és egész este szégyentelenül flörtölt a balerinával, amin még a felesége is mulatott. Orlovskij számtalan szép nővel végigcsinálta már ugyanezt a házasságuk hatvan éve alatt. - Alekszej nagyon csalódott volt; amiért ma este nem akartam kártyázni vele - mondta a lány, miközben leengedte a válláról a keppet. Különös érzés volt úgy hazajönni és megbeszélni az estét, mintha házasok lennének. Azért nem kártyáztam vele - magyarázta - mert nem akartam nevetlenül viselkedni a többiekkel. - Kártyázhat vele még máskor Talán holnap, ha lesz erejük hozzá. Attól félek, a cárevics nagyon kifáradt. És ön? - kémlelte aggodalommal a lányt. Hogy érzi magát, Danina? A lány szeme kékebben szikrázott, mint valaha. - Boldognak érzem magam, és csodálatosan érzem magam. Ez volt életem legszebb estéje. - Halvány félmosollyal nézte Obrazsenszkijt, aki még mindig

magán tartotta a kabátját. Az orvos lassan elindult feléje. - Még sohasem láttam senkit, aki önhöz lett volna fogható - szólt halkán. Megállt a lány előtt, lenézett rá, és arra az egyetlen pillanatra tökéletesen elfelejtette, ki ez a nő. Most nem a primabalerina volt, nem is a betege, hanem az ő barátnője, egy káprázatos asszony, akibe ő teljesen váratlanul beleszeretett. - Maga csakugyan páratlan, Danina, és én szeretem magát... A lány szeme hatalmasra nyílt, és elállt a lélegzete. Nyikolaj nem várta meg a válaszát, lehajolt hozzá, és megcsókolta. Danina döbbsen érezte, milyen erősek az őt ölelő karok. Gondolkodás nélkül ráborult a férfira, és viszonzta a csókját, de a következő pillanatban elrántotta magát, és riadtan bámult föl az orvosra. Mit tettek? És mit fognak tenni ezután? Mindent elrontana, ha ilyet csinálnának! - Nem... nem akarom... nem lehet. . . nem szabad, Nyikolaj . . . Nem tudom, hogy történhetett ez... - Kétségbeesett könnyek ültek a szemében. Nyikolaj megfogta a kezét. Ő volt az első férfi, akit Danina megcsókolt, és aki megcsókolta őt. Az orvos nyitott föl előtte egy mindeddig zárt ajtót, és a lánynak fogalma sem volt, hogy most mit tegyen. - Én pontosan tudom, hogyan történt, Danina - mondta a férfi. A hangja sokkal higgadtabb volt, mint amenynyi nyugalmat érzett. Dübörgött a szíve, ha ránézett a lányra, és rettegett, hogy elveszítheti. Egyetlen meggondolatlansággal talán máris elriasztotta magától. Ijesztő gondolat volt. Történjék bármi, ő most már nem mond le Danináról. - Szeretem magát azóta, hogy megláttam. Nem gondoltam, hogy túléli azt az éjszakát. Azokban a napokban egyre az ön arcát láttam magam előtt. A báj, a szépség káprázata volt, sérült pillangó, és én azt hittem, pusztulásra ítélte a sors. De arról fogalmam sem volt, kicsoda valójában, semmit sem tudtam önről...

mostanáig... amíg ide nem jött, és nem beszélgettünk egymással nap mint nap. Szeretek magán mindent, a lelkét, az eszét, a jóságos szívét... Danina, én nem élhetek maga nélkül. - Amit mondott, az egyszerre volt ajándék, ugyanakkor esengés irgalomért. - De Nyikolaj, önnek felesége van! felelte a lány szomorú, könnyes szemmel. - Nem tehetjük ezt. Nem szabad... el kell felejtenünk... - Csak névleg van feleségem. Ön is tudhatja, még abból a kevésből is, amit elmondtam. Bizonyosan meg kellett éreznie! Még sohasem tettem ilyet... esküszöm... ön az első nő, akit szeretek. Nem vagyok biztos benne, hogy valaha is szerettük egymást Marie-val. Nem így. És bizonyosan nem most. Danina, esküszöm önnek... a feleségem, gyűlöl engem. - És ha nincs igaza? Ha nem érti a felesége érzéseit, vagy nem méri fel, mennyire boldogtalan, amiért itt kell élnie Oroszországban? Talán vissza kellene költöznie vele Angliába. - Dúltan, zaklatottan járkált fel-alá, Obrazsenszkij pedig még jobban félt, hogy elveszíti. Akkor Danina visszafordult, és kimondta azokat a szavakat, amelyektől a férfi a legjobban rettegett ennél ijesztőbb csak az lehetett volna, ha azt mondja, hogy nem szereti. Ám abból, ahogyan Danina megcsókolta, rögtön tudhatta, hogy a lány viszonozza a szerelmét. Ugyanazt érzi, mint ő, bár most halálosan fél bevallani. - Viszsa kell térnem Szentpétervárra. El kell engednie. Nem maradhatok itt. - Nem mehet vissza! Még nem elég erős, hogy ott lakjon abban a jéghideg kaszárnyában, sem ahhoz, hogy megint táncoljon. Még hónapokig gyenge lesz, vissza fog esni a betegségbe! Ez végzetes következményekkel járhat! - érvelt majdnem könnyezve. - Könyörgök, ne menjen el! - Nem bírta elviselni a gondolatot, hogy el kell szakadnia a lánytól. - Nem maradhatok a maga közelében... most már mindketten

tudjuk, hogy szörnyű titkot, rettentő bűnt rejtegetünk a szívünk mélyén, és bűnhődnünk kell érte. - Én már tizenöt éve bűnhődöm. Nem ítélnék halálomig arra az életre. - Miket mond ön? - Danina pillantása ide-oda ugrált, és úgy tapasztotta a tenyerét a szájára, mintha valami szörnyűséget hallott volna a férfitől. - Azt mondom, hogy mindent megtennék önért. Elhagyom a feleségemet, a családomat... Danina, én mindent megteszek, hogy veled lehessenek!

- Ilyen nem szabad tenni, még mondani sem! A gondolatát se bírom, hogy maga ilyen rettenetes dolgot kövessen el... Nyikolaj, gondoljon a gyerekeire! - Könnyek között mondta, és a férfi ugyanolyan könnyes szemmel válaszolt: - Ezerszer gondoltam rájuk minden nap, azóta, hogy megismertem magát. De már nem kisbabák. Tizennégy és tizenkét évesek, még néhány év, és férfiak lesznek, én pedig még az ő kedvükért sem bírok életem végéig együtt élni egy elviselhetetlen asszonnyal... vagy lemondani az egyetlen nőről, akit szerettem valaha. Danina, ne fuss el tőlem, kérlek... maradj itt velem... majd megbeszéljük... Semmi olyat nem teszek, amit te nem akarsz, ígérem! - Akkor soha többé ne beszéljen erről! Soha! Mindkettőnknek el kell felejtünk, amit most mondott. Ha ugyan képesek leszünk rá. Én nem lehetek annál több önnek, mint ami vagyok. Önt az élet ide köti, a cárhoz és a családjához. Az én életem a balett. Én nem adhatom magamat oda, nincs is életem, amit önnek adhatnék. Az én életem a baletté, addig, amíg nem leszek túl öreg a tánchoz, akkor pedig a gyerekeknek fogom adni, mint Madame Markova. - Ezzel azt akarja mondani, hogy egy nőnek apácának kell lennie, ha táncolni akar? - Nyikolaj most először hallotta ezt, bár azt tudta, hogy a lány még sohasem volt szerelmes, és nem is voltak udvarlói.

Maga Danina mesélte egyik beszélgetésük során. - Madame Markova azt mondja, hogy a férfiakkal élni tisztátalan dolog, mert eltereli a figyelmünket. Az ember vagy nagy táncos lesz, vagy céda - tette hozzá nyersen. Nyikolaj hátrahőkölt. - Én egyáltalán nem azt javasoltam, hogy céda legyen, Danina. Én azt mondtam, hogy szeretem magát, és feleségül akarom venni, amint Marie elvállik tőlem. - Én pedig azt mondom önnek, hogy nem tehetem. Én a balettintézethez tartozom. Az az életem, annyit ismerek a világból. Én a táncra születtem. Azt pedig nem engedem, hogy maga tönkretegyje az életét miattam. - Maga arra született, hogy szeressék és szeressen, hogy férj és gyerekek vegyék körül, akik szeretik, nem arra, hogy inaszakadtáig táncoljon huzatos termekben, és kockáztassa az egészségét haláláig, vagy addig, amikor már túlságosan öreg és elnyomorított a további szolgálathoz. Ennél jobbat érdemel, és ezt én akarom megadni önnek. - De hát nem teheti! - felelte újult kétségbeeséssel a lány - Nem a magáé, hogy nekem adja! És ha Marie nem egyezik bele a válásba? - Örülni fog, ha visszamehet Angliába. A szabadságáért boldogan megfizeti azt az árat, hogy elvállik. - Hát a botrány? A cár nem alkalmazhatja többé udvari orvosául, és nem is fogja! Kitaszított lesz, kegyvesztett! Nem engedem, hogy ezt tegye! El kell felejtene engem! - Patakzottak a könnyei, miközben ezt mondta. - El fogok felejteni mindent, ami ma este elhangzott - szólt kínlódva a férfi - ha megígéri; hogy itt marad. Még csak szóba sem hozom többé. Úri szavamat adom rá. - Pedig majd behalt, miközben megígérte. - Jól van. - Danina mélyet sóhajtott lehorgasztotta a fejét, és elfordult. Az orvosnak majdnem a szíve szakadt, úgy szerette volna magához ölelni, ám tudta, hogy nem teheti. A lány kétségbeesetten boldogtalannak látszott, de a

boldogtalanságát nem is lehetett összehasonlítani a férfiével. - Majd még gondolkozom rajta, hogy maradok-e. Ez volt minden, amit mondani tudott. Nem fordult meg, nem nézett Obrzenszki-re, mert nem bírta. Még mindig ömlöttek a könnyei. - Most el kell mennie. - Az orvos nem láthatta az arcát, miközben Danina ezt mondta; ő csak az egyenes fiatal hátat látta, a büszkén fölemelt fejet, a fénylő, sötét hajzuhatagot. Hogy szerette volna megérinteni azt a haját, és magához ölelni a lányt! - Jó éjszakát, Danina - szólt fájdalmas vágyakozással. A következő pillanatban kattant a záródó ajtó. A lány megfordult és zokogott. Nem bírta elhinni, hogy ezt tették, hogy ilyeneket mondtak! De az a legszörnyűbb, tudni, hogy ő is szereti a férfit. Csakhogy Nyikolaj nős ember, és Danina nem tűrheti, hogy miatta tönkregyeje az életét, vagy elveszítse a munkáját vagy a gyerekeit. Túlságosan szereti ahhoz, hogy megengedje. Azonkívül neki kötelességei vannak a balett iránt. Amióta az eszét tudja, Madame Markova mindig azt hajtogatta, hogy Danina más, Daninának nincs szüksége férfira, meg kell maradnia tisztának, mert neki a művészet jelenti a beteljesedést és az önmegvalósítást, és az ő életében a tánc az első. Mindmostanáig az is volt. Ám Nyikolaj hirtelen megmutatta, hogy másképp is lehet. Égi boldogság lenne a férfival élni, de nem akkor, ha Nyikolajnak minden fontosat oda kellene dobnia őérte. Azt nem engedheti. Tudta, hogy vissza kellene mennie Szentpétervárra, de most nem bírná itthagyni a férfit. Ugyanúgy nem tudta elképzelni, hogy ne lássa minden nap, mint ahogy Nyikolaj sem bírta lemondani a találkozásokról. Most már csak annyit tehetnek, hogy mímelik, mintha mi sem történt volna. Nem lesz könnyű. De Danina el volt szánva rá. Átment a szobájába, levetkőzött, és akkor olyan iszonyúan reszketni kezdett a

térde, hogy le kellett ülnie, és mikor leült, nem bírt másra gondolni, mint hogy milyen érzés volt a férfi szája az ő ajkán, és milyen volt, amikor csókolta őt. De bármit érezzen Nyikolaj iránt, minden csepp vérével, minden idegszálával tudja, hogy nem lehet az övé. De legalább addig láthatják egymást, amíg ő itt marad. Nézte magát a tükörben, Nyikolajra gondolt, és azon töprengett, hogy bírják majd ezt. Nagyon nehéz lesz. 4. fejezet Nyikolaj két egész napon át nem jött, és nem is ment a palotába. Végül küldött a lánynak két könyvet és egy üzenetet, hogy csúnyán megfázott, és nem akarja megfertőzni Daninát. Mihelyt nem fertőz, rögtön megkeresi. A lány nem tudta, igaz-e ez, vagy sem, de a férfi távolléte mindenképpen kapóra jött. Lesz idejük összeszedni magukat, megpróbálhatják elfelejteni, ami történt. Ám e két nap alatt Danina nyughatatlanul járt föl-alá a kis házban, aludni próbált és nem bírt, az első nap estéjére szörnyen megfájdult a feje, amire semmiféle gyógyszer sem volt hajlandó szedni. Ápolónői szokatlanul ingerlékenynek, nyűgösnek találták. Nem győzött mentegetőzni a rossz kedvéért, és a migrénjét hibáztatta érte. A második estére búskomor lett. Egyfolytában ette magát, hogy Nyikolaj talán haragszik, vagy megbánta, amit mondott és tett, vagy talán részeg volt, csak ő, Danina, nem vette ezt észre, és az is lehet, hogy nem látja soha többé. Danina képes volt eltemetni a titkukat és soha többé nem hozni szóba, de arra már nem volt képes, és ezt csak most ismerte be magának, hogy soha többé ne lássa a férfit. Amikor Nyikolaj eljött, a lány az apró nappali szoba ablakánál állt. Nézte, hogyan hull a kertre a hó, és nem hallotta a férfi lépteit. Megfordult, és könnyek peregtek az arcán, mert akkor is Nyikolajra gondolt. Amikor pedig meglátta, gondolkodás nélkül repült a karjaiba, és elmondta, mennyire hiányzott. Az

orvos először nem tudta mire vélni. Nem tudta, hogy meggondolta-e magát Danina, vagy pusztán tényt közölt.

- Maga is hiányzott nekem - mondta még mindig rekedten, amiből Danina megállapíthatta, hogy igazat mondott, amikor a távollétét megindokolta. - Nagyon - tette hozzá, és mosolygott, ám ezúttal bölcsebb volt annál, semhogy megcsókolja a lányt. Tartotta magát ahhoz, amit Danina követelt két napja, és megfogadta, hogy csak akkor közeledik, ha a lány kéri. Danina sem akarta megcsókolni. A szamovárhoz ment, töltött egy csésze teát, és átnyújtotta a férfinak. A keze reszketett, ám az arca ragyogott. - Annyira örülök, hogy beteg volt... jaj, illetve... micsoda szörnyűséget mondtam... - Először nevetett két nap óta. Az orvos is nevetett, amikor leült mellé a vendégház kicsi, barátságos szalonjában. - Attól féltem, hogy nem akar látni többé. - Tudja, hogy ez nem igaz! - felelte Nyikolaj, és a szeme elmondott Daninának mindent, amit a lány hallani szeretett volna, de amit soha többé nem tűrt volna el a férfitől. - Nem akartam megbetegíteni azok után, amiken átment. Most már sokkal jobban érzem magam. - Örömmel hallom - felelte a lány kissé félszegen, de nem fordította el a tekintetét. Még a szokásosnál is vonzóbbnak látta Nyikolajt, valahogy magasabbnak, erősebbnek tűnt. Valamilyen különös módon most a Danináé volt, a lány pedig tudta ezt, és ettől még drágább lett neki a férfi, még akkor is, ha sohasem kaphatják meg, ami után vágyakoznak. - Nagyon beteg volt? kérdezte megindító aggodalommal. Leírhatatlanul bájos volt rózsaszín gyapjúruhájában, amelyben még fiatalabbnak látszott. Tegnapelőtt szédületes és nagyon felnőtt volt a kék bársonyban, most viszont kislánynak tűnt, és Nyikolajnak még inkább kedve lett volna megcsókolni, de tudta, hogy nem szabad. - Korántsem voltam olyan beteg, mint ön, hála

istennek, és most már jól vagyok. - Nem lett volna szabad kijönnie a hóba - pirongatta Danina. Az orvos mosolygott.

- Látni akartam Alekszejt - magyarázta, de a szeme valami mást is mondott. A lányt sokkal inkább akarta látni, mint Alekszejt. - Itt marad ebédre? - érdeklődött udvariasan Danina. Obrazsenszkij boldog mosollyal bólintott. - Szeretnék. - És ahogy ezt kimondta, mindketten arra gondoltak, hogy meg is tehetik. Tölthetik együtt az időt, úgy, mint azelőtt, és megőrzik közben a titkot, még egymás előtt is. Ám Daninát máris nyugtalanította, hogy mi fog történni, ha majd egy-két hónap múlva visszatér Szentpétervárra. Elfelejtik-e egymást, vagy meglátogatja Nyikolaj? Drága emlék marad csupán, és kölcsönös szerelmük elenyészik az influenzával? Máris fáj a távozásra gondolnia. Késő délutánig beszélgettek. Danina visszaadott néhány könyvet, Nyikolaj megígérte, hogy este, hazafelé menet megint benéz, és úgy tűnt, minden a legnagyobb rendben van. Ám este mégsem jött, csak üzent. Alekszej rosszul volt, Nyikolaj és Botkin doktor mellette fogják tölteni az egész éjszakát. A vérzékeny gyerek gondos felügyeletet igényelt, Nyikolaj nem tartotta volna bölcs dolognak magára hagyni. Danina megértette. A délelőtti viszontlátás boldogságával összegömbölyödött az ágyban az egyik könyvvel. Nagyon megviselte a férfi kétnapos távolléte a vacsorát követő dráma után, de a fejfájása azon nyomban elmúlt, ahogy meglátta Nyikolajt. Újabb öröm érte másnap reggel, amikor a férfi beállított, hogy vele költse el a reggelit. Ám most már valósággal izzott közöttük a levegő, még ha a lány nem is volt hajlandó tudomást venni róla. Hiába állapodtak

meg, hogy nem beszélnek érzelmeikről, hirtelen nyilvánvaló lett, hogy Danina a férfi látogatásaiért él, és Nyikolaj is rosszul érezte magát mindannyiszor, ha nem látta a lányt. De még mindketten meg voltak győződve róla, hogy tudnak parancsolni a bennük lobogó máglyának, akár örökké is, ha azt kell. Danina bizonyosra vette, hogy ő végig tudja csinálni, Nyikolaj kevésbé volt biztos benne, és napról napra bizonytalanabb lett, de megtette, amit a lány kívánt, mert attól félt, hogy ha nem, akkor elveszíti. Aznap sokáig mesélt Alekszejről, és részletesen elmagyarázta Daninának, mivel jár a vérzékenység. Ez logikusan vezetett tovább ahhoz, hogy milyen boldogság szülőnek lenni. Nyikolaj erősködött, hogy Daninának nem szabad megfosztania magát ettől, hiszen bizonyosan remek anya lenne. Ám a lány csak rázta a fejét, és emlékeztette a férfit, hogy az ő élete a baletté, mire Nyikolaj ismételten kifejtette, hogy oktalannak és egészségtelennek tartja ezt a szükségtelen fanatizmust.

- Madame Markova sohase bocsátaná meg, ha kilépnék - mondta halkán a lány. - Ő az egész életét nekünk adta - fejtegette nyugodtan reggeli után. Ugyanezt elvárja tőlem is. - De magától miért inkább, mint a többiektől? - kérdezte Nyikolaj. Danina nevetve válaszolt, és a szemében napok óta először csillant fel a vásottság. - Mert én jobb táncos vagyok, mint ők. A férfi szélesen elmosolyodott. - És bizonyosan szerényebb is - ugratta Daninát. - Különben igaza van. Maga jobb táncos, ám ez még mindig nem ok, hogy az életét is odaadja érte. - A balett több egyszerű táncnál, Nyikolaj. Ez életmód, szellemiség. Része a léleknek. Vallás. - Bolond maga, Danina Petroszkova, de én így is szeretem. - Csak úgy kicsúszott a száján. Riadtan nézett a lányra, de az nem szólt semmit. Tudta, hogy véletlen volt, baleset, és úgy

döntött, hallatlanná teszi. Kétnapi sűrű havazás után aznap elállt a hóesés. Kimentek a kertbe, és Danina rögtön bombázni kezdte a férfit hógolyóval. Nyikolaj annyira jól érezte magát a lánnyal, hogy egyszerűen nem talált szavakat rá: szerette gyermeki lelkét, amely olyan nagy komolysággal és feltétlen, szenvedélyes hittel párosult. Danina csodálatos volt. Amikor Nyikolaj késő délután elbúcsúzott, hogy hazamenjen és átöltözzék a cárevics mellett töltött éjszaka után, helyreállt közöttük a felszabadult meghittség. Az utóbbi napok sötét felhője elviselhetővé vékonyodott a fejük felett, és el is hitték, hogy lehet élni a határok között, amelyeket Danina meghúzott. - Eltelt még egy hét, és ők tökéletesen visszazökkentek napirendjükbe. Nyikolaj naponta legalább kétszer, sőt ha lehetett, ennél többször is meglátogatta a lányt. Gyakran ebédelt és vacsorázott Daninánál, néha olyan korán érkezett, hogy a reggelit is együtt költhették el. Zord idő volt, többnyire megültek a négy fal között, ám január végén fokozatosan javulni kezdett az idő. Akárcsak Danina egészsége. Egyenletesen gyógyult, bár attól még messze állt, hogy visszatérhessen a baletthez. A lánynak nem volt sürgős. Kezdetben ő könyörgött Madame Markovának, hogy hadd jöjjön vissza már egy hónap után, és Nyikolaj erősködött, hogy maradjon márciusig vagy áprilisig. A lány, amikor legközelebb levelet küldött Madame Markovának, megírta, hogy elfogadta az orvos javaslatát, mert kell neki ennyi pihenés. Madame Markova örült. Alekszandra Fjodorovna cárné is örült. Szerették Danina társaságát. A nagyhercegnők, amikor tehették, átjártak hozzá teázni, ha maradt egy kis szabad idejük betegápolás és tanulás közben. Alekszej egyenesen imádott kártyázni a balerinával. Családtagnak tekintette a lányt. Azt is ő közölte

Daninával, hogy el kell jönnie a február elsejei bála. Időtlen idők óta ez lesz az első bál, amit a szülei adnak! A cárné nagyon sajnálta a lányait, amiért nem jut nekik semmiféle szórakozás, sohasem kapcsolódhatnak ki a sebe-sültek ápolása miatt. Meggyőzte a férjét, hogy egy kis táncolás csak jót tenne az elbúsult kedélyeknek. A cárevics, miután mindezt közölte Daninával, megrohanta az anyját, hogy okvetlenül hívják meg a bálba a táncosnőt. A cárné azt felelte, hogy semminek sem örülne jobban, és ugyanúgy, mint a múltkori szűk körű vacsora előtt, Danina válaszát be sem várva átküldetett egy csomó ruhát a vendégházba a lánynak, hogy válasszon. Ám ezek most olyan pompás ruhák voltak, hogy Daninának szeme-szája elállt. Voltak ott szatén- és selyem- bársonyos brokátruhák, királynőkhöz és cárnőkhöz illők. Danina szinte restelt ilyet viselni. Végül egy fehér szatént választott, amelynek aranybrokát derékrésze olyan vékonyra szorította, hogy inkább látszott tündérrirálynőnek, mint balerinának. Olyan vagy, mint a tündérrírály lánya, mondta Alekszej, amikor Danina felpróbálta a kedvéért a ruhát. Nyikolaj még nem látta a toalettet, de már hallott róla. Az estélyihez való, hermelinszegélyes fehér szaténpelerint ugyanazzal az aranybrokáttal bélelték, amiből a ruhaderék készült. Királyi pompa volt ez, és a sötét hajú Danina még a szokásosnál is nagyszerűbben festett benne. Ha jelmeznek is érezte egy kicsit a ruhát, még sohasem látott vagy viselt ennél szebbet. Még csak nem is álmodta, hogy ilyen is létezhet. Nyikolaj örömmel hallotta, hogy a lány elfogadja a meghívást. Figyelmeztette, hogy amint elfárad, azonnal távozzék, de azt nem kifogásolta, hogy ott akar lenni a cári bálon, és följánlotta, hogy most is elkíséri. A bál szenzációnak számított akkoriban. A cári család a háború miatt

lemondott minden társasági életről. Ez az egy volt a kivétel. Ki tudja, mikor kerülhet sor a következőre. Általános öröme még a cár is hazajött a frontról ennek a bálnak a kedvéért. - De legalább ezen a bálon csak itt lesz a felesége? - kérdezte Danina óvatosan, egy nappal a bál előtt. Nyikolaj a fejét rázta. Volt idő, amikor megmondta volna Marie-nak, hogy nevetlenség visszautasítani a cár meghívását, de most nyilvánvaló okokból egyáltalán nem törődött vele. Danina már közölte, hogy ha felkéri, ad neki egy-két táncot, de ez az égvilágon semmit sem jelent. Nyikolaj két héttel ezelőtti vallomása mintha teljesen feloldódott volna a múlt ködében. Ismét barátok voltak, semmi okuk a nyugtalankodásra. - Ugyan, dehogy lesz. Marie utál bálozni, utál mindent, ami nem ló. - Sietve másra terelte a beszélgetést, és mosolyogva hallgatta, hogy Alekszej szerint a lánynak "irtó jól" áll a ruha, amelyet a cárné kölcsönzött. Ám ez az "irtó jó" egyáltalán nem készítette fel az orvost a látványra, amikor Danina előkerült a hálósobából a hermelines aranybrokát- és fehér szaténkölteményben. Laza koszorúba tűzött fűrtjeivel olyan volt, akár egy fiatal királynő. A fülében gyöngyös függőt viselt, egyetlen anyai örökségét. Milyen jó is, hogy elhozta magával! A férfinak elállt a lélegzete, és egy hosszú percig nem szólt. Könnyek szöktek a szemébe, és csak azért imádkozott, hogy a lány ne vegye észre. - Jól nézek ki? - kérdezte Danina aggodalmasan, mintha valamelyik fivérét faggatná. - Nem is tudom, mit mondjak. Én még sose láttam ilyen gyönyörűséget. - Csacsiság - mosolygott a lány restelkedve - de azért köszönöm. Ugye, szép ruha? - Magán az. - Akkora volt a dereka, mint egy gyereké, a melléből éppen annyi látszott, hogy az ne legyen se kihívó, se közönséges. A frakkot viselő Nyikolaj a

legtökéletesebb partner volt, aki átkísérhette ezt a jelenséget a Katalin-palotába. A Katalin-palota ugyancsak Carszkoje Szelóban állt. Sokkal nagyobb és pompásabb volt a Sándor-palotánál, amelyben a cári család lakott. Alekszandra Fjodorovna leginkább csak állami ünnepekre vette igénybe. Jelenleg az egyik szárnyában kórházat rendeztek be a sebesült katonáknak. A palotát, amelyet Rastrelli tervezett, Nagy Katalin alakíttatta át. Rendkívül szertartásosnak és fényűzőnek látszott csillogó arany tetejével. Danina feltűnést keltett még a vakító báli toaettek, ékszerek és meghívott előkelőségek között is. Mindenki tudni akarta, kicsoda, honnan jött és hol bujkált idáig. Nem egy elragadó ifjú nemes meg volt győződve róla, hogy vendég királylány. Minden fej utánafordult, ahogy mozgott, egyszerre bájosan és fejedelmi tartással. Mikor meglátta a cárnét, gyorsan és diszkréten köszönetet mondott az estélyi toalettért. - Nyugodtan megtarthatja, kedvesem. Úgyse tudja egyikünk sem úgy viselni, mint maga. - Danina láthatta Alekszandra Fjodorovnán, hogy őszintén beszél, és még jobban meghatódott ennyi nagylelkű jóságtól. A négyszáz személynek az Ezüst Teremben terítettek asztalt. Vacsora után az urak rövid időre visszavonultak a híres Borostyán Terembe, azután az egész vendégsereg átment a Nagy Galériába a tánchoz. Csodálatos este volt, Danina a betegsége óta egyszer sem érzett magában ennyi pezsgő energiát. Már attól ujjongott, hogy itt lehet. Ezt az éjszakát a legapróbb részletéig az emlékezetébe akarta vésni mindörökre. Amikor Nyikolaj kivezette a táncparketre, a lány szíve picit összeszorult, de csak egyetlen pillanatnyi emlékezést engedett meg magának a két héttel ezelőtti vallomásra. Életüknek az a fejezete már lezárult. Most már nincs más közöttük, mint pajtáskodás és barátság,

mondogatta magának Danina. De a férfi szeméből egészen mást olvasott ki keringő közben. Nyikolajon látszott, hogy hihetetlenül büszke rá, és a gyöngéd érintés, amellyel annyira közel húzta magához Daninát, amennyire lehetett, mindazt kifejezte, amit elmondott volna, ha a lány megengedi. Még a cár is szóvá tette tánc közben a feleségének: - Attól tartok, Nyikolaj belehabarodott ifjú vendégünkbe - jegyezte meg mintegy mellékesen, gáncsoló vagy bíráló mellékszöveg nélkül. - Én nem hinném, kedvesem - tiltakozott a cárné. Gyakran látta együtt az orvost és betegét, és nem talált a viselkedésükben vagy a barátságukban semmi kivetnivalót. - Kár, hogy az a rettenetes angol nő a felesége - mondta az uralkodó. Alekszandra Fjodorovna elmosolyodott. Ő sem kedvelte a doktornét. - Meggyőződésem, hogy Nyikolajt csakis Danina egészsége érdekli - szólt határozottan a fenséges asszony, aki jóval naivabb volt a férjénél. - A lány nagyon bájos abban a ruhában. A tiéd? Alekszandra Fjodorovna lenyűgöző látványt nyújtott pompás vörös bársonyruhájában, amelyhez az anyacárné rubin garnitúráját viselte. Szép asszony volt, a férje imádta. Most mindketten boldogok voltak, hogy a cár hazajöhetett a frontról, és legalább néhány rövid pillanatra megfeledkezhet a háborúról. - Tulajdonképpen Olgáé, de Danina olyan csinos benne, hogy azt mondtam neki, tartsa meg. - Szép teremtés - mosolygott Miklós, aki ezzel el is veszítette érdeklődését vendégük iránt. - De te is az vagy, szerelmem. Remekül illenek hozzád mama rubinjai. - Köszönöm - bókkolt a cárné. Kimentek a táncparketre, és elvegyültek vendégeik között. Rendkívül szép este volt. Nyikolaj és Danina áttáncolták a fél éjszakát. Nehéz volt elhinni, hogy a lány még nemrég milyen súlyos betegen feküdt. Danina

legalábbis nem ezt érezte, amikor a férfival táncolt. Nyikolajnak csak éjfél után sikerült rábeszélnie, hogy üljön le pihenni, mielőtt teljesen kimerülne. A lány olyan nagyszerűen szórakozott, hogy egy pillanatra sem akarta abbahagyni a táncot. Nyikolaj hozott egy pohár pezsgőt, és mosolyogva átnyújtotta a lánynak. Danina kipirult, a szeme kékebb volt, mint a nyári ég, elefántcsontszín melle maga az őrijítő csábítás. A férfinak úgy kellett magára parancsolnia, hogy elfordítsa a tekintetét. Ám amikor visszafordult, rá kellett döbennie, hogy egyáltalán nem bír ellenállni. Így hát megint táncoltak, és Danina boldogabbnak és bájosabbnak látszott, mint valaha. - Úgy vélem, siralmasan leszerepeltem az egészség őrzőjének szerepében - vallotta be Nyikolaj egy újabb keringő közben. Mintha sohasem akart volna vége szakadni ennek a táncnak. A feleségével, az esküvőjüket leszámítva, egyszer sem táncolt. - Rá kellene parancsolnom önre, hogy térjen haza pihenni, de nem bírom rávenni magamat. Attól félek, annyira kifárasztja magát, hogy holnap ismét megbetegszik. - Megéri - nevetett Danina igéző hangon. Egyikük sem akarta, hogy vége legyen ennek az éjszakának. Végül hajnali háromkor távoztak az utolsók között, miután Danina forró köszönetet mondott a cárnak és a cárnénak. Felejthetetlen este volt. Nyikolajhoz hasonlóan az uralkodópár is reményét fejezte ki, hogy Daninának nem ártott meg a rengeteg tánc és az éjszakázás, holott talán pihennie kellene. - Holnap egész nap ágyban maradok! - ígérte a lány, a cárné pedig biztatta, hogy tegye csak azt. Igazán kár lenne, ha a bál miatt esne vissza a betegségbe: Danina még akkor is roppant felajzott hangulatban volt, amikor visszatértek a vendégházhoz. Gyönyörű éjszaka volt, csillagok ragyogtak az égen, friss

hó ropogott a földön, és ő semmi másra nem tudott gondolni, mint a bála. Sokan felkérték, ő pedig boldogan ment táncolni, ám az éjszaka nagy részét Nyikolaj karjaiban keringte át, és be kellett ismernie magának, hogy az volt a legjobb. Nyikolaj nem tudta levenni a tekintetét róla, olyan gyönyörű volt estélyi pompájában, messze túlragyogta a többi nőt a bálon. - Nincs kedve inni valamit? - kérdezte Danina. Túlságosan izgatott volt az alváshoz, nem akarta, hogy máris véget érjen az este. Nyikolaj ugyanezt érezte. Töltött magának egy pohár konyakot, és letelepedett a kandallóhoz, amelyben a szobalányok gondoskodásának köszönhetően még mindig égett a tűz. Meglepetésére Danina az ő lábához kuporodott fényűző báli ruhájában, és a férfi térdének támasztotta a fejét. Az estére gondolt, álmatagon mosolygott a tűzbe, miközben Nyikolaj a haját simogatta és élvezte, hogy a lány ilyen közel van hozzá. - Sose fogom elfelejteni ezt az éjszakát - mondta Danina halkán. Örült, hogy egymás mellett lehetnek, nem is akart ennél többet. - Én sem - mondta a férfi. Megérintette Danina hosszú, gyönyörű karját, majd rátette kezét a lány vállára. Olyan kifinomult volt, olyan törékeny. Danina fölnézett rá, és mosolygott. - Olyan boldog vagyok, ha itt lehetek maga mellett, Danina! - vallotta be Nyikolaj. Most is félt, hogy túl messzire megy és megbántja a lányt, de akkor is nehéz volt nem elmondani neki, mit érez. - Én is, Nyikolaj. Nagyon szerencsések voltunk, hogy megtaláltuk egymást. - Komolyan értette, amit mondott. Nem akart ingerkedni a férfival, ő csak a barátságuknak örült. Ezzel azonban még jobban megnehezítette Nyikolaj dolgát. - Maga megint eszembe juttat olyan álmokat, amelyekről évek óta lemondtam - szólt szomorúan. Harminckilenc éves létére úgy érezte, már leélte egész életét, egy olyan

életet, amely elveszett remények, szétfoslott illúziók, csalódások között telt. Most Daninában ismét meglátta az álmot. Egy olyan álmot, amely nem válhat valóra. - Szeretek maga mellett lenni. - És mivel úgy érezte, messze vannak egymástól, lesiklott a padlóra a lány mellé, és egymás mellett, álmatagon nézték a lángokat. Nyikolaj átkarolta a lányt. - Sose akarnám bántani magát, Danina mondta gyöngéden. - Azt akarom, hogy mindig boldog legyen. - Én boldog vagyok itt - felelte őszintén a lány Bár ő tulajdonképpen a balettintézetben is boldog volt. Sohasem ismert igazi boldogtalanságot, csak a végtelen fegyelmet és a feltétlen odaadást az iránt, amit csinált. Szenvedélyes életet élt. Megfordult, ránézett a férfira, és látta, hogy könnyek ülnek a szemében, ugyanúgy, mint az est kezdetén, csakhogy akkor Danina nem volt biztos a könnyekben, most viszont igen. - Szomorú, Nyikolaj? - Sajnálta az orvost, tudta, hogy nem könnyű az élete. Bár ő úgy döntött, hogy nem vesz tudomást ilyesmiről, tisztában volt vele, milyen boldogtalan lehet az élet egy olyan asszony mellett, aki nem szereti a férjét. - Talán egy kicsit... de inkább boldog vagyok, amiért itt lehetek maga mellett. - Maga többet érdemel - szólt halkán Danina. Most látta csak, hogy milyen keveset kér tőle ez a férfi, holott ugyanakkor tálcán nyújtja neki a szívét, és hirtelen úgy érezte, nem tisztességes hozzá. Ledorongolta a saját hivatásával, hogy ne kelljen kínosan éreznie magát, viszont ő arra kényszeríti Nyikolajt, hogy tagadja meg a tulajdon érzéseit. - Maga igazi boldogságot érdemel, azért a sok jóért, amit tesz. Olyan sokat ad, olyan sok embernek... és nekem is - tette hozzá lágyan. - Magának könnyű adni. Bárcsak többet adhatnék. Milyen kegyetlen néha az élet, ugye? Az ember rátalál arra, aki kellene... csakhogy akkor már túl késő. - Talán még nem - súgta

Danina. Még soha, egyetlen férfi sem vonzotta ennyire. Obrazsenszkij nem merte megkérdezni, mire céloz, csak nézett rá. Danina tekintete pedig hívta, olyan őszintén, annyi szerelemmel, hogy azt nem lehetett félreérteni. - Nem akarom bántani magát... vagy felzaklatni... ahhoz túlságosan szeretem - mondta az orvos. Éppen a lány érdekében próbálta megzabolázni érzéseit. - Szeretem magát, Nyikolaj - szólt egyszerűen a lány, a férfi pedig gyengéden magához ölelte, ezúttal minden tétovázás vagy félelem nélkül, és megcsókolta. Ez volt az, amiről mindketten álmodtak. Ezúttal felkészültek rá, nem lepődtek és nem riadtak meg tőle. Ezúttal mindketten akarták. Sokáig csókolóztak a kandalló előtt. Obrazsenszkij addig ölelte magához a lányt, amíg a tűz hamvadni kezdett. Danina összeborzongott a hidegtől meg az izgalomtól, és tudta, hogy ő mostantól a férfié. - Jöjjön, szerelmem, megfázik. Ágyba dugom magát, és elmegyek - suttogta Nyikolaj, mikor már csak egy zsarátnok maradt a tűzből, és átkísérte a lányt a hálószobájába. - Segítsek levetközni? - Az estélyi ruha olyan rafináltnak tűnt, Danina bizonyosan nem boldogul vele egyedül. A lány enyhe mosollyal bólintott. Felöltözve kellett volna aludnia, ha nincs szobalány, aki a segítségére siessen. Olyan volt, akár egy gyerek, vékony, hajlékony, zsenge táncosnőtestével, amikor Nyikolaj gyengéden lehámozta róla a báli ruhát. Óriási szeméből ártatlan vágyakozás sugárzott a férfi felé. - Most már későre jár ahhoz, hogy hazamenjen - súgta félszegen, mert maga se tudta, mit mondjon, hogyan kezdje. Még sose csinált ilyet, fogalma sem volt, mi a teendő. De azt sem tudta elképzelni, hogy tovább nélkülözze a férfit. - Mit mond? - súgta vissza Nyikolaj, és nyugtalanul kémlelte a lányt a hideg szürkületben.

- Maradjon velem. Semmi olyat nem kell csinálnunk, amit nem akarunk. Csak annyit akarok, hogy maradjon itt velem. - Mert Nyikolaj idetartozik. Mindketten tisztában voltak vele. - Ó, Danina... - szólt lágyan a férfi. Tudta, hogy most egy új élet kezdődik, és egy régi véget ér. Ez a pillanat ígéreteket és elhatározást tartogat mindkettejüknek. - Annyira szeretnék itt maradni magával. - Ezt akarta, amióta ismerte a lányt, amióta Danina ideérkezett. Most döbbsent rá, hogy ezért tett mindent, ezért hozatta ki ide. Hogy a közelében lehessen. Befejezték a vetkőzést, és egy perccel később már a széles ágyon bújtak egymáshoz a takarók alatt. Danina fölneézett a férfira a sötétségben, és kuncogott, akár egy iskoláslány. - Miért nevelsz, csacsi fruska? - kérdezte Nyikolaj, még mindig súgva, mintha valaki meghallhatná őket. Pedig senki sem járt arra abban az órában. Egyedül voltak titkaikkal és szerelmükkel. - Csak mert olyan viccesnek tűnik... annyira féltem attól, amit irántad érzek... és amit a te érzéseidről tudtam. Most pedig itt vagyunk, mint két rossz gyerek. - Nem mint két rossz gyerek, szerelmem... hanem mint két boldog gyerek... azt hiszem, ennyi minden után jogunk van rá... azt hiszem, ennek így kellett lennie. Ez a végzetem, és a tiéd is. Danina, én még egyetlen nőt sem szerettem annyira, mint téged. - Gyöngéden és forrón megcsókolta a lányt, szenvedély válaszolt a szenvedélynek, Nyikolaj olyan dolgokra tanította Daninát, amelyeket a lány nem ismert, nem is álmodott róluk, és sohasem gondolta, hogy megízlelheti őket a férfival együtt. Pedig itt volt, órá várt mindez az ajándék, a kegyelem, a szerelem, amellyel egymást éheztek. Utána elszenderedett Nyikolaj karjaiban. A férfi magához szorította, és boldogan mosolygott az istenek nagylelkűségén, akik neki ajándékozták ezt a lányt. - jó éjszakát, szerelmem -

suttogta hálásan, és őt is elnyomta az álom Danina mellett. 5. fejezet közös titkuk nőtt és kivirult közöttük, mint nyáron a vadvirágos rét. Nyikolaj, akárcsak azelőtt, most is naponta meglátogatta a lányt, de most már sokkal tovább maradt, anélkül, hogy ez palotai kötelességei rovására ment volna. Éjszaka, amikor végzett a Sándor-palotában, visszatért a vendégházba, és Daninával hált. A feleségének azt mondta, hogy most már éjszaka is Alekszej mellett kell maradnia. Marie-nak nem volt ellenvetése. Nem is érdekelte. Daninát mámorossá tette, hogy a férfi az övé. Az, amit Nyikolajtól tanult, még szorosabbra fűzte köteléküket. Szívvel-lélekkel adták oda magukat ennek a szerelemnek. Nem voltak titkaik, elmondtak egymásnak mindent: reményeiket, álmaikat, gyermekkori szorongásaikat és egyetlen igazi félelmüket: azt, hogy egy napon elveszítik egymást. Még nem tudták, hogyan lesz azután, ha Danina elmegy innen. Mert azzal tisztában voltak, hogy előbb-utóbb meg kell tennie. Aztán dönteniük kell valahogyan a jövőről. Nyikolaj egyelőre nem szólt a feleségének. Most csak élvezni akarták a jelent, mielőtt bekövetkezne valamilyen nagyobb robbanás. Expresszvonatként repült el velük a boldog február, majd a március. Danina már harmadik hónapja élt Carszkoje Szelóban, amikor nagy kedvetlenül szóba hozta, hogy vissza kellene menni a balettintézetbe. Fogalma sem volt róla, mi lesz, hogy lesz. Már Madame Markova is érdeklődött, hogy mikor óhajtja elkezdni a gyakorlást és a próbákat. Hónapokba fog telni, hogy behozza, amit a betegség hónapjai alatt kihagyott. Ahhoz a verejtékes robothoz képest, amelyhez korábban hozzászokott, semmi volt a naponkénti szerény gyakorlatozás, egyáltalán nem elegendő a balettintézet szintjéhez. Végül nagy keservesen megígérte, hogy április végén

visszautazik Szentpétervárra. Úgy érezte, nem fogja kibírni, ha itt kell hagynia Nyikolajt. Erről volt is egy komoly beszélgetésük valamelyik délutánon, három héttel Danina távozásának kitűzött időpontja előtt. Nyikolaj úgy vélte, most már talán ideje lenne beszélni Marieval, és megpendíteni, hogy térjen vissza Angliába a gyerekekkel. Véget kell vetni a bujkálásnak. Csakhogy nem tudhatta, milyen terveik vannak Daninának a balettintézetrel. A lánynak is meg kell hoznia a maga döntéseit. - Mit gondolsz, mit fog tenni Marie, ha megmondod neki? - Szerintem megkönnyebbül - felelte őszintén a férfi. Ezt egészen bizonyosra vette. Azt már kevésbé, hogy a felesége hajlandó lesz válni. Legszívesebben nem szólt volna Marie-nak Danináról. Anélkül is van épp elég okuk a házasságuk felbontására, nem szükséges még tovább komplikálni a dolgot. - És a fiúk? Megengedi majd a feleséged, hogy találkozz velük? - aggodalmaskodott a lány. Leginkább ezen emésztette magát, mielőtt elkezdődött volna a viszonyuk, leginkább ez tartotta vissza. De hát vágyalom volt csak ezt most már cáfolhatatlan bizonyossággal látták - hogy uralkodhatnak a szenvedélyükön. - Nem tudom, mit tervez a fiúkkal felelte őszintén a férfi. - Lehet, hogy várnom kell majd a viszontlátással, amíg a gyerekek idősebbek lesznek. Danina riadtan látta, hogy szerelmesének mennyire szomorú a szeme. - Hát Madame Markova? - kérdezte most Nyikolaj. Ez bizony majdnem ugyanolyan fogas kérdés volt, és csak a férfi számára tűnt egyszerűbbnek. - Majd beszélek vele, ha visszatértem Szentpétervárra - ígérte a lány, és megpróbálta elfojtani félelmeit. Nem akarta azt érezni, hogy elárulja az igazgatónőt. Madame Markova olyan sokat vár tőle, olyan sokat adott neki. Össze fog omlani, ha tanítványa otthagyja a balettintézetet. Csakhogy

Danina számára minden megváltozott. Tudomásul kellett vennie, hogy az ő élete most már Nyikolajé. Csodával határos módon senki sem tudott a viszonyukról, kivéve a vendégházban szolgáló szobalányokat, és eddig ők is diszkréten viselkedtek. A cári családból még senki sem tett megjegyzést Nyikolajnak. Alekszej nagyon sok időt töltött velük, de még neki sem volt fogalma róla, hogy Obrazsenszkij doktor és a balerina kapcsolata megváltozott. Ám az utolsó három hétben egyfajta kétségbeesés árnyékolta be szerelmüket. Végéhez közeledett a tökéletes idill, más élet kopogtatott az ajtón. Danina aggódott. Ha otthagyja a balettintézetet Nyikolaj kedvéért, hol fog lakni, és ki fogja eltartani? Ha a férfi elváll Marie-tól, megfosztja-e a botrány a cári udvarnál betöltött irigyelt pozíciójától? Sok mindent kellett fontolóra venniük és átgondolniuk. Nyikolaj megígérte, hogy keres Daninának lakást és gondoskodik róla, ám a leány nem akart kolonc lenni a nyakán. Úgy tervezte, a balettintézetben marad amíg Marie vissza nem tér Angliába. Végül Nyikolaj úgy döntött, hogy azután szól Marie-nak, miután Danina távozik Carszkoje Szelóból. Így megvédi a lányt a botrány otthoni és palotai esetleges utóhatásaitól. Egyetértettek abban, hogy ez a legbölcsebb döntés. Nyikolaj, mihelyt teheti, eljön az intézetbe és beszámol a lánynak arról, mit végzett; a terveiket ehhez fogják igazítani. Különben is, a társulat nem tudja egyik percről a másikra pótolni Daninát. Hiába volt beteg hónapokig, még mindig számítottak rá a nyári és a téli előadásokon. Még az is lehetséges, magyarázta Danina a férfinak, hogy az év vége előtt nem válhat meg tőlük. Nyikolaj azt mondta, megérti. Majd annyi időt töltenek együtt, amennyit lehet, a rájuk nehezedő elvárások és a Daninára váró kemény gyakorlás mellett. A lány azonban már felkészült és megerősödött.

Repítette a szerelem és a közös jövő boldogsága. De az utolsó hetet semmiféle ígéret sem tudta megmenteni a gyötrelmes szomorúságtól. Együtt töltöttek minden lehetséges pillanatot. Most már a cárnénak is szemet szúrt meghitt közelségük, eszébe jutott, mit mondott korábban a férje, és úgyszólván bizonyosra vette, hogy Nyikolaj és Danina szerelmesek egymásba. Ezt meg is említette a cárnak, aki megint hazajött a frontról. - Én nem hibáztatok - mondta Miklós nyugodtan. Ez azon a héten történt, amikor Nyikolaj és Danina utolsó estéiket töltötték a vendégházban. - Az a lány nagyon bájos. - Szerinted otthagyja miatta Nyikolaj a feleségét? - kérdezte a cárné, mire Miklós azt felelte, hogy ő nem jósolhatja meg a mások bolondságait. - Fogsz haragudni érte, ha mégis otthagyja? firtatta tovább Alekszandra Fjodorovna. A cár fontolóra vette a kérdést, és maga se tudta, mit válaszoljon. - Attól függ, hogyan fogja intézni. Ha diszkréten, akkor minden maradhat a régiben. Ha botrány lesz, ami közfelháborodást kelt, akkor meg kell gondolnunk a dolgot. - A cárné megkönnyebbülten hallgatta a józan érvelést. Nem akarta, hogy Alekszej elveszítse az orvosát. Eltűnődött, hogy otthagyja-e vajon Danina a balettintézetet. Nagyon fiatal, egész eddigi életét a táncnak szentelte, a társulat leghíresebb primabalerinája. A cárné úgy vélte, hogy ez olyan lehet, mint kilépni egy kolostorból, és bizonyosra vette, hogy a társulat mindent elkövet, amivel megtarthatja szólótáncosnőjét. Nehéz döntés lesz. Alekszandra Fjodorovna sajnálta a lányt, és nagyon remélte, hogy minden jól végződik, ha a szerelmespár úgy dönt, hogy új életet kezd. Azokban a hónapokban, amelyekben Danina Carszkoje Szelóban lábadozott, valamennyien őszintén megszerették. A balerina elutazásának előestéjén a cári család zártkörű vacsorát adott a

tiszteletére, amelyen részt vettek a gyerekek, néhány közeli barát, a két orvos és még egy maroknyi ismerős, akik rövid ismeretségük alatt fülig belehabarodtak Daninába. A lány könnyes szemmel mondott köszönetet, és megígérte, hogy visszajön. A cárné meghívta, hogy látogassa meg őket nyáron a Livadia-palotában, ahol tavaly vendégeskedtek Madame Markovával, majd az egész család ígéretet tett, hogy mihelyt Danina színre lép megint, rögtön megnézik a táncát. - Az idén tényleg megtanítalak úszni! - fogadkozott Alekszej, és ajándékot adott a lánynak, amelyről Danina tudta, hogy nehezére esett megválnia tőle: egy jade-ból faragott kis Fabergébékát, amelyet a cárevics épp azért szeretett, mert mint mondta, olyan csúnya volt. Mégis odaadta Daninának, ügyetlenül becsomagolva egyik rajzába. A nagyhercegnők verseket írtak, kedves akvarelleket festettek neki, ezenkívül megajándékozták egy fényképpel, amely négyüket ábrázolta Danina társaságában. A lány még akkor sem tért magához megindultságából, amikor visszamentek a vendégházba, hogy együtt töltsék az utolsó közös éjszakát. - Én nem bírlak itthagyni holnap! mondta szomorúan szeretkezés után, amikor egymást átölelve beszélgettek hajnalig. Nem tudta elhinni, hogy vége a Carszkoje Szeló-i tartózkodásának, hiába mondogatták egymásnak, hogy most kezdődik az új élet. Azon az éjszakán, amikor hazajöttek a vacsoráról, Nyikolaj láncra függesztett aranymedált ajándékozott szerelmének, amely az ő fényképét rejtette. Danina nem akarta, hogy a férfi elkísérje, attól félt, ha Madame Markova meglátja őket, rögtön tudni fogja, mi történt. Szentül hitte, hogy patrónájának varázshatalma van: mindent lát, és mindent tud. Nyikolaj beleegyezett, hogy elengedi egyedül. Aznap délután beszélni akart Marie-val, és

megígérte a lánynak, hogy rögtön tájékoztatni fogja, mi történt. Ám amikor a peronon állva fölnézett a vonatra, majd megszakadt a szívük, és érezték, hogy most zárul le életükben egy drága fejezet. Danina addig hajolt ki az ablakon, ameddig bírta, és látta, hogy Nyikolaj ott áll, integet, a tekintete egy pillanatra sem engedi el az övét. A lány reszkető ujjakkal tapogatta a nyakában lógó medált. A szerelvény kihúzott, Nyikolaj még utánakiáltott, hogy szereti. Danina ajka még mindig sajgott, annyit csókolóztak a vendégházban, mielőtt eljöttek volna, és a haját is kétszer kellett újrafésülnie. Olyanok voltak, mint két gyerek, akiket elszakítottak a szüleiktől; az jutott eszébe, amikor az apja elvitte a balettintézetbe. Most is ugyanúgy félt, vagy talán még annál is jobban. A szentpétervári állomáson Madame Markova várta, aki még a szokásosnál is magasabbnak, vékonyabbnak és szigorúbbnak látszott. Daninának úgy rémlett, az igazgatónő meg is öregedett hirtelen, és úgy érezte, mintha egy örökkévalóság után térne haza. De Madame Markova szerető öleléssel fogadta, és látszott rajta, hogy nagyon örül. Daninának pedig, bármi is történt a távolléte alatt, nagyon hiányzott a tanárnője. - Jól nézel ki, Danina. Boldognak és kipihentnek látszol. - Köszönöm, asszonyom. Mindenki olyan csodálatos volt hozzám. - Mint a leveleiből is értesülhettem róla. - Volt valami él Madame Markova hangjában, valami keménység, amelyet Danina már egészen elfelejtett. Ez volt az, amitől mindenki kezét-lábát törte, hogy elnyerje az igazgatónő tetszését. Taxival mentek haza az intézetbe, és Madame Markova mindvégig hűvösen viselkedett. Danina megpróbálta kitölteni az űrt, mesélt az élményeiről a cári családban, az összejövetelekről, amelyeken részt vett. Ám világosan érezte, hogy a tanárnője valamiért elégedetlen vele, és ettől még

fájóbban vágyakozott a Carszkoje Szeló-i élet után. Csak hát vissza kellett térni a kötelességekhez. - Mikor kezdjek el tanulni? - kérdezte, miközben figyelte, hogyan suhan el mellettük az ismerős város. - Holnap reggel. Javasolom, már ma délután kezdj el gyakorolni, hogy megszokd. Gondolom, a lábadozásod alatt semmit sem tettél, amivel formában tartsd magadat? - Danina bólintott. Az igazgatónő nem is titkolta a bosszúságát. - Az orvos nem javasolta, asszonyom. - Mindössze ennyit hozott föl magyarázatul. Még azzal sem bajlódott, hogy megemlítsa a naponkénti félórás gyakorlást. Tudta, hogy tanárnője úgyszólván nevetségesnek minősítené. Madame Markova csak bámult maga elé, és egy szót sem szólt. Megsűrűsödött közöttük a levegő. Danina visszaköltözött a régi szobájába. Szíve eltelt szomorúsággal, amikor meglátta a vén épületet. Nem azt érezte, hogy hazatér; arra kellett gondolnia, milyen távol került Nyikolajtól és az éjszakáktól a kedves vendégházban. Elképzelhetetlen volt, hogy a férfi nélkül töltsen az éjszakát. Pedig muszáj. Még hosszú utakat kell megjárniuk külön, mire újra együtt lehetnek, remélhetőleg akkor már örökre. Úgy gondolta, rögtön szóba hozza terveit Madame Markovának, de aztán úgy döntött, elhalasztja addig, amíg bővebbet nem tud a válásról és Marie visszatéréséről Angliába. Most minden azon múlik, milyen gyorsan haladnak a dolgok. Megérintette vékony blúza alatt a nyugtot adó medált.

Amikor megérkezett, mindenki bemelegített vagy próbált vagy gyakorolt vagy tanult, senki sem volt a rideg szobában, amelyet négy hónapja hagyott itt. Most idegennek, szánsalmasan csúnyának tűnt. Danina átöltözött dresszbe és balettcipőbe, majd lesietett a lépcsőn a terembe, ahol bemelegíteni szokott. Amikor belépett, látta, hogy az egyik sarokban ott ül szótlanul

Madame Markova, és a többieket figyeli. Az igazgatónő jelenlététől Danina kissé kényelmetlenül érezte magát. Odament dolgozni a korláthoz, és döbbenetesen állapította meg, mennyire elmerevedett, milyen ügyetlen lett. A tagjai egyáltalán nem akarták azt tenni, amire tanították őket. - Sokat kell dolgoznod, Danina! - állapította meg Madame Markova szigorúan. A lány bólintott. Rövid négy hónap alatt ellensége lett a teste, és egyáltalán nem csinált meg semmit, amit ő elvárt tőle. Amikor aznap este lefeküdt, külön sikoltozott az összes izma. Anynyira fájt mindene, hogy alig bírt aludni, és alig bírt fölkelni, mert valamennyi porcikája görcsbe húzódott. Brutális következményekkel járt a négy hónapi lustálkodás és boldogság. Ám még brutálisabb volt az a szigorú tréning, amelybe hajnali ötkor belevetette magát. Hatkor jelentkezett az első órára és este kilencig dolgozott, többnyire Madame Markova ellenőrzésével. - Nem azért kaptad a tehetségedet, hogy eltékozz! - mondta élesen az igazgatónő az első óra után, majd még keményebben közölte, hogy sohasem fogja behozni, amit elvesztegetett, ha nem teljesít erején felül. Majd hozzátette: - Ha nem vagy hajlandó a véreddel fizetni érte, Danina, akkor nem is érdemled meg! - Láthatóan bőszítette, hogy Danina ennyire leromlott távolléte hónapjai alatt, és este kíméletlenül figyelmeztette tanítványát, hogy a primabalerinai rang nem olyasmi, amivel az intézet tartozik neki, épp ellenkezőleg, ez megtiszteltetés, amelyet ki kell vívnia, ha vissza akarja nyerni a szerepkörét! Danina aznap sírva feküdt le, és sírt másnap is, nem is egyszer. A második nap estéjén, amikor majd összeesett a halálos fáradtságtól, leült és levelet írt Nyikolajnak. Megírta, miken megy át, és mennyire hiányzik neki a férfi, még annál is jobban, mint az elválásukkor képzelte. Napokig

tartott a kínszenvedés, és az első hét végére Danina már bánta, hogy egyáltalán visszatért a balettintézetbe, főleg ha úgyis meg fog válni tőlük. Mi értelme, és mit kell bizonygatnia most, ha úgyis elmegy Nyikolajjal, és abbahagyja a táncot? De úgy érezte, tartozik nekik annyival, hogy becsülettel távozik, és eltökélte magát, hogy ezt fogja tenni, még ha bele is hal. De már nemcsak kívánatosnak, hanem valószínűnek tűnt, hogy bele fog halni a kimerültségbe és az örökös kínokba. A második hét végén Madame Markova behívatta az irodájába. Danina nem értette. Az eltelt tizenhárom évben ritkán járt itt, nem úgy, mint mások, akik mindig sírva kerültek elő, és volt úgy, hogy órákon belül ott kellett hagyniuk a balettintézetet. Tépelődött: vajon nem ez fog történni vele is? Madame Markova nagyon mereven ült az asztalánál, és öldöklően bámult növendékére, mielőtt megszólalt volna. - Abból, ahogy táncolsz, ahogy dolgozol, látom, mi történt veled! Semmit sem kell elmondanod, Danina, ha nem akarod. - A lány mindent el akart mondani, de nem így, nem most, nem, amíg nem hall Nyikolajról, és eddig semmit sem hallott, ami külön idegtépő. Igaza van Madame Markovának, szerelme elvonja a figyelmét a táncról. Nem tudja olyan feltétel nélkül belevetni magát a balettbe, ahogy valaha. Ennek, ami történt, sokkal inkább a lélekhez, mint a testhez van köze. Elképesztő, hogy Madame Markova mégis látja! - Nem tudom, mire céloz, asszonyom. Nagyon keményen dolgozok, amióta visszatértem. - Könnyek ültek a szemében. Nem szokott hozzá, hogy a patrónája szidja vagy lecsepülje a munkáját. Madame Markova mindig olyan büszke volt rá! De most látnivalóan nem az. A balett úrnője rettenetesen haragudott. - Keményen dolgoztál, de nem elég keményen! Se szellem, se lélek nincs a

munkádban! Mindig mondtam, hogy ha nem vagy hajlandó odaadni érte az utolsó csepp véredet, a szívedet, a lelkedet és minden szeretetet, amit érzel, akkor nem lesz belőled semmi. Ne is bajlódj a táncolással! Áruj virágot az utcán, takaríts árnyékszéket, még úgy is hasznosabb lehetsz. Nincs rosszabb egy olyan táncosnál, aki nem hajlandó mindent odaadni. - Én igyekszem, asszonyom! Sokáig voltam távol, még nem vagyok olyan erős, mint voltam - felelte a lány patakozó könnyekkel, de Madame Markován így sem látszott más, mint megvetés és harag. Úgy viselkedett, mintha becsapta volna a tanítványa. - Én a szívedről beszélek! A lelkedről! Nem a lábadról. A lábad visszajön. A szíved nem, ha valahol másutt hagytad. Választanod kell, Danina! Ebben a szakmában mindig választanod kell. Hacsak nem akarsz olyan lenni, mint a többiek. Te sohasem voltál olyan. Te más voltál. Nem lehetsz egyszerre mindkettő. Ha nagy primabalerina akarsz lenni, le kell mondanod a férfiról vagy a férfiakról. Márpedig nincs férfi, aki felérne a karrierrel... egyetlen férfi sem ér annyit, mint a balett. A végén úgyis mindig csalódást okoznak, mint ahogy most te is csalódást okozol nekem, és hazudsz magadnak. Üresen jöttél vissza hozzám. Üres héj vagy, egy senki, egy kis tinglitangli a karban! Már nem vagy prima! - Ez volt a legkegyetlenebb ütés. Danina szíve majd megszakadt. - Ez nem igaz! Még mindig tudom, amit megtanultam, csak keményebben kell dolgoznom.

- Elfelejtetted, hogyan kell. Már egyáltalán nem is érdekel. Valami belépett az életedbe, amit jobban szeretsz a balettnél. Látom, érzem. Siralmasan táncolsz! - Danina libabőrös lett az igazgatónő szavaitól. Madame Markova előtt csakugyan nem lehetnek titkai. - Férfi, igaz? Kibe szerettél bele? Miféle férfi ér ennyit?

Egyáltalán kellesz neki? Bolond vagy, ha mindent feláldozol érte. Egy hosszú percig csend volt. Danina a szavait mérlegelte, és azon töprengett, mennyit mondjon. - Nagyon jó ember - mondta ki végül - és szeretjük egymást. - Hát akkor te is egy szajha vagy, mint a többiek, a kis olcsó vacakok, akik táncolnak és játszanak, de semmit sem jelent nekik! Neked a párizsi utcákon kellene táncolnod, és nem itt, a Marinszkijben! Te nem tartozol ide! Mindig mondtam, hogy ha komolyan akarod a táncot, akkor nem lehetsz olyan, mint ők! Választanod kell, Danina! - Nem mondhatok le az életről, asszonyom, akármennyire szeretek táncolni! Én igazán a helyes dolgot akarom tenni, nagy balerina akarok lenni, tisztességesen akarok viselkedni önnel... de őt is szeretem. - Akkor máris el kellene menned. Ne rabold az időmet, vagy az oktatóidét. Itt senki sem akar látni, csak akkor, ha olyan vagy, mint voltál, és semmivel sem kevesebb. Választanod kell, Danina. És ha azt a férfit választod, akkor rosszul döntesz, erre szavamat adom. Attól a férfitől sohasem fogod megkapni azt, amit tőlünk. Sohasem fogod azt érezni, amit a színpadon: hogy most olyat alakítottál, amit holtukig nem felejtenek el a nézőid. Ilyen voltál, mielőtt elmentél tőlünk. Most csak egy kórista vagy. A lány nem hitt a fülének. Pedig ismerős szavak voltak. Volt már alkalma hallani máskor is Madame Markova véleményét: Az igazgatónőnek a balett szent kultusz volt, amely emberáldozatot követel. Madame Markova odaadta az egész életét, és mindenkitől elvárta, hogy ugyanezt tegye. Danina meg is tette mind ez idáig, de most nem bírta. Azt akarta, hogy az élete több is legyen, mint egy tökéletes alakítás. - Ki ez a férfi? - kérdezte végül az igazgatónő. - Ért egyáltalán annyit? - Nekem igen, asszonyom - felelte Danina tisztelettel. Még mindig hitte, hogy lehetséges

egyszerre a kettő: itt is táncolhat becsülettel, és Nyikolaj is az övé lehet, ha majd eljön az ideje. . - Mit akar tőled? - Feleségül akar venni - suttogta a lány. Madame Markova undorral végigmérte. - Akkor mit keresel itt? Ezt rettenetesen bonyolult volt megmagyarázni. Danina nem is próbálkozott. - Tisztességgel akartam távozni, akár úgy is, hogy maradok még egy évig, ha ön akarja, és kellően kemény munkával feljavítom a teljesítményemet. - Minek fáradsz? - Majd az igazgatónő gyanakodva összehúzta a szemét, és ismét bebizonyította, hogy mindentudó, amit Danina mindig sejtett róla. - Nő? Újabb hosszú csend következett. Danina nem felelt. - Te bolondabb vagy, mint gondoltam! Rosszabb vagy azoknál a kis cafkáknál. A legtöbbje a végén csak szert tesz legalább férjre, hájra és gyerekekre. Nullák. Te rápazarolod a tehetségedet egy férfira, akinek már van felesége. Felfordul a gyomrom attól, amit művelsz, és nem is akarok többet tudni róla! Most pedig menjél dolgozni, Danina, úgy, ahogy szoktál, annyit, amennyire képes vagy és amennyivel tartozol nekem! Továbbá két hónapon belül közlöd velem, hogy ennek az ügynek vége, hogy a te életed a balett és mindig is az marad! Mindent fel kell áldoznod érte, Danina... mindent... csak ez az, amiért érdemes, csak ebben ismered meg az igazi szerelmet. Ez a te szerelmed, a te egyetlen szerelmed. Ez a férfi ostobaság. Semmit sem jelent neked. Csak bántani fog téged. Egy szót sem akarok hallani róla többé! Most menj vissza dolgozni! - Intett, olyan könyörtelenül, olyan engesztelhetetlenül, hogy Danina nyomban kimenekült az irodából, vissza az osztályba, egész testében reszketve attól; amit Madame Markova mondott. Hát ezt az áldozatot várja tőle! Azt akarja, hogy Danina mondjon le mindenről, még Nyikolajról is. De ő nem bírta. Nem akart. Ennyire nem az

adósuk. Nincs joguk, hogy ezt követeljék tőle. Nem akart olyan lenni, mint azok az eszelős fanatikusok, akiknek nincs más életük a baletten kívül. Nem akar olyan lenni hatvanéves korára, mint Madame Markova, akinek nincs élete, nincs férje, nincsenek gyermekei, nincsenek más emlékei az évekről, mint a különböző előadások, amelyek egy idő után úgylis elveszítik a jelentőségüket. Ezt próbálta elmagyarázni Nyikolajnak. Hogy ezt várják tőle. De a férfi nem hitte, hogy ezt akarják. A lelkét akarták, és az ígéretét, hogy szakít a szerelmével. De ezt nem teszi meg, nem számít, mibe kerül. Olyan indulatba jött, ami még keményebb munkára hajtotta az osztályban és a korlátnál. Minden reggel hajnali négykor kezdte a bemelegítést, és túlórázott este tízig. Nem evett, nem tartott szünetet, nem aludt, nem tett semmit, csak hajtotta magát a teljesítőképesége határain túl. Ahogyan akarták tőle. Sovány, elgyötört és kimerült volt, amikor Madame Markova két hét múlva újra hívatta az irodájába. El nem tudta képzelni, hogy most mit fog hallani. Madame Markova talán arra szólítja fel, hogy még ma délelőtt távozzék. Bár még az is megkönnyebbülés lenne. Ennél keményebben nem robotolhat, Nyikolajról három hete nem hallott, ami külön őrjítő. Egyetlen levelére sem kapott választ a férfitől, bár hirtelen már abban is kételkedett, hogy egyáltalán postázták-e őket. Ahogy szokta, otthagya a levelét a többi postázandó között, az előcsarnokban. Hátha kiemelték őket, és a szemétkosárba kerültek? Akkor is ezen töprengett, amikor benyitott Madame Markovához, és majd elájult, mert Nyikolaj ült az irodában, és láthatólag kellemes eszmecserét folytatott az igazgatónővel majd megfordult, és rámosolygott a belépő lányra. Daninának már a látásától is dübörögni kezdett a szíve, és rogyadozott a térde. - Hát ön hogy

kerül ide? - kérdezte ámulva. Szerette volna tudni, hogy bevallott-e Nyikolaj mindent Madame Markovának, de a férfi szemén láthatta, hogy nem árulta el a titkukat. Nyikolaj sietett magyarázatot adni jelenléte okára, illetve ürügyére, nehogy Danina valamilyen baklövést kövessen el Madame Markova előtt. - Magát jöttem megnézni, Petroszkova kisasszony. Cári parancsra. Őfelsége aggódik az egészsége miatt, mivel azóta sem hallottunk önről, amióta elment. Különösen a cárné őfelsége nyugtalan - mondta, és meleg mosolylyal tekintett Madame Markovára, aki egy pillanatra mintha zavarba jött volna, majd elfordította a tekintetét. - Nem kapta meg a leveleimet? Egyet sem? - Danina elszörnyedésére a férfi megrázta a fejét. - Betettem őket a postába, ahogy szoktam. Talán nem adták fel őket. - Madame Markova merően nézte az asztallapot, és nem szólt. - És hogy áll az egészsége? Elég sápadtnak látszik, és sokkal vékonyabb, mint amikor elbúcsúzott tőlünk. Attól félek, túlságosan keményen dolgozik, Danina. Így van? Ilyen súlyos betegség után nem szabad túlzásokba esnie. - Ismét formába kell hoznia magát és újra meg kell tanulnia a fegyelmet szólt élesen Madame Markova. - A teste úgyszólván mindent elfelejtett, amit tudott. - Danina és patrónája egyaránt tisztában volt vele, hogy ez nem igaz, ám Nyikolaj ennyitől is nyugtalankodni kezdett. - Bizonyos vagyok benne, hogy Petroszkova kisasszony nagyon hamar visszanyeri az erejét, ám akkor sem szabad túlzásba vinnie - szólt nyájasan. De ezzel nyilván ön is tisztában van, Madame Markova - folytatta nagyon szertartásos és aggodalmas mosollyal. Most pedig beszélhetnék egy percig a páciensemmel négy szemközt? Őfelségeik, a cár és a cárné bizalmas üzenetét kell átadnom. - Ezzel nem lehetett vitába szállni. Madame Markova, igaz,

roppant kelletlen arccal megengedte, hogy együtt távozzanak az irodájából. Látnivalóan gyanakodott, bár még nem volt biztos benne, hogy ez az ember lenne Danina árulásának kútfeje, és nem mert volna vádaskodni. Hagyta, hogy Danina levezesse a férfit a földszinti kis kertbe. Még mindig hűvös idő volt, a lány, aki csak a dresszét viselte, egy stólát dobott a vállára. Nyikolajt aggasztotta, milyen sovány és fáradt. Kétségbeesetten szeretne volna átölelni és magához szorítani. - Jól vagy? - súgta, ahogy ültek ott kettesben a kis kertben. - Annyira hiányzol, és úgy aggódtam, amikor nem kaptad meg a leveleimet. Mostantól magam adom őket postára! - Bár isten a megmondhatója, hagynak-e neki annyi szabad időt, hogy megtehesse. - Mi történt? - kérdezte nyugtalanul, de még mindig mosolyogva. Annyira boldoggá tette a találkozás! - Jól vagy, Nyikolaj? - Természetesen... Danina, úgy szeretlek - mondta fájdalmasan a férfi. Alig bírta ki, hogy el kellett szakadnia a kedvesétől. - Én is szeretlek - súgta a lány. Kezüik szorosán összefonódott. Nem tudhatták, hogy Madame Markova figyeli őket egy emeleti ablakból. Nem hallhatta, mit mondanak, de látta az összekulcsolódó ujjakat, amelyek igazolták gyanúját. Száját vékony, dühös vonallá préselte a megvetés és az elszántság. Megmondta már Marie-nak?

A férfi összevonta a szemöldökét és bólintott. - Pár nappal azután, hogy elmentél. Danina rögtön észrevette, hogy szerelme nem látszik örülni az eredménynek, és elkomorodott. - És mit mondott? Ők között azóta is dúlt az ütközet. Ám Nyikolaj most az egyszer nem akart veszíteni. - Nem fogod elhinni, Danina. Nem akar visszatérni Angliába. Itt akar maradni Oroszországban. Miután tizenöt évig fenyegetőzött, hogy itthagya, miután tizenöt évig mást se hallottam tőle, csak hogy mennyire

gyűlöl nálunk élni, most, amikor felajánlom, hogy szabad lehet, nem akar elmenni! Danina majdnem elsírta magát a csalódástól. - És a válasz? - Nem akar Nem érti, miért kellene elválnunk. Beismeri, hogy ugyanolyan boldogtalan, mint én, de azt mondja, különben sem várja már el, hogy boldog legyen a házasságban. Azt mondja, nem kér a válással járó megaláztatásból. Ha pedig továbbra is együtt élünk, én nem vehetek feleségül, Danina - mondta mérhetetlen fájdalommal. Annyira meg akart adni a lánynak mindent, otthont, tiszteletre méltó társadalmi helyzetet, biztonságot, gyerekeket, egy teljes új életet, erre nem ajánlhat mást, mint hogy legyen a szeretője. Most nem a feleségének jut a megaláztatás, hanem Daninának. - Tud valaki rólunk? A cár tudja? kérdezte riadtan a lány? - Szerintem gyanítja, de nem gondolnám, hogy helyteleníti. Őszintén kedvel téged, mint ezt többször is mondta nekem. - Most ne emészd magad ezen - sóhajtott Danina. - Majd elrendezi az idő. A társulattal úgyis le kell számolnom. Mindenki óbégat, amiért olyan sokáig voltam távol, Madame Markova azzal fenyeget, hogy bedug a karba, és nem engedi többé, hogy szólót táncoljak. Azt mondja, már nem táncolok úgy, mint régen. Szeretnék feljönni oda, ahol voltam a betegségem előtt. Akkor neked maradna idő, hogy észre téríthesd Marie-t. Tudunk mi türelmesek is lenni. Hősiesen próbált higgadtan beszélni, mint amennyi higgadtságot érzett. - Én nem tudom, képes leszek-e a türelemre - mondta szomorúan a férfi. - Annyira hiányzol, hogy az elképzelhetetlen. Mikor jöhetsz vissza látogatóba? - Kibírhatatlanok voltak a napok Danina nélkül, sokkal kibírhatatlanabbak még annál is, ahogy Nyikolaj elképzelte. - Talán a nyáron, már ha kapok szabadságot az idén. Madame Markova azt mondja, itt kell maradnom, és egyedül kell

dolgoznom, miközben a többiek vakációznak, hogy behozzam azt az időt, amit kihagytam, mikor veled voltam. - És meg is teheti ezt? Ez nem tisztességes! - háborgott az orvos. - Mindent megtehet, amit akar Itt nincs tisztesség. Majd meglátjuk. Beszélek majd vele, ha eljön az ideje. Most egyelőre türelmesen kell várunk. - Nyikolajnak egyébként is időre volt szüksége. Szeretett volna a lelkére beszélni Marie-nak, hátha észre tér Talán legalább arra rá lehetne venni, hogy visszatérjen Angliába, vagy beleegyezzen valamiféle különélésbe. - Néhány hét múlva ismét eljövök és megnézek... "cári parancsra. - Mosolyogva tekintett a lányra. - Át fogják adni a leveleimet, ha írok? - Hát ha cári borítékba teszed mondta csibészesen Danina. A férfi elmosolyodott. - Majd Alekszejel címeztetem meg. Nem szólt többet, csak odahajolt Daninához, és megcsókolta. - Ne aggódj, szerelmem. Meg fogjuk oldani. Örökké nem választhatnak el egymástól. Csak egy kis időre van szükségünk, hogy rátaláljunk a legjobb megoldásra. Persze nem túl sok időre. Túlságosan sokáig nem bírom nélküled. Már éppen hajolt volna oda a lányhoz még egy csókra, amikor látták, hogy nyílik a kert ajtaja, és Madame Markova néz rájuk vasvillaszemmel. - Az egész napot itt akarod tölteni a doktoroddal, Danina? Talán kórházban kellene lenned, ha még mindig olyan beteg vagy, és a cár még mindig annyira aggódik érte. Egészen biztosan találnánk neked egy jó állami kórházat, ha inkább azt választod az itteni táncolás helyett. - A balettcipős Danina már föl is pattant. Nyikolaj gyorsan megszólalt, mielőtt a lány tehetne volna meg. - Elnézést kérek, asszonyom, ha túl sokat elraboltam Petroszkova kisaszszony idejéből. Nem állt szándékomban, én csak aggódtam érte. - Akkor jó napot, Obrazsenszkij doktor! - Az igazgatónőből

nyomtalanul kiveszett minden hála, amit az orvos iránt érzett, aki öt hónapja megmentette Danina életét, főleg most, miután megtudta, hogy a férfi az ellenség, akivel meg kell küzdenie a primabalerinájáért. Nem voltak kételyei többé. Nyikolaj arcon csókolta a lányt a búcsúzásnál. Danina a lelkére kötötte hogy mindenkinek adja át üdvözetét, és még egyszer megszorította a kezét. Majd mikor a férfi kilépett a kertből, ő is visszament az osztályba. Nyikolaj letörten hagyta el az épületet, ahol szerelme evett és aludt, dolgozott és gürcölt napi tizenhét órában át. Milyen jó lett volna, ha elviheti magával, és nem kell itthagynia! Az osztályban Danina kétségbeesetten próbált összpontosítani és nem gondolni az orvosra, mert Madame Markova figyelte. Az igazgatónő fáradhatatlan volt a figyelésben, kifogyhatatlan a gáncsoskodásban, sebzően könnyörtelen a szavakban. Amikor Danina két órával később pihenőt tartott, Madame Markova leplezetlen megvetéssel mérte végig, és a pillantásában helytelenítés volt, meg még valami, ami nagyon közel állt az ádáz haraghoz. - Nos tehát! Megmondta, hogy nem hagyhatja ott a feleségét? Hogy az asszony még mindig nem egyezett bele a válásba? Bolond vagy te, Danina Petroszkova. Micsoda elcsépelte a históriát! Majd ígéretet ezután is, és megszegi az ígéreteit, amíg össze nem töri a szívedet, és tönkre nem teszi a táncosnői pályafutásod. Sose fogja otthagyni a feleségét! - Úgy beszélt, mintha tapasztalatból szólna; réges-régi keserőségek jártak vissza a szavában. Madame Markova nem felejtett, nem bocsátott meg, és nem is fog. - Ezt mondta neked? sürgette Daninát, de a lány a világért nem vallotta volna be, hogy Nyikolaj valóban ezt mondta. Azt tudta, hogy Nyikolaj sose bántaná őt, bármit képzeljen róla Madame Markova, és bármilyen emlékek kísértsék az

igazgatónőt. - Üzenetet hozott a cártól és a cárnétól - felelte nyugodtan. - Mit? - Danina nem mondta meg, hogy meghívást a nyárra. Az végképp elmérgesítené a viszonyukat Madame Markovával. Most még nem árulhatja el. - Csak hogy hiányolnak, és aggódnak az egészségemért. - Milyen jószágos tőlük. Hogy milyen fontos barátaid vannak neked most! Csakhogy akkor majd nem segítenek rajtad, amikor már nem fogsz táncolni, akkor nem kellesz nekik, és a doktorod még annál is jóval előbb el fog felejteni! - Ezt olyan keserűséggel mondta amit a lány még sohasem hallott tőle. - Nem feltétlenül, asszonyom - szólt csendes méltósággal, azzal sarkon fordult, és bement a következő órára. Az sem érdekelte, ha Marie nem egyezik bele a válásba, vagy nem megy vissza Angliába. Akkor is élhetnek együtt. Neki kell a férfi, akkor is, ha nő. Kínszenvedés volt a május minden napja, és Madame Markova még jobban megnehezítette örökös gáncsoskodásával és vádaskodásával. Szidta Daninát, hogy kiesik a lépből, hogy elkésik, az arabeszkjei förtelmesek, a karja merev, a lába bot, az ugrásai siralmasak. Mindent megtett, hogy az összeroppanásig hajszolja a lányt. Azt akarta, hogy mindenről mondjon le a balett kedvéért. Ennek dacára Danina kitartott. Júniusban Nyikolaj ismét meglátogatta, és ezúttal a cárné levelét hozta magával. Alekszandra Fjodorovna meghívta Daninát augusztusra a Livadia-palotába, ha lehet, az egész hónapra. A lány nem tudta, miként vihetné keresztül. Nyikolajéknál nem történt változás az elmúlt hónapban, hacsak az nem, hogy Marie még csökönyösebben nem volt hajlandó válni, és annyira megátalkodott a gyerekek dolgában, hogy az még a férjét is elképesztette. - Szerintem ilyen az emberi természet. Fő, hogy minél nagyobb fájdalmat okozunk

másoknak. Mint most Madame Markova. Ez az ő bosszújuk, ha valaki lélekben megszökik előlük. Ha a cárné tényleg akarja, hogy jöjjenek, utasítania kell Madame Markovát. A cári parancsot nem meri majd megtagadni. Különben nem kapok rá engedélyt, hogy elfogadjam a livadiai meghívást. - Ezt nem tehetik veled - méltatlankodott a férfi. - Nem vagy a rabszolgájuk. - Akár az is lehetnék - felelte fáradtan a lány Nyikolaj azzal búcsúzott, hogy ha másképp nem megy, magának az uralkodónak a közbenjárását fogja kérni. És ki is tárta szívét a cár előtt. Elmondott mindent, és könyörgött a felséges úrnak, hogy segítsen lehozatni Daninát a Livadia-palotába. Miklóst megindította a vallomás, és megígérte, hogy megteszi, amit tehet, bár tudja milyen szigorú előírások uralkodnak a balettintézetben, és mily sokat követelnek a tánc legfényesebb csillagaitól. - Még az is lehet - mondta mosolyogva - hogy nekem sem fogadnak szót. Meg vannak győződve róla, hogy kizárólag Istennek tartoznak felelősséggel, bár én kételkednék benne, hogy Neki engedelmeskednének-e. Ám a júliusban érkező levelet még Madame Markovának is nehéz lett volna figyelmen kívül hagynia. Személyesen a cár írta meg, hogy itt a cárevics egészségéről van szó, mert a fia rendkívüli módon ragaszkodik Daninához, és vigasztalhatatlan, amióta nem láthatja a lányt épp ezért esedezve kéri Madame Markovát, engedje el Daninát a Krímbe. A lányt ismételten megidéztek az igazgatói irodába. Madame Markova szeme lángolt, a szája vonallá keskenyedett és mindössze ennyit mondott, hogy elkíséri Daninát a Krímbe egy hónapra. Augusztus elsején indulnak, tette hozzá minden öröm nélkül. Ám Danina nem ezt akarta hallani. El volt szánva a harcra. Keményen robotolt három hónapon át, neki jár ez az egy hónap Nyikolajjal.

Mindössze ennyit kér, de kevesebbel nem éri be. - Nem, asszonyom - felelte. Az igazgatónő elámult. Növendéke nem úgy beszélt, mint egy engedelmes gyermek, hanem mint egy érett asszony - Nem méysz? - hűledezett. Eszerint megnyerte volna a csatát? Felcsillant szemében a mosoly, és lassan tovább terjedt az arcára. Először mosolygott április óta, amikor visszajött a lány, akit ő árulónak tekintett. - Nem akarsz találkozni vele? - Zene volt ez az igazgatónő fülének. Könnyebben győzött, mint remélte. - Nem, én egyedül kívánok menni. Semmi oka, hogy elkísérjen. Nincs szükségem gardedámra, Madame, bár hálás vagyok, amiért felajánlotta, hogy velem tart. Már egész jól beilleszkedtem az uralkodói családba, különben is úgy tűnik, azt kívánják, hogy egyedül menjek. Ő is tudta, hogy a meghívás csak a növendékének szól. - De én nem engedlek el egyedül! mondta villámló szemmel. - Akkor tudatom a cárral, hogy nem áll módomban engedelmeskedni a parancsának. - Eltökélt arccal nézett farkasszemet az igazgatónővel. Madame sohasem látta ilyennek, és iszonyúan megharagudott. Arcáról eltűnt a mosoly, és amikor fölállt, olyan volt a szeme, mint a jég. - Nagyon helyes. Elmehetsz egy hónapra. De azt nem ígérem, hogy még akkor is szólótáncosnő leszel, amikor szeptemberben nyitunk a Giselle-lel. Jól gondold meg Danina, mielőtt vállalod a kockázatot! - Nincs mit meggondolnom, asszonyom. Ha ön így dönt, én engedelmeskedem. - Mindketten tisztában voltak vele, hogy jobban táncol, mint valaha. Visszanyerte régi erejét és készségét. Sőt, még új és jóval nehezebb technikákkal is kiegészítette. Érettség, fegyelem és tehetség ötvöződött a munkájában. Teljesítményéhez és fejlődéséhez nem fért kétség. - Szeptember elsején kezdődnek a próbák, mint tudod. Augusztus utolsó

napjára itt legyél! - Mindössze ennyit mondott Madame Markova, mielőtt kiviharzott, és egyedül hagyta Daninát az irodában. Két hónappal később Danina gardedám nélkül szállt föl a vonatra, amely Livadia felé vitte, és azon töprengett, hogy most örökre elveszített egy barátot. Mert Madame Markova bizonyosan nem bocsátja meg, hogy ő hűtlen lett a baletthez. Nem állt szóba a lánynyal, és nem engedte be magához, amikor Danina el akart búcsúzni. A barátságuknak vége lett, csak mert Danina beleszeretett Nyikolajba. De ő akkor sem akart lemondani a férfiről, mint ahogy egyetlen alkalomról sem, amikor együtt lehetnek. Neki ez volt a legfontosabb. Fontosabb még a balettnél is. 6. fejezet Danina és Nyikolaj egy idilli hónapot töltöttek Livadiában. Diszkrét kis vendégházat kaptak, ahol nyíltan éltek együtt. Az uralkodói pár úgy bánt velük, mint férjjel és feleséggel. Úgy tűnt, megértik őket. Gyönyörű idő volt, a gyerekek ujjongtak, hogy viszontláthatják Daninát. Alekszej szavának állt, és "megtanította" úszni, amiben Nyikolaj is segített "egy kicsit". A férfit csak az bántotta, hogy Danina nem ismerhette meg a fiait. Ám erről szó sem lehetett többé. Marie még mindig nem egyezett bele a válásba, de nyáron legalább elment meglátogatni az apját Hampshire-be, és a fiúkat is magával vitte. Nyikolaj abban reménykedett, hogy a hampshire-i tartózkodás majd eszébe juttatja a feleségének, mennyire szerette az apai birtokot. Hátha kedve támad majd ott élni! Mindazonáltal nem sok reményt fűzött ehhez a lehetőséghez. Marie eltökélte, hogy a felesége marad, ha másért nem, hát azért, hogy kínozza Nyikolajt. - Nem számít, szerelmem, hiszen mi így is boldogok vagyunk - mondta Danina, amikor egyszer erről beszélgettek. Nagyon jó volt együtt a kis vendégházban. Minden nap kettesben reggeliztek a teraszon, míg a többi étkezést a

cári család társaságában költötték el. Velük töltötték az egész napot, a hosszú éjszakákon pedig szenvedélyesen vetették magukat egymás karjaiba. - Én többet akarok adni neked, nem csak egy kölcsönnyaralót a cár kegyelméből - szólt Nyikolaj gyászosan egy napon, amikor még a szokottnál is jobban gyűlölte Marie-t azért, hogy nem adja vissza a szabadságát. - Az az asszony meg fog ölni, ha továbbra is ott maradsz a balettintézetben - panaszkolta. Nem szerette jobban Madame Markovát, mint az őt. Danina egyre fogyott, amióta négy hónapja visszatért a társulathoz, és elcsigázottan érkezett meg Szentpétervárról. Embertelenül sokat robotolt. Ezúttal Danina olyan óvatos volt, hogy kiadósan gyakorolt minden nap, nehogy a livadiai nyaralás alatt elpety- hüdjenek az izmai. Alekszej órákig elnézte, hogyan gyakorol és táncol. A cárné fölszereltetett neki egy korlátot. Gyakorlás után nagyokat sétált Nyikolajjal. Mindvégig tartotta tökéletes formáját. Az idilli hónap után kínszenvedés volt elválnia a férfitől. - Ez így nem mehet a végtelenségig - mondta bánatosan - hogy csak havonta néhány percre találkozzunk, amikor meglátogatsz. Én nem bánom, ha táncolnom kell, de azt nem bírom, hogy távol kell lennem tőled. - Azonkívül szabadságra sem számíthatott karácsonyig. A cári család máris meghívta, hogy karácsonyozzon velük Carszkoje Szelóban, Nyikolaj társaságában. Akár lakhatnak is együtt a régi vendégházban. De addig még majdnem négy hónap van hátra. Danina gondolni sem szeretett arra, amit el kell majd szenvednie a karácsonyért. Madame Markova pokollá fogja tenni az életét, négy hónapon keresztül bünteti majd, amiért jobban szeret egy férfit, mint a balettet. Eszelős élet ez. - Azt akarom, hogy karácsonykor hagyd abba a táncolást - mondta Nyikolaj az utolsó éjszakán. - Majd kimódoljuk,

hogy másutt dolgozhass. Hátha taníthatnád balettre a nagyhercegnőket vagy például az udvarhölgyeket. És esetleg találhatnék neked egy kis házat a palota közelében, hogy mellettem lehess. - Ez volt az egyetlen reményük, ha Marie továbbra sem egyezik bele a válásba. - Majd meglátjuk! - csitítgatta a lány türelmesen. - Nem kockáztathatod miattam az egész életedet. Ha Marie nagyon akarja, befeketíthet a cár előtt, vagy borzasztó botrányt csaphat. Nincs neked szükséged arra. - Majd beszélek vele, ha visszajön Angliából, és aztán megkereslek. De mikor Danina visszautazott Szentpétervárra, Alekszej ismét megbetegedett, és Nyikolajnak hat héten át, éjjelnappal ott kellett ülnie a trónörökös mellett. Csak október közepén tudta megkeresni a lányt. Madame Markova megtartotta primabalerinájának, és Danina eltáncolhatta a Giselle-t, úgy, ahogy az igazgatónő ígérte. Ám Nyikolaj ezúttal kizárólag rossz híreket hozott. Alekszej még mindig beteg volt, bár most kissé javult az állapota annyira, hogy az orvosa néhány órára magára hagyhatta. Azonkívül a nagyhercegnők közül ketten is megkapták az influenzát, ami ugyancsak rengeteg munkát adott Nyikolajnak. Danina nagyon fáradtnak és szomorúnak találta szerelmesét, bár az orvos természetesen boldog volt, hogy láthatja a lányt. Marie két hete visszatért Angliából, megátalkodottabban, mint valaha. Továbbra sem akarta visszaadni a férje szabadságát, azonkívül most már a pletykák is eljutottak hozzá, és ő azzal fenyegetőzött, hogy iszonyú botrányt csinál, amire rá fog menni Nyikolaj állása, nem is álmodhat többé uralkodói kapcsolatokról. Egész egyszerűen zsarolta Nyikolajt, és amikor a férfi megkérdezte, miért teszi ezt, az asszony azzal vágott vissza, hogy a férje tisztelni tartozik őt, és nem hozhatja

kínos helyzetbe a családját. Elismerte, hogy sohasem szerette Nyikolajt, de most már körömszakadtáig ragaszkodni fog hozzá. Őt ne szégyenítsék meg azzal, hogy otthagyják egy másik nőért, pláne egy balerináért! Ezt úgy mondta, mintha Danina prostituált lenne, és Nyikolaj tombolt. A végtelenségig vitatkoztak, de semmire sem jutottak, és ez mérhetetlenül elcsüggesztette a férfit. Novemberben ismét beállított a balettintézetbe. Madame Markova alig akarta engedni, hogy találkozzon a lánnyal, de Nyikolaj megmakacsolta magát, és az igazgatónő végül kifogyott az ürügyekből. Ezzel együtt is, a próbákra hivatkozva, csak fél órát engedélyezett Daninának. Az volt az egyetlen vigaszuk, hogy karácsonykor és újévkor három hetet tölthetnek együtt. Már csak ezért éltek.

Ezután Nyikolaj eljött a lány minden előadására, legalábbis annyira, amennyire bírt. Szokása szerint Petroszkov ezredes is megnézte egyszer a lányát, de nem akkor, amikor Nyikolaj, úgyhogy Danina nem tudta összeismertetni őket. Ám karácsony előtt két héttel lesújtott a Petroszkov családra a végzet. Danina legfiatalabb és legkedvesebb bátyja elesett a keleti fronton Mologyecsnónál. A lány vérző szívvel táncolta végig az utolsó előadást, és még akkor is vigasztalhatatlan volt, amikor Nyikolaj elvitte Carszkoje Szelóba, az ő kis vendégházukba. A férfi mérhetetlen gyengédséggel vette körül Daninát, aki nagyon megszenvedte testvére elvesztését. Alekszej, aki röviddel a szerelmespár érkezése után meglátogatta a lányt, beszámolt a szüleinek, hogy a balerina nagyon szomorú és jóval hallgatagabb a szokásosnál. A karácsony ennek ellenére varázslatos volt, és Danina fokozatosan felvidult az együtt töltött napok alatt. Csendesen diskuráltak, és megbeszélték

olvasmányaikat, akárcsak azelőtt. Nyikolaj nyíltan együtt élt a lánnyal, úgy, ahogy nyáron a Livadia-palotában. Beszélgettek arról, mennyire szeretik egymást, emlegették a közös szép időket, ám a jövőről nem sok szó esett. Marie elsáncolta magát esztelen konokságába. Nyikolaj ennek ellenére elkezdett lakást keresni Daninának. Feltétlenül össze akarta spórolni a pénzt egy kis házra, hogy a lány felhagyhasson a táncolással, és együtt élhessen vele. De mindketten tudták, hogy ez időbe kerül, talán sok időbe. Danina megígérte szerelmének és önmagának, hogy már csak ezen a tavaszon, legkésőbb év végéig fog táncolni. Ám ahogy visszatért a társulathoz, rosszullétek kezdtek gyötörni. Még a szokásosnál is kevesebbet evett, és Nyikolaj, amikor eljött január végén, egészen elszörnyedt a lány sápadtságától és nyúzottóságától.

- Túlságosan keményen dolgozol! panaszkodott, ezúttal kissé élesebb hangon. - Danina, ezek itt megölnek, ha nem hagyod abba! - Táncba még senki sem halt bele mosolygott a lány. Nem akarta bevallani, mennyire rosszul van, nem akarta nyugtalanítani szerelmét most, amikor Marie ilyen utálatosan viselkedik, és a cárevics megint beteg. Van Nyikolajnak elég baja, nem kell még az ő egészsége miatt is nyugtalanzkodnia. Ám egyre jobban szédült, órán kétszer majdnem elájult, de továbbra sem szólt, és mintha senki sem vette volna észre, milyen nyomorultul érzi magát. Februárra anynyira legyengült, hogy egy reggelen egyszerűen nem bírt felkelni az ágyból. Ennek ellenére is kényszerítette magát, hogy délután táncoljon, de Madame Markova csukott szemmel, szürke arccal roskadozva találta egy padon. - Te már megint beteg vagy? - kérdezte vádló hangon az igazgatónő. Még mindig nem tudta, nem is akarta megbocsátani gyámoltjának, hogy viszonyt folytat

a cár fiatal orvosával. Nem is titkolta, hogy becstelenségnek tartja ezt a viselkedést, és elutasítóan bánt a lánnyal. - Nem, jól vagyok - felelte Danina gyöngén. Ám Madame Markova a következő napokban mindvégig szemmel tartotta, és amikor a lány majdnem elájult egy esti próbán, az igazgatónő rögtön észrevette, és a segítségére sietett. - Hívassak orvost? - kérdezte ezúttal gyöngédebben. Az az igazság, hogy Danina bőségesen törlesztette az adósságát, és noha a könyörtelen Madame Markovának ez sem volt elég, most még neki is megesett a szíve a lányon. - Akarod, hogy elküldessek Obrazsenszkij doktorért? - kérdezte Danina mérhetetlen elképedésére. Mit sem szeretett volna jobban Danina, mint egy ürügyet, hogy láthassa szerelmesét, de nem akarta megrémíteni a férfit, pedig bizonyosan érezte, hogy nagyon beteg. Több mint egy éve kapta meg az influenzát, de a tíz hónap alatt, amióta visszatért a társulathoz, olyan irgalmatlanul hajszolta magát, hogy kezdte azt hinni, csakugyan az történt, amitől Nyikolaj óvta: tönkretette az egészségét. Állandóan szédült, egy falatot sem bírt lenyelni anélkül, hogy fel ne forduljon a gyomra, és halálosan fáradt volt. Alig bírta egyik lábát a másik elé tenni, mégis tizenhattizennyolc órákat táncolt naponta, és esténként úgy rogyott bele az ágyba, hogy azt hitte, ki sem kel többé belőle. Talán mégis Nyikolajnak volt igaza, gondolta egy éjszaka, amikor émelyegve feküdt az ágyában, de már ahhoz sem volt ereje, hogy még egyszer feltápáskodjon hányni. A balett mégis csak meg fogja ölni. Öt nap múlva nem bírt fölkelni. Olyan pokolian érezte magát, hogy az sem érdekelte, mit fog tenni vagy minek fogja szidni Madame Markóva. Nem akart mást, mint feküdni itt az ágyban és meghalni. Csak azt sajnálta, hogy Nyikolajt nem láthatja többé. Vajon ki

fogja majd megmondani a férfinak, hogy ő nincs többé? Behunyta szemmel, féláljultan hevert. A szoba lassan elfordult körülötte, valahányszor kinyitotta a szemét. Majd azt álmodta, hogy Nyikolaj az ágya mellett áll. Tudta, hogy a férfi nem lehet itt, és azon tűnődött, hátha megint lázálmai vannak, mint mikor megkapta az influenzát. Hallotta még a hangját is, ahogyan az ő nevét mondja, azután látta, hogy megfordul, és mond valamit Madame Markovának. Azt kérdezte, miért nem hívták hamarabb. - Nem akarta, hogy értesítsük magát - felelte Madame Markova árnyalakja. A lány kinyitotta a szemét, hogy ismét lássa a jelenést. Még ha nem is igazi, akkor is pont olyan, mint Nyikolaj. Érezte, hogy egy kéz megfogja a pulzusát, a jelenés nagyon közel hajolt hozzá, és azt kérdezte, hallja-e, amit mond. A lány csak bólintani tudott, ahhoz is gyöngye volt, hogy beszéljen. - Kórházba kell vinnünk - mondta jól érthetően a látomás. Daninának most nem volt láza. Nyikolaj egyelőre nem tudta, mi baja. Annyit látott rajta, hogy nagyon rosszul van, napok óta nem marad meg benne sem étel, sem ital, és szó szerint halálra vált. A férfinak, ahogy nézte, könnyek szöktek a szemébe. - Ön a szó szoros értelmében halálra dolgoztatta, asszonyom! - mondta alig fékezett dühvel. - Ha meghal, nekem fog felelni érte! - Majd hozzátette a hatás kedvéért: - És a cárnak is! Ahogy Danina figyelte, egyszer csak megértette, hogy ez tényleg Nyikolaj, a valóságos Nyikolaj, és ő ezúttal nem álmodik. . - Nyikolaj - mondta gyöngye hangon. A férfi megint megfogta a kezét, és fölébe hajolt. - Ne beszélj, szerelmem - súgta. Próbálj pihenni. Most már itt vagyok. Majd kórházakról, mentőkről beszéltek, és Danina megpróbálta elmondani, hogy neki semmire sincs szüksége, minek ez a nagy cécó. Ő csak meg akar halni, így, hogy fekszik az ágyában, Nyikolaj pedig

mellette áll, és fogja a kezét. Az orvos mindenkit kiküldött, és némán nézte a fájó szerelemmel imádott, édes testet. Két hónapja nem voltak együtt, mégsem változott semmi. Még mindig ugyanolyan szerelmes volt belé, ám a lány ugyanúgy nem szabadulhatott a társulattól, mint ő a feleségétől. Már az is megfordult a fejében, hogy talán sohasem lehetnek egymáséi, és ez így marad örökké. - Mi történt veled? El tudod mondani, Danina? - Nem tudom... folyton émelygek... - motyogta a lány. Szó közben aludt el, majd riadt föl megint. Rettenetesen rosszul érezte magát és öklendezett, holott már semmi sem volt a gyomrában: Már epét sem hányt. De napok óta forgott a gyomra, könnyebb volt nem enni és inni, akkor legalább nem hányt örökösen. Ezzel együtt továbbra is táncolt napi tizenhat órán át, és addig erőltette magát, míg nem bírta tovább. - Danina, beszélj hozzám! - erősködött a férfi, és ismét felébresztette. Kezdett azon aggódni, hogy a lány átcsúszik a kómába az éhezéstől, a kiszáradástól és a puszta fáradtságtól. Csakugyan halálra hajszolták. A kiszarolt test nem bírja tovább az állandó feszültséget. - Mit érzel? Mióta vagy így? - sürgette lázasan. Még mindig nem döntötte el, kell-e mentőt hívni, kórházba kell-e szállítani a lányt, de egyre jobban megrémült attól, amit látott. - Mióta érzed magadat így? - kérdezte megint. Legutolsó találkozásukkor Danina nem festett ilyen rosszul, bár jól sem, és már akkor is említette, hogy újabban gyengélkedik. - Egy hónapja... két hónapja... motyogta kábán a lány. - Ennyi ideje hányasz? - szörnyedt el Nyikolaj. Mikor ehetett tisztességesen utoljára? És hogyhogy még nem halt bele? A férfi hálát adott Istennek, hogy Madame Markova mégis csak kihívatta. Úgy látszik, félt nem ezt tenni, hiszen Danina, ha közvetetten is, kapcsolatban áll a cári családdal. Meg

az az igazság, hogy Madame Markova, akármennyire haragudott is az elmúlt évben, mégis csak szerette Daninát, és elborzadt attól, amit látott. - Danina... szóljál hozzám... Mikor kezdődött ez? Pontosan. Próbálj meg emlékezni - nógatta Nyikolaj. A lány kinyitotta a szemét, és megpróbálta felidézni, mióta kínozzák a rosszullétek. Neki egy örökkévalóságnak tűnt. - Januárban. Mikor visszajöttem a karácsonyi vakációról. - Aminek már majdnem két hónapja. Most csak anynyit akart, hogy hagyják aludni, és még Nyikolaj se beszéljen hozzá. - Fáj valamid? - Kíméletesen végigtapogatta, de a lány nem panaszkodott semmire. Egyszerűen csak gyöngé volt és rosszul táplált, a szó szoros értelmében kiéhezett. Az orvos először vakbélre gondolt, ám semmi sem utalt fertőzésre, aztán vérző fekélyre, de mikor rákérdezett, a lány makacsul állította, hogy nem hányt se vért, se másfajta sötét és baljós anyagot. Nem voltak más tünetei, mint hogy örökösen hányt, már alig volt eszméletén, és mozdulni sem tudott a gyöngeségtől. A férfi még a kórházba se merte bevitetni, amíg nem derít ki valamivel többet. Nem hitte volna, hogy tüdőbaj vagy tífusz, bár az előbbi nem lehetetlen, mert a végső stádium ilyen. Ám az orvos maga sem hitt ebben. Meghallgatta Danina tüdejét, szívét. A pulzus gyöngé volt. A férfi nem tudta mire vélni a tüneteket. Ekkor megkérdezett tőle valamit, amiről tudta, hogy Danina durvának fogja találni, de ő nemcsak a szeretője, hanem az orvosa is ennek a lánynak. Tudnia kellett. Nem lepte meg a válasz. A lány szervezete annyira kimerült, olyan sokat táncol, olyan régen, olyan keményen, ilyenkor nem szokatlan, ha felborul a ciklus. Ekkor beléhasított egy gondolat. Mindig úgy vigyáztak... kivéve karácsony után. Csak egyszer Vagy kétszer. Még egyszer alaposan végigvizsgálta, és akkor egyszer csak összeszorult a

szíve. Gyöngéden megtapintotta Danina altestét. Apró csomót érzett, alig volt észrevehető, ám ahhoz elegendő, hogy bizonyossággá tegye azt, amit Obrzenszkij még csak nem is gyanított. Csaknem bizonyos, hogy Danina két hónapos terhes. Annyira megkínozta magát, olyan beteg volt, olyan keményen dolgozott, hogy bele is halhatott volna. Kész csoda, hogy ebben az állapotban nem vetélte el a magzatot. - Danina! - súgta, amikor a lány megint felébredt, és kérdőn nézett rá. Szerintem állapotos vagy. - Halkan mondta, hogy senki se hallja, de a lány szeme rögtön kerekre nyílt a megdöbbenéstől. Egyszer-kétszer ő is gondolt rá, aztán kiverte a fejéből. Az nem lehet. Nem engedte meg magának, hogy ilyesmiről képzelegjen. De Nyikolajnak rögtön elhitte, hogy igaz. Behunyta a szemét, és egy könnycsepp szánkázott végig az arcán. - Most mitévők legyünk? - suttogta, és reménytelenül bámult a férfira. Ez most tényleg tönkreteszi mindkettejük életét. Marie sohasem engedi szabadon Nyikolajt, ha másért nem, boszszúból. - El kell jönnöd velem. Lakhatsz a vendégházban, amíg megerősödsz. Mindketten tudták, hogy ez csak átmeneti megoldás, ennyivel nem lehet rendezni a problémájukat. - És aztán mi lesz? - kérdezte Danina szomorúan. - Nem élhetek veled... nem vehetsz feleségül... a cár elmozdít az állásodból... még egy házat sem engedhetünk meg magunknak... és ha igazat mondtál, még csak nem is táncolhatok tovább. - Tudta, hogy a férfi igazat mondott. Voltak lányok, akik addig táncoltak, ameddig bírtak, de egy-két hónap után mindig leleplezték és elzavarták őket. Olyanok is voltak, akik elvetéltek az órákig tartó, gyötrelmes próbáktól. Danina tudta ezt. Most nagyon nehéz lesz megtalálni a választ. - Majd megoldjuk valahogy - ígérte Nyikolaj kétségbeesetten. Hiszen még

a lánynak sem tud fedelet adni, nemhogy a gyermeküknek. Pedig mi lehetne édesebb, mint egy gyermek, aki az ő szerelmükből születik? Mégis úgy látszik, nincs helye, ahová megszülessék. És miből fogják eltartani, ha Danina abbahagyja a táncolást? Siralmasan keveset takarítottak meg, Danina több dicséretet kapott, mint pénzt, Nyikolaj fizetését pedig az utolsó kopekig elköltötte Marie. - Majd kigondolunk valamit - folytatta gyöngéden, és magához ölelte Daninát, de a lány csak sírt csendesen. Teljesen belesüppedt a reménytelenségbe. - Hadd vigyelek vissza magammal! - kérte aggódva Nyikolaj. - Senkinek sem kell tudnia, miért vagy beteg. Ezt még meg kell beszélnünk! - De Danina tudta, hogy nincs itt mit megbeszélni, és úgy sincs remény. Az ő álmaik majd csak valamikor a bizonytalan jövőben válnak valóra. - Nekem itt kell maradnom! - felelte, és a gondolatától, hogy bárhová elmenjen, még jobban felfordult a gyomra. Most igazán nem tarthat Nyikolajjal. Ám a férfi sehogy sem akarta itthagyni, főleg a történetek után. Késő éjszakáig Danina mellett maradt. Madame Markovának azt mondta, súlyos gyomorfekélytől tart, és úgy gondolja, Daninának vissza kellene térnie a Carszkoje Szeló-i vendégházba, amíg nem lesz jobban. Ezúttal a lány szegült szembe vele. Közölte Madame Markovával, hogy sehova sem akar menni, túlságosan rosszul érzi magát, és itt ugyanolyan gyorsan felépülhet, mint a vendégházban, ami nem volt igaz, és ezt mindannyian tudták. Madame Markova ennek ellenére örült, hogy gyámoltja nem akar elmenni. Biztató jelnek tartotta. Talán vége felé közeledik a viszony Obrazsenszkijjel. Ez volt az első alkalom, amikor Danina nem értett egyet az orvossal. - Mi tökéletesen gondját tudjuk viselni itt is, doktor, még ha talán nem is olyan elegánsan, mint

Carszkoje Szelóban - szólt kissé csípősen az igazgató, majd kiment. Nyikolajt teljesen összetörte, hogy Danina nem hajlandó vele menni. - Azt akarom, hogy mellettem legyél! - vitatkozott kétségbeesetten. Én akarok gondot viselni rád, Danina! Velem kell jönnöd! - Mennyi időre? Még egy hónapra? Kettőre? És aztán mi lesz? - kérdezte síros hangon a lány. Ő tudta, hogy itt egyetlen megoldás létezik, de arról nem szólt. Ismert lányokat a balettintézetben, akik megtették, és mégis élnek. Mit sem akart jobban Nyikolaj gyermekénél, de ha egyszer semmi remény rá, hogy megszülhessen. Talán majd később, de nem a mostani körülmények között. Ezt tudomásul kell venniük. Bár attól tartott, illetve bizonyosra vette, hogy szerelme még nem tud szembenézni ezzel a ténnyel, mert túlságosan aggódik őérette. - Most itt kell hagynod, Nyikolaj - kérte. - Majd néhány nap múlva visszajöhetsz. - Már holnap visszajövök! - ígérte a férfi, amikor rettenetes félelemmel és aggodalommal búcsút vett a lánytól. Összesen ha egyszer-kétszer voltak elővigyázatlanok, a terhesség volt az utolsó, amire az orvos számított. Most pedig segítenie kell Daninának, hogy valamiként megoldódjék ez a helyzet. Ez sokkal inkább az ő hibája, mint a lányé. Majd belehalt a gondolatba, hogy Daninának súlyosabban kell bűnhődnie érte, mint neki. Másnap csakugyan visszajött, de addigra sem találtak ki semmit. Nem engedhetnek meg maguknak egy gyereket. Még lakniuk sincs hol. Danina tudta, hogy ez egyszerűen lehetetlen, a férfi erősködött, hogy nem az. A lány nem vitatkozott. Feküdt elesetten az ágyban, némán sírt, émelygett és hányt. Nyikolaj erőltette, hogy egyék, és igyon annyit, amennyit tud. A lány kissé mintha erősebbnek tűnt volna, de továbbra is borzasztóan érezte magát. A férfinak is könnyek szöktek a szemébe,

miközben tehetetlenül ült mellette és nézte. Ő tudta, hogy Danina egy-két hónap múlva jobban lesz, de addig pokoli kínszenvedésen kell átesnie. Miután a férfi elment, Danina beszélt az egyik táncosnővel, Valerijával, akiről úgy hallotta, hogy már kétszer is csinált ilyet. Valerija elmagyarázta, hová kell menni, kivel kell beszélni, sőt még fel is ajánlotta, hogy elkíséri, Danina pedig hálásan fogadta a segítséget. Másnap reggel, amikor a többiek templomba mentek, a két lány feltűnés nélkül kiosont az intézetből. Vasárnap volt, és Madame Markova minden vasárnap templomba járt. Danina túl gyöngye volt az áhítathoz, Valerija pedig migrént színlelt. Siettek, mert Daninának átlag ötpercenként támadt hányingere. A fél városon át kellett gyalogolniuk, de végül megérkeztek a címre egy szegény, koszos negyedben. Kicsi, sötét ház volt, szutykos függönyök lógtak az ablakon, és egy olyan asszony nyitott ajtót, hogy Danina öszszeborzongott a látásától, ám Valerija erősködött, hogy az angyalcsináló gyorsan és jól dolgozik. Danina magával hozta minden félretett pénzét, és remélte, hogy elég lesz, ám egészen elszörnyedt, amikor hallotta, milyen sokba fog kerülni a műtét. Az asszony, aki "ápolónőnek" nevezte magát, egy csomó kérdést tett föl Daninának. Biztos akart lenni abban, hogy még nem futottak ki az időből. A két hónap nem látszott nyugtalanítani. Miután zsebre tette a lány fele pénzét, hátravezette Daninát egy hálószobába. Az ágynemű és a pokróc piszkos volt, a padlót vérfoltok mocskolták, amelyeket senki sem takarított fel "az ápolónő" legutolsó látogatója után. A vénasszony kezét mosott a sarokban álló lavórban, majd elővett egy tálcára való műszert, amelyekről azt állította, hogy szintén megmosta őket. Rémítőek voltak. Danina elfordult, hogy ne lássa a vénasszonyt. - Az apám orvos

volt - magyarázta az ápolónő, de Danina nem akarta hallani, ő csak túl akart esni rajta, és tudta, hogy ha Nyikolaj sejtené, mit tervez, minden eszközzel megakarná akadályozni, és talán sose bocsátja meg, ha egyszer megtudja. De most nem engedhetett meg magának ilyen gondolatokat. Az volt a legborzasztóbb, hogy mindketten akarták ezt a gyermeket, ám Danina tudta, hogy nem lehet. Nincs más megoldás, meg kell tennie mindkettejük érdekében, akármilyen iszonyú, akkor is, ha belehal. Miközben azon tépelődött, hogy csakugyan bele fog-e halni, az ápolónő rászólt, hogy vetközzék. Danina reszkető kézzel engedelmeskedett. Egy szál szvetterben végigdőlt a mocskos ágyon, a vénasszony pedig megvizsgálta és bólintott. Akárcsak Nyikolaj, ő is kitapintotta a lány hasában az apró, feszes csomót. Egész eddigi élete nem készítette föl Daninát erre a megalázó szörnyűségeire. Amit Nyikolajjal átélt, annak semmi köze nem volt ehhez. Ettől a gondolattól elkezdett hányni. Ám ez sem tartotta vissza az asszonyt, aki ápolónőnek mondta magát, és azzal nyugtatgatta a lányt, hogy egykettőre túl lesz rajta. Azzal folytatta, hogy Danina maradhat egy kicsit, ameddig annyira erőre kap, hogy járni tudjon, de aztán el kell mennie. Ha problémák jelentkeznének, hívjon orvost, ide ne jöjjön vissza. Az ápolónő, mint kifejtette, nem foglalkozott a szövődeményekkel. Ha egyszer végzett, a többi terhet Daninának kell viselnie. Ide pedig ne jöjjön vissza, mert úgysem engedik be, közölte némileg fenyegetően. - Akkor kezdjük! - szólt határozottan. Szerette gyorsan lerázni a pácienseit, mielőtt túlságosan meggyűlt volna velük a baja. Az sem tartotta vissza, hogy a lány még mindig hányt. Danina ezzel együtt kért még egyetlenegy percet, majd intett, hogy készen van, mert szólni nem bírta a rémülettől. Megfeszítette magát, úgy, ahogy az

asszony mondta. Az ápolónő lefogta erős karjával a lány lábát, és élesen rászólt, hogy ne mozogjon. De Danina lába annyira reszketett, hogy nem bírta engedelmeskedni. Soha nem érzett még ahhoz fogható éles fájdalmat, mint mikor az asszony belévájta a szerszámmal. Megpróbált nem sikoltani, a plafont nézte, és arra összpontosított, hogy ne fulladjon meg a saját hányadékától. A fájdalomnak nem akart vége szakadni, a szoba forogni kezdett, és Danina végre átsiklott az irgalmas feketeségbe. Majd hirtelen arra ocsú-

dott, hogy az asszony rázza a vállát, hideg vizes borogatás van a homlokán, és az ápolónő azt mondja, hogy fölkelhet. Végeztek. - Azt hiszem, még nem bírok megállni a lábamon - szólt a lány gyöngye hangon. A szoba hányadéktól bűzlött, az ágy mellett egy lavór állt, tele vérrel, amitől Danina majdnem elájult megint. Az asszony nem várt tovább, felállította, és segítette öltözködni. A lány szédült a fájdalomtól és a rettegéstől. Az ápolónő rongyot dugott a lába közé. Iszonyú volt. Danina kíváncsi volt a másik szobába, és alig látta barátnőjét a szédülés ködén át. Elképedt, mikor hallotta, hogy még egy órát sem töltöttek itt. Valerija nyugtalan volt, de meg is könnyebbült. Ő aztán tudta, milyen rossz ez, maga is átesett rajta. - Vigye haza, és fektesse ágyba mondta az angyalcsináló Valerijának, és kitérte a lányok előtt az ajtót. Szerencsére épp arra jött egy taxi. Danina nem emlékezett, hogyan jutott vissza az intézetbe. Csak annyi derengett előtte a fájdalom ködén át, hogy lába között a ronggyal bemászik az ágyába, és a belsejét perzseli a kín. Most semmire sem tudott gondolni, se Nyikolajra, se a gyermekükre, se arra, ami történt. Halkan nyögve az oldalára fordult, és a

következő pillanatban elveszítette az eszméletét. 7. fejezet A mikor Nyikolaj délután meglátogatta, Danina felöltözve feküdt az ágyán, és mélyen aludt. A férfinak fogalma sem volt róla, hogy szerelme hol járt, és mit csinált. Egészen megkönnyebbült, hogy Danina legalább alszik, addig, amíg alaposabban meg nem nézte. Danina arca szürke volt, az ajka enyhén szederjes. Nyikolaj megfogta a pulzusát, és halálra rémült. Próbálta felébreszteni, de nem bírta. Nem aludt, hanem eszméletlen volt. A férfi ösztönösen, szinte csak megérezésből lehúzta róla a takarót, és látta, hogy a lány vértócsában fekszik. Órák óta vérzett. Nyikolaj ezúttal egy percet sem tétovázott. Az egyik táncost mentőért szalasztotta, és rémülten kihámozta Daninát a ruháiból. A lány majdnem meghalt, a férfinak fogalma sem volt róla, mennyi vért veszíthetett, amit látott, az is rengetegnek tűnt. És a rongyok a lába között szavak nélkül is elmondták, mi történt. - Ó, istenem! Ó, Danina! - Sehogy sem tudta elállítani a vérzést. Meg kell műteni, de talán még az sem mentheti meg. Madame Markova, ahogy hallotta, mi történt, rohant Daninához, és amit a kis hálósobában látott, abból mindent megtudott, amit tudnia kellett. Nyikolaj könnyekben ázó arccal ült az ágy mellett, és fogta a lány kezét. Olyan kétségbeesett volt, hogy még Madame Markova is megszánta. Ám ahogy az igazgatónő belépett a szobába, az orvos kétségbeesése és tehetetlensége azonnal átcsapott indulatba. Ki engedte neki, hogy ezt tegye? - kérdezte élesen. - Ön tudott erről? - Dühös, fájdalmas, vádló volt a hangja. - Én semmit sem tudtam! - vágta rá haragosan az igazgatónő. - Valószínűleg még annyit se, mint maga! Nyilván akkor járhatott ott, amikor mi templomba mentünk - mondta összetörten. Rettegett Danina életéért. - Mikor volt az? - Négy-öt órája. - Istenem! Hát

nem érti, hogy ebbe belehalhat? - Dehogynem értem! - Legszívesebben megfojtották volna egymást, anynyira rettegetek a lányért, akit mindketten szerettek. Szerencsére befutott a mentő, és elvitte Daninát egy kórházba, amelyet Nyikolaj jól ismert, és ahol elmondta azt a keveset, amit tudott a törtétekből. Danina egyszer sem nyerte vissza az eszméletét. A sebész csak két óra múlva jött ki Nyikolajhoz és Madame Markovához, akik a kopár váróban gunnyasztottak, és némán bámulták egymást.

- Hogy van? - kérdezte gyorsan Nyikolaj. Madame Markova csak hallgatott. A sebész elég rosszkedvűnek látszott. Majdnem bekövetkezett a jóvátehetetlen, és a lány már a negyedik vérátömlesztést kapja. - Ha megéri - felelte komoran - azt hiszem, még mindig lehetnek gyerekei, de a kimenetel egyelőre kétséges. Rengeteg vért veszített. Valami hentes művelhette ezt vele. - Orvosi nyelvezettel összefoglalta a helyzetet Nyikolajnak. A semmivel el nem állítható vérzés mellett nagyon félték még a fertőzéstől is. - Nem lesz könnyű dolga a lánynak - magyarázta a sebész Madame Markovának. - Hetekig, talán még annál is tovább kell kórházban maradnia. Már ha egyáltalán túléli. Holnap reggel majd többet tudunk, ha átvészeli az éjszakát. Egyelőre mindent megtettünk érte, amit tehettünk. Madame Markova hangtalanul sírt. - Láthatom? - kérdezte Nyikolaj. Megrémítette, amit hallott, hiszen kollégája nem volt biztos a lány megmaradásában. - Most semmit sem tehet érte - magyarázta a sebész. - Még mindig eszméletlen, és egy darabig az is marad. - Szeretnék mellette lenni, amikor magához tér - szólt halkán Nyikolaj. Szörnyűség, hogy ez történt, hogy ő nem tudott róla, és nem tarthatta vissza a lányt! Majd csak kitaláltak volna valamit. Egész éjszaka ezen törte a

fejét, és a legkülönbözőbb megoldások jutottak eszébe. Daninának nem kellett volna az életét kockáztatnia. Mindent el lehetett volna rendezni, Nyikolaj legalábbis így hitte. Beengedték a műtőbe, ahol Danina feküdt. Még mindig szürke volt az arca, holott most is vérátömlesztést kapott. A férfi csendesen leült mellé, és gyengéden megfogta a lány szabad kezét. Könnyek folytak az arcán, és az együtt töltött időkre gondolt, meg arra, hogy mennyire szereti Daninát. Meg tudta volna ölni azt, aki ezt művelte vele. Eközben Madame Markova összetörten roskadozott a várószobában. Ugyanúgy szenvedett, mint Obrazsenszkij, de nem segíthettek egymáson. A nevelő és a szerető a tulajdon gondolataikkal küzdöttek, Danina a túlélésért. Majdnem éjfél volt, amikor végre megmozdult, és fájdalmasan felnyögött. A szája kiszáradt, alig bírta kinyitni a szemét. Oldalra fordította a fejét meglátta a férfit, és egyetlenegyszer, fojtottan felzokogott, mert rögtön eszébe jutott, mi történt, és mit művelt a kicsinyükkel. - Ó, Danina. . . ne haragudj . . . - A férfi sírt, akár egy gyerek, miközben ölelte magához a lányt, és esdekelt, hogy bocsássa meg, amiért ilyen helyzetbe sodorta. Még csak nem is pirongatta azért, amit csinált. Úgyis késő volt már, és Danina olyan nagy árat fizetett érte. - Hogy történhetett ez? Miért nem beszéltél velem, mielőtt megtetted... - Tudtam... hogy te sohasem... engedted volna... hogy megcsináljam... ne haragudj . . . - És ő is sírt, zokogtak mindketten, siratták egymást és meg nem született gyermeküket. Nyikolaj most már csak annyit akart, hogy a lány gyógyuljon meg. Ha csak ránézett, tudta, hogy nagyon sokáig fog tartani. Ám reggel a sebész azt mondta, hogy Danina átesett a krízisen. Nyikolaj majdnem elsírta magát a megkönnyebbüléstől. Ment és beszámolt Madame Markovának. Az igazgatónő

is sírt, de végül úgy ment el, hogy nem találkozott Daninával. A sebész szerint a lány még mindig gyöngé volt a látogatásokhoz. Nyikolaj egyetértett vele. Estig nem mozdult a lány mellől, akkor is csak azért, hogy hazatérjen átöltözni, megvizsgálja Alekszejt, és megkérdezze Botkin doktortól, tudja-e helyettesíteni. Elmagyarázta, hogy súlyosan beteg barátja fekszik a kórházban, mellette kell lennie. Botkin doktor nem kérdezte, ki az, mert anélkül is tudta. - Meggyógyul? - kérdezte szelíden.

Megrendítette kollégájának összetört arca és űzött pillantása. Iszonyú éjszakája volt, agyonizgatta magát Danináért. - Remélem - szólt halkán Nyikolaj. Este visszament a lányhoz, és ezt az éjszakát is átvirrasztotta az ágya mellett. Danina hol elvesztette az eszméletét, hol magához tért, motyogott, beszélt olyan személyekhez, akiket a férfi nem láthatott, Nyikolaj nevét kiáltozta, és könyörgött, hogy segítsen rajta. A férfi szíve majd megszakadt a látványtól, de csak ült némán, fogta Danina kezét, a jövőjükre gondolt, és a gyerekekre, akiket remélhetőleg még adhatnak egymásnak. Még két napba telt, mire elállt a vérzés, és mutatkozott valami hatása a vérátömlesztéseknek. Danina ahhoz is gyöngé volt, hogy felüljön. Nyikolaj kanalanként diktálta belé a levest és a kását, mint egy ápolónő, és egy táborigyón aludt mellette. Csak azután merte álomra hunyni a szemét, amikor látta, hogy valamicskét javult a lány állapota. Mérhetetlenül kimerült, de mélységes hála töltötte el, amiért Danina túlélte. - Ma hogy érzed magad? - kérdezte gyöngéden, elnézve a sötét karikákat a hamuszürke arcban. - Kicsit jobban - hazudta Danina. Nem emlékezett rá, hogy a lányok közül valaki is ennyire belebetegedett volna ebbe a dologba, bár hallott nőkről, akik behaltak. Nem sejtette, mekkora kockázatot

vállalt, bár ha sejti, akkor is megteszi. Egyszerűen nem volt más választása. Még most is, amikor Nyikolaj az ágya mellett ült, tudta, hogy nem tarthatták meg a gyermeket. Tönkretett volna mindent, Nyikolaj életét és az ő karrierjét. Az ő életükben nincsen hely egy gyerek számára. Egymásnak is alig jut, akármennyire szereti Nyikolajt. Lopott pillanatokból áll az életük, a jövő pedig csak remény és ígéret. Ide nem lehetett beiktatni egy gyereket.

- Azt akarom, hogy gyere vissza velem Carszkoje Szelóba! - mondta a férfi. Danina behunyta a szemét, ám Nyikolaj tudta, hogy a lány ezúttal hallotta, mit mondott. Pillái felpattantak, és figyelt. - Megint beköltözhetnél a vendégházba. Senkinek sem kell tudnia, miért vagy beteg, vagy mi történt. De ő is tudta, hogy Danina, amilyen gyönge, még sokáig nem mehet sehová. Azonkívül még mindig fennáll a fertőzés veszélye, ami könnyen vezethet végzetes következményekhez. Ugyanúgy aggódott a lányért, mint a sebész. - Nem tehetem. Nem lehetek megint a cárné terhére - felelte bágyadtan a lány, bár mit sem szeretett volna jobban, mint ott lenni a vendégházban Nyikolajjal, úgy, mint azelőtt. Olyan édes volt együtt élni! Csakhogy nem hagyhatja ott a balettintézetet megint, amíg felépül. Madame Markova ezúttal nem venné vissza. Betegség ide vagy oda, nem bocsátaná meg, hogy Danina cserbenhagyja őket. Nagy árat fizetett a múltkori lábadozásáért. És neki szüksége van a balettre. Nyikolaj nem segíthet rajta, nem veheti feleségül, nem gondoskodhat róla, még csak nem is támogathatja. Egyedül kell megállnia a lábán. - Egy darabig most úgysem táncolhatsz - szólt kíméletesen Nyikolaj, majd elszánta magát, hogy kimondja, amit egy ideje forgatott a fejében. Szeretném, ha elgondolkoznál valamin. Amíg

te itt feküdtél, én legalább ezerféle megoldást vettem fontolóra. Ez így nem mehet tovább. Marie sohasem fog engedni. Évekbe kerül, amíg vehetek neked egy házat, Madame Markova pedig sohasem fog elengedni a balettintézetből. Én veled akarok élni, Danina. Közös életet akarok, távol mindentől és mindenkitől, akik el akarnak választani bennünket. Igazi életet akarok, valahol messze-messze, ahol előről kezdhetjük. Nem házasodhatunk össze, de arról senkinek sem kell tudnia. Egy másik helyen - tette hozzá gyöngéden - még mindig lehetnek gyerekeink. - Danina arca elborult a szomorúságtól. Nyikolaj megszorította a kezét. Mindketten mélyen átéreztek, mit veszítettek. - Hová mennénk? Miből élnénk meg? Ha Madame Markova úgy dönt, hogy elrontja a hitelemet, egyetlen másik balett sem fog befogadni. A lány Moszkvára és más városokra gondolt, de Nyikolaj nem. Ő sokkal merészebb tervet forgatott a fejében. - Van egy unokatestvérem Amerikában. Egy Vermont nevű helyen. Ez fent van északkeleten, az unokatestvérem szerint nagyon hasonlít Oroszországra. Van annyi félretett pénzem, hogy megvehessem a hajójegyünket. Először lakhatnánk az unokatestvéremnél. Találok magamnak állást, te pedig taníthatsz balettezni kisgyerekeket. Danina tudta, hogy Nyikolaj a feleségének köszönhetően tökéletesen beszél angolul. De ő nem beszélt. El sem tudta képzelni, hogy ilyen messzire kerüljön a hazájától. Már a gondolat is ijesztő. - Hogy tehetnénk ezt, Nyikolaj? Lehetnél ott orvos? - kérdezte. Teljesen elhúlt az ötlettől, hogy kövesse szerelmét a világ túlsó végére. - Előbb-utóbb - felelte a férfi óvatosan. - Amerikában még képeznem kellene magamat. Az időbe kerülne. Addig dolgozhatnék mást is. - Ugyan mit, kérdezte magától Danina, míg hallgatta Nyikolajt. Havat lapátolna? Istállót

takarítana? Lovat vakarna? A saját helyzetét végképp reménytelennek érezte. Vermontban, amennyire ő tudja, nyilván nincs is balettiskola. Kit fog ő ott tanítani? Egyáltalán ki ad nekik munkát? Hogy boldogulnának ott? Engedned kell, hogy ezt megszervezzem, Danina! Ez az egyetlen reményünk. Nem maradhatunk itt. - Csakhogy a távozás árulásokat követelné. Itthagynák Marie-t és a gyerekeket, a cárt és családját, akik olyan jók voltak Nyikolajhoz, Madame Markovát és a Marinszkij balettet, az egyetlen otthont, amelyet Danina gyermekkorától ismer. Odaadott nekik mindent, az életét, a lelkét, az eszét, a testét, ők pedig viszonzásul adtak neki egy életet, az egyetlen életét. Mihez kezdene ő azon a Vermont nevű helyen? És mi lesz, ha Nyikolaj ráun és elhagyja őt? Először fordult meg a fejében ez a gondolat. Fölnézett Nyikolajra, és a férfi tisztán látta a szemében a rémületet. - Nem tudom. .. Olyan messze van.. . És ha az unokatestvéred nem is akar befogadni? - De akar Jó ember Öregebb nálam, özvegy és gyermektelen. Már évek óta hív, hogy látogassam meg. Ha azt mondom neki, hogy a segítségére van szükségünk, segíteni fog. Van nagy háza és némi vagyona. Bankár, és egyedül él. Szívesen fogad majd bennünket. Danina, ez az egyetlen reményünk a közös jövőre! Másutt kell újrakezdenünk, és el kell felejtünk mindent, amit itt ismertünk! Ám a lány, akármennyire szeretett volna együtt élni szerelmével, kételkedett benne, hogy képes lenne erre. - Most nem kell ezen törnöd a fejedet. Épülj fel, erősödj meg, és akkor megint beszélünk róla. Addig írok az unokatestvéremnek, és meglátjuk, mit mond. - De Nyikolaj, ezt soha, senki sem fogja megbocsátani nekünk! - Már a gondolatára is eltelt rémülettel és gyásszal. - És ha itt maradunk? Akkor mink lesz? Lopott percek, pár hét minden évben, amikor a

cárné meghív Livadiába vagy Carszkoje Szelóba? Én veled akarok élni! Melletted akarok ébredni minden reggel, ott akarok lenni, ha beteg vagy... Nem akarom, hogy még egyszer ilyesmi történjék veled... Danina... és gyermekeket akarok tőled. A lány is akarta ezt az életet, ám ahhoz, hogy szabaduljanak, meg kellett bántaniuk mindenkit, akit szeretnek.

- Hát az apám meg a testvéreim? Neki itt családja van, élete! Nem fordíthat hátat mindennek, csak azért, mert szereti Nyikolajt. Pedig a férfi pontosan azt akarta, hogy ezt tegye. Neki is ugyanannyi veszítenivalója volt, mint a lánynak. A gyerekeit, a feleségét és a karrierjét kellett itthagynia, hogy Daninával élhessen. - Magad mondtad, hogy sohasem találkozol a családdal - emlékeztette. Az utóbbi két évben Petroszkov ezredes és a fiai szinte állandóan a fronton voltak. - Örölnének a boldogságodnak! - érvelt elszántan. - Nem táncolhatsz örökké, Danina! - Ettől a lánynak nyomban eszébe jutott minden, amit Madame Markova mondott valaha. - Utána majd taníthatok, mint Madame Markova. - Taníthatsz Vermontban. Talán még nyithatsz is egy saját balettiskolát. Majd én segítek. - Olyan magabiztosnak látszott, olyan erősnek. - Gondolkoznom kell rajta! - Egészen elbágyasztotta, hogy ilyen óriási horderejű döntést kell hoznia. - Most pihenj. Majd még beszélünk róla. - A lány bólintott, és megint elaludt, de most ijesztő, ismeretlen helyekről álmodott, és mindig elveszítette Nyikolajt, bolyongott az utcákon, kereste szerelmét, de sehol sem találta, és mire felébredt, a férfi már elment. Danina sírt. Nyikolaj hagyott neki egy levelet, hogy elmegy, utánanézz Alekszejnek, de reggel visszajön. A lány elolvasta az üzenetet, és mélyen eltűnődött. Két hetet töltött a kórházban, és amikor távozott, az orvos a lelkére kötötte, hogy még két hetet feködjön. Nyikolaj azt

akarta, hogy menjen ki hozzá a Carszkoje Szeló-i vendégházba, ám Madame Markova hevesen tiltakozott. Követelte, hogy Danina térjen vissza a társulathoz, azzal érvelt, hogy Carszkoje Szelo túl messze van. Daninának nem volt ereje szembeszegülni az igazgatónővel. Madame Markova eltökélte magát, hogy ezúttal nem engedi ki a markából táncosnőjét. Nem akarta, hogy újabb négy hónapot "lábadozzon" a vendégházban a szeretőjével. Most nem engedett, és Danina ennyi ádáz elszántság láttán visszatért a társulathoz. Nyikolaj, akárcsak ismeretségük kezdetén, most is meglátogatta minden nap, és addig maradt, ameddig tudott, legalább néhány órát, mielőtt visszatért volna kötelességeihez. Ült a kis hálóban, ha Danina feküdt. Ha pedig lassan sétálgattak a balettintézet kis kertjében, Vermontról mesélt és az unokatestvéréről, aki ott él. Meg volt győződve róla, hogy ez az egyetlen megoldás, és azt akarta, hogy Danina rögtön jöjjön vele, amint lehet. Ő a nyár elejét javasolta, amitől már csak néhány hónap választotta el őket. - Addigra vége a szezonnak. Befejezheted a munkádat. Kitűzzük az időpontot, aztán belevágunk. Tökéletes pillanat úgysem létezik, azt kell megragadnunk, amelyiket tudjuk. - Szezon végére Danina betölti a huszonegyet. Nyikolaj idén lesz negyvenegy. Ez még megfelelő kor, hogy új életet kezdjenek Amerikában, mint előttük már számtalan sokan, hasonlóan bonyolult okokból. Danina megígérte, hogy gondolkodni fog rajta, és gondolkodott is egyfolytában, de a gondolkodásból sem jött ki más, mint hogy rettegett Vermonttól. Madame Markova egykettőre megérezte, hogy valami történik a lánnyal. Danina még mindig sápadt volt és fáradt, és mérhetetlenül boldogtalannak látszott Nyikolaj látogatásai után. Hiszen a férfi arra kérte, hogy feltétlenül bízson meg benne,

hagyja itt a hazáját, és kövesse őt a világ végére! Akármennyire szerette, ez akkor is borzasztó nagy kérés. - Zaklatott vagy, Danina - jegyezte meg Madame Markova az egyik délutánon, amikor meglátogatta a lányt, és leült az ágya mellé. Nyikolaj épphogy elment. A szokásos dolgokról beszélgettek, mint mindig: a jövőjükéről, Vermontról, Nyikolaj unokatestvéréről. Hogy itt kell hagyni Oroszországot. És a balettintézetet. - Azt akarja, hogy hagyj itt bennünket, ugye? - kérdezte a bölcs asszony Danina nem felelt. Nem akart hazudni, de az igazat sem akarta megmondani. - Mindig ez történik. Beleszeretnek abba, ami vagy, aztán épp azt akarják elvenni tőled folytatta konokul az igazgatónő. - Én szavatolom neked, Danina, hogy ha itthagysz bennünket, az megöl téged. Semmi leszel. És ha majd egy napon eldob valaki varázsosabbért vagy egyszerűen csak fiatalabbért, akkor életed végéig fájni fog a szívednek az a darabja, amelyet nálunk hagytál. - Ez úgy hangzott, mint egy halálos ítélet, és bizonyos értelemben az is volt. Ám Danina kétségbeesetten kívánta azt, amit cserébe kapott volna. Balerinai életének vége lenne, de kezdődhetne az új élete Nyikolajjal, a teljes élet, amelyet ugyancsak szeretne. Ám ehhez föl kellene áldoznia mindent, ugyanúgy, mint Nyikolajnak. - Ha igazán szeretne, Danina, nem kérné, hogy hagyj itt bennünket. - És ha itt maradok, mim lesz nélküle, amikor majd megöregszem? - Olyan életed, amelyre büszkén emlékezhetsz. Azt senki sem veheti el tőled. Ez az ember viszont csak a szégyent kínálhatja neked. Felesége van, aki sohasem fog elválni. Te mindig csak a szeretője leszel, a kis táncosnő, akivel együtt hál. Semmi több. De őket sokkal több köti össze! - Ön úgy beszél az egészről, mint valami olcsó dologról, holott nem az mondta szomorúan a lány. - Ezek a dolgok

mindig olcsók. Roppant romantikus, amikor elkezdődik. Álom, amelyről azt hiszed, hogy örökké tart. Amikor pedig fölébreds, rájössz, hogy lidércnyomás. Neked ez az egyetlen életed, ami számít, ezért dolgoztál olyan keményen, erre képeztek ki. El tudnád dobni egy férfiért, aki még csak nem is vehet feleségül? Csak azt nézd, mi történt most is veled! Olyan gyönyörű volt? Olyan romantikus? - Kegyetlen szavak voltak, Danina összetört a súlyuk alatt. És ha az igazgatónőnek van igaza? És ha Nyikolaj elhagyja egy napon, és ha ő élete végéig bánni fogja, hogy lemondott a balettről, és meggyűlöli Vermontot? És ha nem lesznek boldogok? Ki tudhatja a választ ezekre a kérdésekre? Nyikolaj terveiben nincsen semmi bizonyosság. Itt nincs más, mint ígéret, remény, ábránd és vágyakozás. Nyikolaj mégis hajlandó feladni Danináért a gyógyítást, a biztonságot, családi élete tizenöt esztendejét. Mindent kész föláldozni érte. Ő miért nem tudja ugyanezt megtenni a férfiért? - Ezt nagyon alaposan meg kell gondolnod - figyelmeztette Madame Markova - hogy helyes döntésre juthass. Persze, az a helyes döntés, hogy marad a balettintézetben, és elfelejti Nyikolajt, de Danina tudta, hogy ő erre képtelen. Ha elhagyja a társulatot, az tönkretelheti az életét, de ha elveszíti a férfit, abba belehal. Már a gondolattól meg kellett érintenie a blúza alá rejtett medált. Megnyugtató érzés volt, hogy ott van. Hogy szerette a férfit! Talán annyira is, hogy mindent kockára tegyen érte, és kövesse. Madame Markova magára hagyta primabalerináját a gondolataival. Ő elvetette a kívánt magokat, és remélte, hogy megfogannak, és szárba szöknek. Azt akarta, hogy Danina rettegjen, ha az jut eszébe, hogy itthagya a társulatot. Hogy féljen az élethossziglani szomorúságtól és megbánástól. Madame Markova nem ismert és nem

is akart más életet: Ez volt az örökség, amelyet tovább akart adni Daninának, a megszentelt kötés, a Szent Grál, a varázspálca, amely kézzől kézre jár, tanár adja át a tanítványnak az idők végezetéig, annak a majdnem szerzetesi, kijátszhatatlan, közös fogadalomnak engedelmességgel, amely örök áldozatokat követel. Ha Danina marad, lemond a Nyikolajjal közös jövő minden reményéről. Magáról a reményről mond le. De ha elhagyja Oroszországot a férfival, önmagát tagadja meg. Gyötrelmes választás volt. Akármelyik útra lép, olyan áldozatokat kell hoznia, hogy még belegondolni is fáj. Most már nem tehet mást, mint imádkozik, hogy helyesen döntsön. 8. fejezet Danina egy hónapig nem táncolt majd április elsejétől ismét részt vett az órákon. Odakint még mindig hó takarta a földet. Megint roppant keményen kellett dolgoznia, hogy bepótolja, amit elmulasztott, ám ezúttal gyorsabban visszanyerte a régi formáját. Most erősebb volt és egészségesebb. Egy hét múlva már próbált, és május elején ismét fellépett. Több mint egy éve búcsúzott el Nyikolajtól, miután idilli, hosszú hónapokig lábadozott az influenzából a cári vendégházban. Egy év alatt kevés dolog változott közöttük. Még mindig halálosan szerették egymást, Nyikolaj még mindig nős volt, a feleségével és a gyerekeivel élt, Danina még mindig tagja volt a balettársulatnak, és még mindig nem álltak közelebb a megoldáshoz, mint egy évvel ezelőtt. Marie Obrazsenszkaja lett csak konokabb abban az eltökéltségében, hogy nem válik. Az eltelt év alatt a szerelmespár nagyon keveset tudott félretenni a közös jövőre. Annyit tudtak, hogy együtt akarnak élni, de az akadályon, amely elállta az útjukat, továbbra sem bírtak átvergődni. Danina nem tudta rászánni magát a vermonti kivándorlásra. Túlságosan nagy változást jelentett, túl

messze volt, túlságosan ismeretlen és idegen. Nyikolaj pedig tovább nógatta, az elképzelhető legnagyobb gyöngédséggel. Júniusban megbetegedett az egyik nagyhercegnő, ami nagyon sok munkát adott mindkét udvari orvosnak. Nyikolajnak kevés ideje volt, hogy meglátogassa Daninát. Nem szabadulhatott el, bármennyire szeretett volna. A lány megértette. Július elején újabb tragédia történt: Danina legidősebb bátyja elesett Csernovicnál. Már két testvérét veszítette el, és apja leveléből megállapíthatta, hogy Petroszkov ezredes magánkívül van a fia halála miatt. Egymás mellett voltak, amikor közük csapódott a gránát, az apa csodával határos módon megmenekült, de elsőszülöttje azonnal meghalt. A lányt mélységesen megrázta a hír, és hetekig nem tért magához. A háború rettenetesen megtiport mindenkit, még a balettintézetben is. Testvéreket, barátokat, apákat gyászoltak a táncosok, és egyik oktatójuk egyszerre két fiát veszítette el áprilisban. Már az ő zárt világukba is betört a háború rettenete. Danina már csak azért élt, hogy egy újabb vakációt tölthessen a Livadiapalotában Nyikolajjal és a cári családdal. Ezúttal Madame Markova sem ellenkezett. A lány legutóbbi betegsége óta kelletlen fegyverszünetet kötött Nyikolajjal. Tudta, hogy az orvos boldogan elrabolná tőle Daninát, de a fiatal primabalerina nem adta jelét, hogy bárhova is el akarna menni, vagy fel akarná adni a balettet a férfiért. Az igazgatónő most már bizonyosra vette, hogy sohasem bírja rászánni magát a távozásra. A balett volt az élete, akárcsak Madame Markováé. A cár abban az évben nem jött le Livadiába, mert kötelességének érezte, hogy Mogiljovban maradjon a seregénél, úgyhogy csak a nők, a gyerekek, a két orvos és Danina nyaralt a Krímben. A cárné és a lányai megengedtek maguknak egy kis kikapcsolódást a

betegnek ápolásából, és boldogan tértek vissza a palotába. Danina és Nyikolaj, akik most már régi barátoknak számítottak, boldogabbak voltak, mint valaha. Csodálatos napok voltak ezek, mintha bűvös-bájos módon megállt volna az idő, távol a zord világtól. Livadia biztonsága megvédte őket a valóságtól, amely már minden mást elnyelt. Minden délután piknikeztek, nagyokat sétáltak, eveztek, úsztak. Danina ismét gyermeknek érezte magát, ahogy a régi megszokott játékokat játszotta Alekszejel. A cárevics egyfolytában gyengélkedett ebben az évben, ám a család és a szeretett barátok társasága szemmel láthatóan boldoggá tette. Nyikolaj továbbra is próbálta szóba hozni Vermontot, de a lány kitérő válaszokat adott. Fontos szerepeket kapott minden idejében bemutatóban. Madame Markova nagyon jól tudta, mivel tartsa a primabalerináját Szentpétervárott. A szerelmesek végül abban egyeztek meg, hogy elhalasztják a vermonti témát karácsonyig, vagy legalábbis addig, amíg le nem telik az idény fele. Nyikolajnak fájt a szíve, de megtette Danina kedvéért. Végül is áldásnak bizonyult, hogy itthon maradt, mert a kisebbik fia szeptemberben tífuszt kapott, és majdnem bele is halt. Nyikolaj és Botkin doktor minden szakértelmére szükség volt, hogy megmenthessék. Danina rettegett a fiú életéért, naponta írt Nyikolajnak, akinek apai fájdalmát mélyen átérezte, hiszen tudta, mennyire szereti a gyermekeit. Sorscsapás lett volna, gondolta a lány, ha a gyerek akkor betegszik meg, vagy történik vele valami még rosszabb, amikor ők Vermontban vannak. Nyikolaj sohasem bocsátotta volna meg magának, vagy neki, és haláláig furdalta volna a lelkiismeret. Daninát ez még jobban megerősítette abban a hitében, hogy rosszul tennék, ha megszöknének Amerikába. Annyi ember lakik itt, akiket

szeretnek, annyi kötelességük van, amelyeket nem lehet elhanyagolni vagy levegőnek nézni. Betegsége ellenére Danina tánca sohasem látott tökélyre fejlődött. Az emberek napokig beszéltek minden fellépéséről, és most már Oroszországszerte ismerték a nevét. A kor első primabalerinájának számított. Nyikolaj mérhetetlenül büszke volt rá, és jobban szerette, mint valaha. Eljött a fellépéseire, amikor csak tudott, és novemberben megismerkedett szerelme apjával meg az egyik fivérével. Már csak ketten éltek a Petroszkov-fiúk közül. A másik nemrég sebesült meg, és most Moszkvában lábadozott. Danina apja és bátyja nem tudták, kicsoda Nyikolaj, sejtelmük sem volt a lány szerelméről, de a három férfi rokonszenvesnek találta egymást. Nyikolaj sok szerencsét kívánt a búcsúzáskor, gratulált az ezredesnek nagyszerű, kiváló tehetségű gyermekéhez, és az öreg katona ragyogott a büszkeségtől, ha csak a lányára nézett. Látni lehetett rajta, mennyire szereti Daninát. Mindig tudta, hogy helyesen döntött, amikor elhozta a gyereket a balettintézetbe. Magától értetődőnek tartotta, hogy a lánya itt fog élni mindhalálig, meg sem fordult a fejében, hogy Danina a távozást fontolgathatja. Eljött a karácsony. Danina alig várta, hogy kimehessen Nyikolajjal Carszkoje Szelóba, a kis vendégházba, amelyet kezdett a magukénak tekinteni. Milyen egyszerű is lenne, ha itt élhetnének. De persze nem élhetnek. Ők csak együtt lehetnek hébe-hóba, abban a pár napban vagy hétben, amelyet kimér számukra az idő. Együtt voltak jelen az uralkodó karácsonyi bálján. Mostanában már nem adtak olyan pompás bálakat, mint a háború előtt, de még mindig összejött száznál több barát. Mint égen a csillag, úgy tündökölt Danina a báli ruhában amelyet a cárné ajándékozott neki. Hermelinprémes vörös bársony volt,

és a lány minden ízében olyan fejedelminek látszott benne, akárcsak Alekszandra Fjodorovna a saját díszruhájában. Az egész bálterem órára áradozott, hogy milyen gyönyörű, milyen elegáns, milyen tehetséges, milyen bájos, a ragyogó arcú Nyikolaj pedig szakasztott úgy festett, mint egy délceg herceg, ahogy állt szerelmese mellett, és fogta Danina kezét. - De jól éreztem magam ma este! Hát te? - mosolygott a lány, amikor Nyikolaj szánja a vendégház felé vitte őket a bál után. Másnap délben ebédre voltak hivatalosak a palotába. Danina imádta ezt az életet, szinte Nyikolaj feleségének érezte magát, amikor vele táncolhatott. Már csaknem két éve tartott a viszonyuk. Az az egy rontotta el az estét, hogy itt is, ott is kis csoportok alakultak, és arról suttogtak, hogy állítólag forradalom fenyeget. Ez tökéletes képtelenségnek tűnt, de most már rendszeresen ütötte fel a fejét a városokban a zavargás, a cár pedig még mindig nem volt hajlandó fellépni ellene. Azt mondta, a népnek joga van kifejezni az elégedetlenségét, és az csak jót tesz, ha levezetheti az indulatait. De Moszkvában nemrég már komoly lázadásokra került sor, és a hadseregben egyre nagyobb lett a nyugtalanság. Danina apja és bátyja is beszélt róla, amikor legutóbb találkoztak. Danina és Nyikolaj is erről beszélgettek, amikor beléptek a házba. A férfi bevallotta, hogy kezdi aggasztani, mire jut a világ. - Szerintem sokkal súlyosabb a helyzet, mint a legtöbb ember gondolná szolt aggódó homlokráncolással. - Azt hiszem, naivság a cártól, hogy nem hajlandó letörni a lázongásokat. - Vagy talán nem is képes. Annyi más gondot hozott neki a háború; a lengyelországi és galíciái rettenetes veszteségek mellett igazán eltörpülnek a moszkvai zavargások. - Olyan ijesztőnek tűnik a forradalom gondolata - jegyezte meg halkán Danina. -

Én el sem tudom képzelni, milyen az. Mivel jár egy forradalom? - Ki tudja? Talán nem sokkal. Talán semmivel. Van néhány elégedetlen, aki örökösen zúgolódik. Esetleg felgyújtanak néhány házat, ellopnak pár ékszert és lovat, megszorogatják a gazdagokat, aztán minden visszazökken a kerékvágásba. Talán semmi komolyabb. Oroszország túlságosan nagy és hatalmas a változáshoz. Bár a forradalom egy időre megnehezíthetné és veszélyeztethetné a cári család életét. Még szerencse, hogy olyan jól őrzik őket. - Ha bármi történne - figyelmeztette Danina a férfit a hálószobában, miközben Nyikolaj segített levenni a díszruháját - azt akarom, hogy óvatos légy! - Tökéletesen tisztában volt vele, hogy akkor az ő szerelme is veszélybe kerülne Carszkoje Szelóban. - Van erre egy egyszerű megoldás csempészte be a férfi Vermont témáját. Megígérte Daninának, hogy karácsonyig békén hagyja vele, de most eljött az idő. Azóta, hogy szeptemberben beszélgettek róla, Nyikolaj egyfolytában ezen rágódott. Még mindig reménykedett, hogy meg tudja győzni szerelmét a terv ésszerűségéről. - Milyen megoldás? - kérdezte ártatlanul a lány, miközben kivette a fülbevalóját, amelyet most kapott ajándékba Nyikolajtól, és nagyon szeretett. Parányi rubinok csüngtek gyöngyszemek alatt. Rendkívül bájos volt ezzel az ékességgel. - Vermont - felelte Nyikolaj. - Amerikában nincsenek forradalmak. Az ő ajtajuk előtt nem tombol a háború. Danina, tudod, hogy ott boldogok lehetnénk. - A lány kifogyott az indokokból, és őszintén akart is a férfival élni, de valahogy sohasem találta megfelelőnek az időt, hogy megváljon a társulattól, vagy másképp vigye törésre a dolgot. Hiszen így is jól megvannak, és egy napon hátha Marie is beleegyezik a válásba. - Talán majd egyszer - szólt vágyakozva. Bátor

akart lenni, hogy Nyikolajjal tarthasson, ugyanakkor nem tudta elképzelni, hogy itthagya ismerős világukat. Egyforma erővel vonzotta Madame Markova és a balett, meg Nyikolaj, és mindaz, amit ígér: a közös jövő egy új világban, és a tánc, ami kötelesség, hivatás, elrendeltetés. - Azt mondtad, karácsonykor hajlandó leszel beszélni róla - mondta szomorúan a férfi. Kezdett félni, hogy Danina sohasem hagyja ott a baletttársulatot, és mindig csak ennyi jut nekik, hacsak Marie meg nem hal, vagy meg nem gondolja magát, vagy Nyikolaj nem örököl egy vagyont, amelyek egyike sem látszott valószínűnek. Danina neki itt csak a szeretője lehet, és évente mindössze néhány hét jut nekik, hacsak a lány meg nem válik a társulattól. De Nyikolaj még akkor sem tud otthont teremteni számára. Vermont volt az egyetlen remény; hogy együtt kezdek új életet. Ám ez olyan áldozatot követelt, hogy Danina még mindig visszarettent a döntéstől. - Vízkereszt után megint kezdődnek a próbáim... - felelte bizonytalanul. - Utána pedig nyilván egyfolytában táncolsz, aztán megint itt a nyár... és azután jön az őszi idény, és te megint fellépsz A hattyúk tavában... aztán ismét itt a karácsony Így fogunk megöregedni - mondta Nyikolaj, és bánatos tekintettel, vágyakozó szerelemmel nézett a lányra. - Ha ez így megy tovább, sohasem fogunk együtt élni. - Nem hagyhatok itt mindent csak úgy, Nyikolaj! - mondta szelíden a lány Ugyanúgy szerette a férfit, mint az őt, talán még jobban, de azt is felmérte, mire kéri szerelme, és milyen árat kell fizetnie érte. - Adósuk vagyok! - Szerelmem, sokkal inkább vagy adósa magadnak. És nekem. Ők nem állnak majd melletted, mikor megöregszel, és már nem tudsz táncolni. Akkor senki sem lesz ott melletted. Addigra Madame Markova sem él már Nekünk kell egymás mellett állnunk. - Én azt is

fogom tenni - ígérte a lány komolyan. Nyikolaj a karjaiba kapta, úgy, ahogy volt, csipkeszegélyes finom selyem alsóneműjében, és odavitte az ágyhoz, amelyen legelőször szeretkeztek, és ahol még mindig anynyi megunthatatlan gyönyörűséget találtak. Csodálatos életük volt abban a kurta időben, ami jutott nekik, Nyikolaj sohasem ismert ehhez foghatót, Danina sohasem álmodott ilyenről. - Még rám is unatsz - mondta álmosan a lány, amikor szeretkezés után elfészkelődött a férfi karjaiban - ha folyton együtt leszünk. - Emiatt ne izgulj - mosolygott Nyikolaj, és arrébb mozdult, hogy megcsókolhassa szerelme vállát. Danina teste gyönyörűbb volt, mint valaha. - Sose unlak meg. Gyere el velem, Danina! súgta. A lány félálomban bólintott. - Majd egyszer, egy napon - súgta. - Ne várj sokáig, szerelmem - intette a férfi, aki félt attól, mivé fajulhat a világ. Szerette volna elhagyni Daninával Oroszországot, mielőtt tragédia történe. Nehéz elképzelni, de nem kizárt. Most már magasabb körökben is hangoztatták, még ha a cár nem is volt hajlandó beismerni magának. Voltak ismerősei, akik ugyanúgy féltek, mint Nyikolaj. Nem szerette volna rémítgetni Daninát, de minél előbb el akarta menekíteni. Még mielőtt késő lenne, még mielőtt bekövetkezne a katasztrófa. De még ennyit sem mert mondani a lánynak. Olyan oktalanul hangzottak volna a rémüldözései. Meg aztán Danina nem ismer semmit a balett világról kívül. Sejtelve sincs a külvilágról, amely napról napra rettentőbb lesz. Másnap a cári családdal ebédeltek, és Danina megtanított Alekszejnek egy kártyatrükköt, amelyet egy fiatal párizsi vendégtáncostól tanult. A cárevics nem tudott hova lenni az elragadtatástól. Hosszú, boldog délután volt, üdvösséges közjátéka az életnek. Danina ezúttal több

mint két hetet töltött Carszkoje Szelóban, és csak egy nappal azelőtt utazott el, hogy megkezdődtek volna a próbák. Naponta kitartóan gyakorolt, meg az idény kezdete előtt egyébként is hosszú próbákat szoktak tartani. - Vissza kell mennem gyakorolni és bemelegíteni - magyarázta az utolsó napon, csomagolás közben. Gyűlölt elválni a férfitől, addig maradt a vendégházban, ameddig lehetett. Olyan magas szintet ért el a vakáció előtt, hogy úgy vélte, lecsíphet néhány napot a gyakorlásból és a próbákból, mielőtt elkezdődne az idény második fele. - De utálok most elmenni! - vallotta be. Ami még hátra volt a délutánból, azt az ágyban töltötték, szeretkeztek, fogadkoztak, titkokat súgtak egymásnak. Danina még sohasem volt ilyen boldog, és még sohasem szerették egymást ennyire. Varázsos idő volt ez mindkettejüknek. Másnap elutazott. Nyikolaj fogadkozott, hogy megnézi a következő előadását. - Először próbálni szoktunk - figyelmeztette a lány, amikor búcsúcsókot váltottak a vonatnál. - Akkor is megnézek néhány nap múlva. - Várni foglak - ígérte Danina. Szerelmük egyik legboldogabb idejét töltötték együtt. A lány meg akarta kérdezni Madame Markovát, hogy nem kaphatna-e tavasszal még egy hét szabadságot. Az igazgatonő biztosan dühös lesz, de ha Danina elég jól táncol a következő három hónapban, akár még bele is egyezhet. Madame Markovának tetszett, hogy balerinája eddig még nem követett el semmiféle jóvátehetetlen bolondságot, és úgyszólván bizonyosra vette, hogy ilyesmitől nem is kell tartania a továbbiakban. Úgy látszott, mintha elszalasztották volna a percet a nagy döntésekre. Madame Markovának meggyőződése volt, hogy a románc úgyszólván kifárad. A szerelmesek láthatólag beérik azzal, hogy időnként találkozzanak; előbb-utóbb megújítják viszonyukat, amely nem vezet sehova.

Madame Markova tudta, hogy Danina szívében úgylis a balett marad a győztes. Bizonyos volt benne. Danina a megérkezése délutánján nyomban beállt gyakorolni, és másnap is már hajnali négykor, mielőtt hétkor elkezdődtek volna a próbák. Addigra jól bemelegített, kiváló formában volt, és annyira ismerte a szerepet, amelyet próbálnia kellett, hogy jóformán nem is figyelt oda rá. Egy kicsit elbolondozott a többi táncossal az oktató háta mögött, groteszk ugrásokkal és újfajta . lépésekkel próbálkoztak. Daninának volt egy olyan ugrása, amitől elállt a többiek lélegzete, aztán nagyon szép pas de deux-t mutatott be egyik partnerével. Késő délután volt, mire megálltak harapni valamit. Majdnem tíz órája táncoltak, ami egyáltalán nem volt szokatlan. Danina elfáradt, de nem túlzottan. Kifelé menet ugrott még egyet, leérkezve megcsúszott, és furcsán kifordult lábbal végigsiklott a padlón. Valaki felhördült, aztán mély csend lett. Várták, hogy fölálljon, ám Danina csak feküdt a padlón, nagyon fehér arccal, nagyon mozdulatlanul, és szorongatta a bokáját. Akkor mindenki hozzárohant, és az oktató is odasietett, hogy lássa, mi történt. Valami csúnya rándulásra számított, vagy arra, hogy a balerinának szörnyű izomláza lesz a holnapi próbán. Ám azt kellett látnia, hogy Danina lábfeje teljesen kifacsarodott, a lány pedig sokkos állapotban van. - Azonnal fektessétek ágyba! - kiáltotta. Danina összeszorította a fogát, és krétafehér volt. Valamennyien tudták, mi történt. Ez nem ficam, ez bokatörés, a halálos ítélete nemcsak egy primabalerinának, de minden táncosnak. Nem szóltak, meg se pisszentek, csak Danina nyögött néha. Egy pillanattal később már az ágyán feküdt, dresszben, pulóverben, lábszárvédősen. Az oktató, a pontosan ilyen alkalmakra rendszeresített, éles kis késével felvágta a dresszt. A boka máris cipóvá

dagadt, a lábfej még mindig ugyanabba a hátborzongató szögbe ferdült. Danina szótlán iszonyattal bámulta. Ami történt, az olyan rettenetes volt, hogy fel sem tudta fogni.

- Orvost, azonnal! - csattant egy hang az ajtóban. Madame Markova volt. Az intézet külön szakorvost tartott az ilyen balesetekre, avatott értőjét a kezeknek, lábaknak, csontoknak, aki azelőtt is kiváló segítőnek bizonyult. Ám amit a belépő Madame Markova látott, attól majdnem megszakadt a szíve. Egyetlen pillanat, egyetlen könnyű ugrás örökre végzett Danina táncosi karrierjével. Egy órán belül megérkezett a doktor, és igazolta legcudarabb félelmeiket. Danina bokája csúnya törést szenvedett, kórházba kell vinni, és meg kell operálni, hogy helyükre kerüljenek a csontok. Senki sem vitatkozott - mit mondhattak volna erre? Tucatnyi kéz simogatta meg a táncosnőt, amikor elvitték. Mindenki sírt, de senki sem olyan keservesen, mint Danina. Hányszor látott már ilyet! Pontosan tudta, mi történt vele. Miután tizenöt évet töltött e megszentelt csarnokokban, huszonkét éves korában véget ért balerina élete. Este megoperálták, és combig vastagon begipszelték a lábát. Mindenki más örült volna, hogy egyenes marad a lába, és ha fog is bicegni, akkor is csak egy picit. Danina nem örült. Bokája szilánkokra tört, és ha rendesen fog is járni, soha többé nem lesz képes úgy táncolni, mint azelőtt. Nem bírja el a súlyát úgy, ahogy kell. Egyszerűen nem nyerheti vissza a szükséges hajlékonyságot és erőt. Vigasztalhatatlan volt. Az az egyetlen kis bolondos ugrás véget vetett a pályafutásának. Nemcsak a bokája, de az élete is összetört egyetlen pillanat alatt. Végigsírta az éjszakát, majdnem olyan keservesen sírt, mint amikor elvesztette Nyikolaj gyermekét. Ezúttal a saját életét veszítette el. Egy álom halt meg, egy briliánsan induló pályafutás torkollt tragédiába. Ezúttal Madame Markova

ült mellette, és alig bírta a könnyeivel. Danina kész volt az áldozatra, az önmegtartóztatásra, a sors mégis kegyetlenül elbánt vele. Vége az álom-nak, amelyért tizenöt éven át élt, amelyért meghalni is kész volt. Nem balerina többé. Másnap visszaküldték az intézetbe, a közös hálóba. Sorra jöttek hozzá a táncosok, egyesével, párosával, virágokkal, kedves szavakkal, majdnem mintha gyászolnák. Danina úgy érezte magát, mint aki meghalt, és bizonyos értelemben ez is történt vele. Annak az életnek, amelyet ismert, amely minden sejtjébe beleépült, csakugyan vége. Már is olyan volt, mintha nem tartozna ide. Hamarosan összeszedi a holmiját, és elmegy. A tanításhoz még túl fiatal, egyébként sincs adottsága a pedagógiához. Neki vége. Egy álom meghalt. Két napig tartott, mire egyáltalán képes volt írni Nyikolajnak. Az orvos rögtön jött, ahogy megkapta a levelet, és egyszerűen nem hitt a fülének, amikor a táncosok, akik ismerték és kedvelték Obrazsenszkij doktort, megrohanták a részletekkel. Újra és újra elmondták neki, miként esett el Danina, és milyen volt, mikor ott hevert a padlón. Nyikolajnak nem volt szüksége több felvilágosításra, amikor megpillantotta szomorú szemű szerelmét, lábán az irdatlan gipsszel. De amilyen borzalmas volt ez Daninának, a férfinak mégis majdhogynem reménysugárnak tűnt. A lánynak ez az egyetlen esélye egy új életre. Enélkül talán sohasem vált volna meg a társulattól. De Nyikolaj tudta, hogy erről egyetlen szót sem szabad mondania most, amikor Danina a hivatását gyászolja. Még Madame Markovának sem volt ellenvetése, amikor az orvos ragaszkodott hozzá, hogy elvigye magával Daninát. Az igazgatónő tudta, hogy most egy ideig jobb, ha a lány nem hallja az ismerős csengőszót, a tanulás és a próba hangjait. Danina már nem tartozott ide. Még visszajöhet más

minőségben, de egyelőre emberségesebb, ha eltávolítják. Az ő érdeke, hogy minél előbb eltemesse a múltat. Életének kétharmada zárult le, az az egyetlen dolog ért véget, ami érdekelt Nyikolaj előtt. Örökre búcsút mondhat a balettnek. 9. fejezet Danina mérhetetlenül megkönnyebbült, amikor lábadozása idejére visszatérhetett a vendégházba. A cárné is örült neki. A gyógyulás ezúttal lassú volt és fájdalmas. Amikor több mint egy hónap múlva levették a gipszet, a bal boka gyöngye volt, és mintha elsatnyult volna. A lány alig bírta ráállni a lábára, és sírt, amikor először ment oda a szobán át Nyikolajhoz. Olyan csúnyán sántított, hogy egész alakja eltorzult bele. Nyomorék lett az egykori bájos madár. - Ez még javulni fog, Danina, megígérem! - próbálta nyugtatgatni Nyikolaj. - Hinned kell nekem! Csak nagyon keményen kell igyekezned! - Megmérte a lány két lábát, és úgy találta, hogy egyforma hosszúak, a sántítást csak a gyengeség okozza. Sohasem táncolhat többé, de rendesen tud majd járni. A cárné és a gyerekek elhalmozták Daninát szerető gondoskodással. Még hetekbe telt, mire bot nélkül végig tudott menni a szobán, és még akkor is sántított, amikor február végén levelet kapott, hogy Madame Markova beteg. Az igazgatónőnek enyhe tüdőgyulladásra volt, ami máskor is előfordult vele. Danina tudta, milyen súlyossá fajulhat az ilyen betegség. Akármilyen bizonytalanul állt a lábán, ragaszkodott hozzá, hogy a tanárnőjéhez akar menni. Hosszabb távolságra még mindig használnia kellett a botot, és nem járkálhatott huzamosabban, ám ő úgy érezte, vissza kell térnie az intézetbe, legalább arra az időre, amíg Madame Markova felépül a tüdőgyulladása után. Az igazgatónő törekenyebb volt, mint amilyennek látszott, és Danina féltette. - Ez a legkevesebb, amit tehetek érte! - makacskodott Nyikolajnak. A férfi

együttérzett vele, de továbbra is tiltakozott. Szentpétervárott és Moszkvában zavargások törtek ki, kockázatosnak találta, hogy egymagában elengedje a lányt, ám nem kísérhette el, mert Alekszej megint beteg volt. Danina megkötötte magát. - Ne butáskodj, nem lesz nekem semmi bajom! Miután egy napig vitatkoztak, Nyikolaj végre beleegyezett, hogy Danina nélküle utazzon. - Úgyis visszajövök egy vagy két hét múlva! - ígérte a lány - Rögtön, mihelyt Madame Markova jobban lesz. Ennyit ő is megtenne értem, mint ahogy már meg is tette! A férfi nagyon jól tudta, milyen szoros kötelék fűzi össze a tanárt és a tanítványt. Danina halálra gyötörné magát, ha nem mehetne. Másnap kikísérte a lányt a vonathoz, figyelmeztette, hogy legyen óvatos, ne erőltesse túl magát, a kezébe nyomta a botját, majd átölelte és megcsókolta. Nagyon nem akaródzott elengednie, de belátta Danina indokait. Megígértette vele, hogy taxival megy az állomásról a balettintézetbe, és nagyon fájlalta, amiért nem kísérheti el. A közelmúlt meghitt napjai után nagyon furcsa érzés volt elválni. De a lány erősködött, hogy boldogul egyedül. Ám mekkora volt a meglepetése, amikor Szentpétervárott azt kellett látnia, hogy tolong az utcákon a sokaság, mindenki ordít, a cár ellen tüntet, és mindenfelé katonák nyüzsögnek. Ő semmiről sem hallott Carszkoje Szelóban, és megdöbbenett, milyen szokatlanul feszült a légkör a városban. De útban az intézet felé kiverte a fejéből ezeket a gondolatokat. Kizárólag Madame Markovával akart foglalkozni, és bizakodott benne, hogy patrónájának és öreg barátnőjének nem olyan reménytelen az állapota. Ehhez képest Madame Markova siralmas látványt nyújtott, és mint az előző alkalommal, most is nagyon legyengítette és törékennyé tette a betegség. Danina egész nap ült az ágya mellett,

levessel-kásával kínálta, és rimánkodott, hogy egyék. Nagy megkönnyebbülésére egy hét múlva már látszott valami kis jele a gyógyulásnak, ám az igazgatónő így is éveket öregedett néhány rövid hét alatt. Danina szívfájdítóan törékenynek látta, miközben szeretettel fogta a kezét. Repült az idő ápolás közben. Danina esténként halálosan elcsigázva rogyott bele az ágyba. Már ennyi mozgástól is megdagadt és fájt a bokája. Madame Markova irodájába állítottak be neki egy priccset, mert a régi ágyát már odaadták egy másik táncosnak. Mélyen aludt március tizenegyedike reggelén is, amikor hatalmas tömeg verődött össze az utcán, nem messze a balettintézettől. Danina ordítózásra és lövöldözésre riadt. Lement a földszintre, hogy lássa, mi történik. A táncosok kicsődültek a hosszú folyosóra az osztályokból, ahol éppen bemelegítettek. A legbátrabbak az ablakon kukucskáltak ki, de nem láthattak mást, mint néhány lovas katonát, akik visszafelé nyargaltak. Fogalmuk sem volt róla, mi történt, csak később tudták meg, hogy a cár végre utasítást adott a hadseregnek a felkelés elfojtására, és hogy kétszáznál is több embert öltek meg a városban. Felgyújtották a bíróságokat, az arzenált, a belügyminisztériumot, egy csomó rendőrőrsöt, és a nép erőszakkal megnyitotta a börtönöket. Késő délutánra elcsitult a lövöldözés. A fölzaklató hírek ellenére az éjszaka viszonylagos nyugalomban telt. Ám reggel hallották, hogy a katonák megtagadták a parancsot, és nem voltak hajlandók lőni a tömegre. Igazság szerint meghátráltak, és visszavonultak a kaszárnyákba. Amúgy istenigazából elkezdődött a forradalom. Késő délután néhány férfi táncos kimerészkedett az utcára, de villámgyorsan vissza is tértek, és eltorlaszolták az intézet ajtaját. Itt biztonságban voltak, ám kis világukon túl mindenféle

szörnyűség történt, napról napra vérfagyasztóbb dolgok. Március tizenötödikén megtudták, hogy a cár a maga és a fia nevében lemondott a trónról öccse, Mihály nagyherceg javára, és vonattal visszajött a frontról Carszkoje Szelóba, ahol letartóztatták. Egyszerűen érthetetlen és felfoghatatlan volt. A többiekhez hasonlóan Danina sem értett semmit. A hírek zűrzavarosak és ellentmondásosak voltak. Csak egy teljes héttel később, március huszonkettedikén kapott Nyikolajtól egy sietősen odafirkantott levelet. Az egyik őr hozta, akit elengedtek Carszkoje Szelóból. "Házi őrizetben vagyunk - közölte a levél tömören. - Én szabadon járhatok-kelhetek, de nem hagyhatom magára a családot. A nagyhercegnők valamennyien kanyarósak, a cárné halálra izgatja magát értük és Alekszejért. Maradj, ahol vagy, drágám, és vigyázz magadra, jövök, mihelyt tudok. Imádkozom, hogy hamarosan együtt lehessünk megint. Mindig gondolj arra, hogy jobban szeretlek, mint az életemet. De főleg vigyázz magadra, amíg jövök. Szívem minden szerelmével: N." A lány újra és újra elolvasta a levelet. A keze reszketett. Ezt nem lehet elhinni. A cárt letartóztatták, és a családjával együtt házi őrizetben van. Képtelenség! Rettenetesen bánta, amiért eljött. Ha a szeretteit veszély fenyegeti, akkor ő Nyikolaj mellett szeretne állni. Hogy meghaljon vele, ha azt kell. Nyikolaj csak valamikor március végén tudott elvergődni a városig. Fáradt volt, a ruházata rendetlen, idáig lovagolt Carszkoje Szelőtől, mert nem talált más közlekedési eszközt. A cári család őrszemélyzete elengedte, és megígérték neki, hogy visszajöhet. Űzött arccal ült a folyosón, Madame Markova irodája előtt, és félreérthetetlenül közölte a lánnyal, hogy amint meg tudják szervezni, rögtön el kell hagyniuk Oroszországot. - Rettenetes idők jönnek. Fogalmunk sincs róla, mik

fognak történni még itt. Sikerült rábeszélnem Marie-t, hogy fogja a fiúkat és menjen haza. Jövő héten indulnak. A feleségem még mindig angol állampolgár, őt kiengedik, de megtörténhet; hogy mi nem számíthatunk hasonló előzékenységre, ha maradunk. Ki akarom várni, hogy a lányok felépüljenek a kanyaróból, és hogy a család biztonságba kerüljön. Aztán elintézzük, hogy kimenjünk Amerikába, Viktor unokatestvéremhez. - Ezt én képtelen vagyok elhinni! szörnyedt el Danina. Mintha egy egész világ semmisült volna meg pár hét alatt. - Hogy vannak? Nagyon megijedtek? - érdeklődött nyugtalanul. A cári család annyi szenvedésen ment át a legutolsó hónapban. - Nem - válaszolta Nyikolaj aggodalmas arccal. - Feltűnően bátrak valamennyien. És amióta a cár visszatért, mindenki megnyugodott. Az örök is egész rendesek, de a család most már nem léphet ki a kastélyból. - Mit fognak tenni velük? - rémült meg Danina. - Bizonyára semmit. De ez akkor is nagy megrázkódtatás, és szomorú vég. Rebesgetik, hogy Angliába utaznak a rokonaikhoz, de azt még hosszas tárgyalások fogják megelőzni. Addig amíg erre várnak, lemehetnek Livadiába. Ha ez fog történni, lekísérem őket a Krímbe, aztán visszajövök hozzád. Amint tudom, megszervezem az amerikai utazást. Készülj fel rá, Danina. Ezúttal nem volt vita, érvelés, mérlegelés. Danina feltétlen bizonyossággal tudta, hogy a férfival kell tartania. Nyikolaj, mielőtt este elment volna, egy tekercs bankót nyomott a lány kezébe, és azt mondta, vásárolja meg a jegyeiket egy olyan hajóra, amely néhány héten belül indul. Bizonyosra vette, hogy addigra a cári család is megtalálja a helyét, ő pedig elbúcsúzhat tőlük, és visszatérhet Daninához. Este elment. A lány rémülten nézett utána. Mi lesz, ha történik vele valami? A férfi, ahogy nyeregbe pattant, megfordult és lemosolygott a

lányra; azt mondta, ne izguljon, ő a cári család mellett sokkal nagyobb biztonságban lesz, mint Danina itt a társulatnál. Aztán elvágatott, a lány pedig a pénzt szorongatva visszamenekült a balettintézet biztonságába. Eltelt egy hosszú, idegtépő hónap. Danina várta szerelmesét, és megpróbált kiszűrni valamit a pletykákból, amelyeket az utcákon hallottak katonáktól és polgároktól. A cári család sorsa még mindig nem dőlt el; hol azt mondták, hogy Carszkoje Szelóban maradnak, hol azt, hogy Livadiába mennek, illetve Angliába, királyi rokonaikhoz. A hírek állandóan változtak, Nyikolaj két Carszkoje Szeló-i leveléből Danina nem tudott meg semmi újat. Még Carszkoje Szelóban sem dőlt el semmi. Senki sem tudta, mi lesz ennek az egésznek a vége. Danina nagyon megfogta a pénzt, amíg Nyikolajt várta, és vérző szívvel eladta a kis nefritbékát, amelyet Alekszejtől kapott, mert tudta, hogy Vermontban szükségük lesz a pénzre. Sikerült kapcsolatot teremtenie az apja ezredével, és egy rövid levélben beszámolt neki a terveiről. Nagyon keserű választ kapott. Már a harmadik fivére halt meg. Apja a lelkére kötötte, hogy mindenben hallgasson Nyikolajra, hogy utazzon csak Vermontba, és írja majd meg a címét. Ha majd vége lesz a háborúnak, visszajöhetnek Nyikolajjal Oroszországba. Addig is arra kérte Daninát, imádkozzon Oroszországért, áldását adta rá, és azzal fejezte be, hogy nagyon szereti. Danina megrendülten olvasta a levelet. Nem bírta elhinni, hogy már megint elveszítette egy testvérét, és hirtelen úgy érezte, hogy soha többé nem látja viszont egyiküket sem. Kínszenvedés volt minden nap, egyfolytában a családjáért és Nyikolajért rettegett. Megvásárolta a jegyeiket egy május végén induló hajóra, de május elsején megint levelet kapott Nyikolajtól. Ez is

fájdalmasan rövid levél volt, hogy minél gyorsabban el lehessen küldeni. "Itt minden a legnagyobb rendben - nyugtatta Daninát, aki imádkozott, hogy ez legyen az igazság. - Még mindig várjuk a híreket. Minden nap mást mondanak, és Angliából még mindig nem érkezett határozat, ami meglehetősen kínos dolog, de azért itt mindenki jókedvű. Úgy tűnik, júniusban indulnak, nem hagyhatom cserben őket éppen most. Marie és a fiúk a múlt héten elutaztak. Ígérem, hogy június végén nálad leszek Szentpétervárott. Addig is, drágám, oltalmazzon a szerelmünk, és ne gondolj másra, mint Vermontra és a jövőnkre. Néhány órára bemegyek hozzád, ha tudok. Daninának reszketett a keze, míg a levelet olvasta, és amikor a férjira gondolt, kibuggyant szeméből a könny. Siratta Nyikolajt, magukat, elesett bátyjait, a halottakat, az elveszett álmokat. Annyi minden történt, egész világ halt meg körülöttük. Nem is lehetett másra gondolni. Másnap becserélte a jegyeiket egy olyan hajóra, amely június végén indul New Yorkba. Elmondta Madame Markovának, mit tervez. Tanárnője addigra visszanyerte az erejét, ám őt is rettenetesen nyugtalanította a jövő, mint egyébként mindenkit. Már nem ellenezte, hogy Danina ki akar vándorolni Nyikolajjal. Egyébként sem tud már táncolni. Szentpétervár pedig, akárcsak egész Oroszország, mostanában nagyon veszélyes hely. Madame Markova megkönnyebbülten hallgatta Danina szavait, és végre hajlandó volt elismerni, hogy Nyikolaj jó társa lesz a tanítványának, akár házasság nélkül is, bár ő reméli, hogy egyszer még férj és feleség lesznek. Amennyire megnyugtatta Daninát a tudat, hogy egy hónap múlva elmenekülnek innen, annyira gyötörte, hogy itthagynak mindent: a családját, a barátait, a hazáját, és az egyetlen világot, amelyet ismert: a balettintézetet. Nyikolaj már elmondta, hogy az unokatestvére állást

kínált neki a bankjában. Az ő házában fognak lakni, ameddig muszáj, amíg nem engedhetik meg maguknak, hogy elköltözzenek. Legalább ennyi megnyugvásuk lehetett. Nyikolaj azt tervezte, hogy elvégzi az orvosi átképzőt, és akkor Vermontban is praktizálhat. Alaposan kiterveltek mindent, de a lány tudta, hogy mindenképpen sokáig fog tartani, amíg megvalósítják céljaikat. Egyelőre kizárólag az foglalkoztatta, hogy kijussanak Oroszországból. Vermont akár egy másik bolygón is lehetett volna, oly messze volt, annyira távol az ő világuktól. Tervezett indulásuk előtt egy héttel Nyikolaj meglátogatta, és ismét rossz hírekkel jött. A cárné pár napja belebetegedett a kimerültségbe és az idegfeszültségbe. Noha Botkin doktor továbbra is ott volt a család mellett, Nyikolaj úgy érezte, nem szabad elhagynia őket. A livadiai utazást ismételten elhalasztották, ezúttal július végére. A cári család továbbra is várta az üzenetet angol rokonságától, hogy befogadják őket Angliába, ám a rokonok továbbra sem nyilatkoztak. - Én csak biztonságban akarom tudni őket - magyarázta Nyikolaj. Danina ezt ésszerű kívánságnak találta. Egy órán át üldögéltek összebújva, ölelkeztek, csókolóztak, élvezték a közelség biztonságát. Eközben Madame Markova készített valami ételt, amit Nyikolaj hálásan behabzsolott. Hosszú, poros volt az út Carszkoje Szelőtől idáig. - Megértem, drágám, nincsen semmi baj - mondta nyugodtan a lány, miközben szorosan fogta a férfi kezét. Csak azt bánta, hogy nem mehet vissza vele Carszkoje Szelóba, a cári családhoz. Átadott Nyikolajnak egy rövid levelet, amelyet a nagyhercegnőknek és Alekszejnek írt, a közeli viszontlátás reményében, a férfi pedig gondosan összehajtogatta és zsebre tette, hogy magával vigye. Nyikolaj megmagyarázta, mit jelent a házi őrizet. A

családnak szabad sétálnia a kertben és a palota körül. Azt is elmesélte, hogy az emberek odaállnak a kapuhoz bémézkodni, néha szólnak is hozzájuk, elmondják, mennyire szeretik őket, vagy éppen szidják őket azért, amit tettek vagy nem tettek. Daninának már a hallatára is megfájdult a szíve. Mennyire szeretett volna ő is ott lenni Carszkoje Szelóban, hogy támogathassa őket, vagy egyszerűen csak ott lehessen mellettük! Szinte megszakadt a szíve, amikor Nyikolaj búcsút vett tőle aznap este, de tudta, hogy a férfinak vissza kell mennie. Most egy olyan hajóra cserélte át a jegyeiket, amelyik augusztus elsején indul. Nyikolaj megígérte, hogy addigra visszatér Szentpétervárra. Danina egyszerűen elhűlt, amikor belegondolt, hogy három hónapja halogatják az indulást, miközben dúl a forradalom. Úgy rémlett, egy örökkévalóság óta vár a férfira. Addigra egyes táncosok visszautaztak külföldre vagy más városokba, de a többség maradt. Az előadásokat hónapokkal előre törölték, de Madame Markova, mihelyt felépült, ragaszkodott hozzá, hogy folytatódjék a tanulás. A lányt is hívta, hogy felügyeljék együtt az órákat. A sántítás fokozatosan enyhült, bár arról szó sem lehetett, hogy Danina megint táncolhasson. Pillanatnyilag nem is érdekelte. Semmi másra nem bírt gondolni e vánszorgó napokban, mint Nyikolajra és a barátaikra. Vége felé járt a július, amikor Nyikolaj visszatért. Azt mondta, eldőlt a cári család sorsa. A livadi utazást megvétózta az ideiglenes kormány, azzal az indokkal, hogy túlságosan veszedelmes vállalkozás, mert ellenségesnek minősülő városokon kellene áthaladni, így a család augusztus tizennegyedikén indul a szibériai Tobolszkba. Nyikolaj szorongva kémlelte a lány arcát, mert volt még valami mondanivalója, csak azt nem tudta, mit fog szólni az ő

elhatározásához. - Én is velük megyek - mondta olyan halkán, hogy Danina először azt hitte, nem jól hallja.

- Szibériába? - döbönt meg a lány. Mi ez? Mit jelentsen ez? - Engedélyt kaptam, hogy velük tartsak a vonaton, majd rögtön utána visszatérjek ide. Danina, én most nem hagyhatom ott őket. Végig kell csinálnom, amíg nincsenek biztonságban. Addig, amíg nem kapnak üzenetet az angol rokonoktól, száműzetésben maradnak Tobolszkban. Livadia sokkal kellemesebb lett volna, de a kormány minél messzebbre el akarja távolítani őket, állítólag épp az ő biztonságuk érdekében. A család rettenetesen le van sújtva. Úgy tisztességes, hogy velük menjek. Meg kell értened. Olyanok voltak nekem, mint a saját családom. - Megértem - mondta a lány könnybe lábadó szemmel. - Csak éppen anynyira sajnálom őket. Rendesen bánnak velük az örök? - Nagyon rendesen. A személyzetből sokan elmentek, de ezenkívül szinte semmi sem változott a Carszkoje Szeló-i palotában. - Csak hát Szibéria, az egészen más. Nemcsak Nyikolaj, de Danina is nagyon aggódott Alekszejért. - Azért is akarok velük menni mondta a férfi. Danina bólogatott. Botkin is jön, de ő úgy döntött, hogy velük is marad. Ezért áll módomban visszatérni ide. - Danina hálásan bólintott megint. A férfi még nem fejezte be. - Danina! - kezdte, és a lány máris baljóslatúnak érezte a hangját, még mielőtt a férfi bármit mondott volna. Szinte tudta, mi következik. - Nem akarom, hogy megint kicseréld a jegyeket. Azt akarom, hogy utazz el. Túl veszélyes neked itt maradnod. Történhet valami, főleg ebben a városban. És amíg én távol vagyok, nem siethetek hozzád, hogy megoltalmazalak. - Útban Szibéria felé nem áll módjában segíteni a lánynak. Már az is kész megpróbáltatás, Carszkoje Szelóból bejutni Szentpétervárra. - Azt akarom, hogy augusztus elsején

utazz el Amerikába, úgy, ahogy terveztük, én pedig néhány hét múlva elkísérem a családot Szibériába, és mielőtt visszakerültem Szentpétervárra, rögtön megyek utánad. Sokkal jobban fogom érezni magam, ha tudom, hogy Vermontban vagy, és Viktor vigyáz rád. Nem akarok vitatkozást, azt akarom, hogy tedd, amit mondtam - szólt majdnem szigorúan, arra számítva, hogy Danina berzenkedni fog, de meglepetésére a lány csak bólintott, miközben könnyek patakzottak az arcán. .

- Belátom. Veszélyes itt. Elmegyek... te pedig gyere utánam, mielőtt jöhetsz. - Tudta, hogy nincs értelme vitatkozni. Tudta, hogy ezúttal a férfinak van igaza, bár akkor is borzasztó fájdalmas lesz nélküle utazni. De ha Nyikolaj Szibériába megy a cárral, akkor talán az a legokosabb, hogy ő még korábban elhajózzon Amerikába. - Mit gondolsz, mikor jöhetsz? - Legkésőbb szeptemberben. Ez egészen biztos. Sokkal nyugodtabb lennék, ha tudnám, hogy biztonságban vagy és jó messzire innen. - Átölelte a síró lányt, és magához szorította. Vajon mikor lehetnek együtt megint? Marie és a fiúk már biztonságban voltak Angliában. Most már csak Daninát kell biztonságba helyeznie. Az unokatestvére majd vigyáz rá. Viktor megígérte, hogy mindent megtesz értük, ami tőle telik. Nyikolaj feltétlenül megbízott benne. Danina jó kezekben lesz, neki pedig nagy kő esik le a szívről. Nyugodtabban kíséri le a cári családot Tobolszkba. Onnan visszatér Szentpétervárra, aztán elhajózik Amerikába Daninához, és kezdődhet az új élet. Terveiről egyébként beszámolt Marie-nak is, az asszony elutazása előtt. 276 277 Felesége egészen elképesztő megértést tanúsított, és megígérte, hogy akkor látogathatja meg a fiaikat, amikor kedve tartja, de mindketten tudták, hogy még évekbe telhet, mire Nyikolaj visszatérhet Európába. Elég sokáig eltartott ez

a házasságnak csúfolt kutyakomédia, és lélekben sokkal inkább Da-nina volt Nyikolaj felesége, mint Marie. Mit sem jelentett már neki törvény és papír A fiúk sírtak a búcsúzásnál, az apjuk is sírt, Marie-nak száraz volt a szeme. Örült, hogy végre itthagyhathja Oroszországot, és lélekben régesrég elszakadt a férjétől. Nyikolaj most már szabadon mehetett, amerre akart, azután, hogy eleget tett kötelességeinek a cári család iránt. - Egy-két nap múlva még visszajövök - mondta Daninának búcsúzás előtt - és megszállhatunk egy hotelban, amíg elutazol. - Szeretett volna még egyszer a lánnyal lenni, egy ágyban feküdni, magához ölelni, biztonságosan feltenni a hajóra. Már csak egy hónap, és együtt lesznek megint. Öt hónap telt el azóta, hogy Danina elhagyta Carszkoje Szelót, és visszautazott Szentpétervárra, mert Madame Markova megbetegedett, és a külön töltött idő örökkévalóságnak tűnt mindkettejüknek. Világuk teljesen megváltozott ebben az öt hónapban, és Vermontban megint változni fog. Soha többé semmi sem lesz ugyanolyan, de talán jobb is így. A férfi sokkal szívesebben elutazott volna Daninával, de nem engedte a lelkiismerete. Előbb a cári családot kell biztonságban tudnia. Legalább ennyivel tartozik nekik, azok után, hogy olyan jók voltak hozzá, és annyi évig szolgálta őket. Ezek után elment, és ahogy megbeszélték, három nappal Danina indulása előtt tért vissza Szentpétervárra. A lány éppen egy osztályt figyelt Madame Markova társaságában, amikor a férfi betoppant. Az egyik növendék lábujjhegyen beosont a terembe, Daninát keresve, a lány ösztönösen felnézett, látta, hogy Nyikolaj nézi az ajtóból, és rögtön tudta, hogy kezdődik a rettegett búcsúzás. Érezte, hogy Madame Markova is megmerevedik mellette. Danina sokáig nézte a tanárnőjét, majd egyáltalán nem bicegve, lassan

odament szerelméhez. Mindennel elkészült, a holmija már becsomagolva várta a hálószobájában. Amíg az utolsó tárgyakat is hozzacsomagolta; Nyikolaj a folyosón várakozott. Ekkor benyitott Madame Markova, megállt, és letekintett a poggyászra. Danina minden földi java elfért két viharvert, ócska útitáskában. A lány fölegyenesedett, ránézett patrónájára, és egy hosszú percig hallgattak mindketten. Danina nem mert megszólalni, a nő pedig, aki anyja volt tizenöt éven át, egészen összetört. - Nem gondoltam, hogy valaha is eljön ez a nap - mondta végül remegő hangon az idős asszony. - Sohase hittem volna, hogy egyszer elengedjelek... De most örülök. Szeretnék biztonságban és boldognak tudni, Danina. El kell menned innen. - Nagyon fogom hiányolni önt mondta a lány Két hosszú lépéssel ott termett tanárnője mellett, és átölelte. Majd visszajövök látogatóba. - Ám Madame Markova tudta, hogy nem lesz abból semmi. Nézte a szeretett gyermeket, akiből immár asszony lett, és nem hitte, hogy valaha is visszajöhetne ide. Ez a végső pillanat. - Sohasem szabad elfelejtened, amit itt tanultál, azt, hogy mit jelentett ez 280 neked, hogy ki voltál itt... és ki leszel, amíg élsz. Vidd magaddal a szívedben Danina. Ezt nem dobhatod a hátad mögé. Most már hozzád tartozik. - Nem akarom itthagyni önt! - aggodalmaskodott a lány - Muszáj. A doktor majd utánad megy Amerikába, amikor tud. Szépen fogtok élni. Hiszek benne, és ezt kívánom neked. - Bárcsak önt is magammal vihetném - suttogta Danina. Hozzásimult tanítójához, el sem akarta engedni. - Magaddal fogsz vinni... és egy részed mindig itt marad velem. Itt - mutatott a szívére karcsú ujjával. - Itt az idő, Danina! - Kibontakozott tanítványa karjaiból, és felkapta az egyik bőröndöt. Danina fogta a másikat, és lassú léptekkel

követte tanárát ki a folyosóra, ahol Nyikolaj várakozott. A férfi rögtön látta rajtuk, milyen nehéz volt számukra a pillanat. Gyorsan kivette kezükből a csomagokat. - Kész vagy? - kérdezte gyöngéden a lánytól. Danina bólintott. Elindultak a kapuhoz. Madame Markova lassan követte őket, nézte tanítványát, kihasználta az utolsó másodperceket. Épp mikor odaértek, nyílt az ajtó, és besétált rajta egy kislány. Nyolc-kilenc éves lehetett, kis bőröndöt hozott, és az anyja büszkén állt mellette. Hosszú szőke copfos, szép gyermek volt, és kíváncsian sandított Daninára. - Táncosnak tetszik lenni? - kérdezte merészen. - Csak voltam. Már nem vagyok az. - Nyikolaj és Madame Markova láthatták rajta, mibe került kimondania ezeket a szavakat. - Én pedig balerina leszek, és mindig itt fogok lakni! - közölte mosolyogva a kislány. Danina bólintott, és eszébe jutott az a nap, amikor ő jött ide. Csak ő sokkal rémültebb volt, mint ez a gyermek, sokkal kevésbé magabiztos, és két évvel fiatalabb. És neki nem volt anyja, aki elkísérje. - Szerintem nagyon boldog leszel itt - mondta. Madame Markova látta, hogy csupa könny a szeme, de azért mosolyog. - Majd nagyon, de nagyon keményen kell dolgoznod. Mindig. Minden nap. Az égvilágon mindennél jobban kell szeretned a táncot, úgy, hogy le kell mondanod érte mindenről, amit szívesen csinálsz, amit akarsz, amid van, és amire vágysz... mostantól ez kell hogy legyen az egész életed. - Hogy lehet ezt elmagyarázni egy kilencéves gyermeknek? Mivel lehet rábírní őket, hogy a balett legyen a legfontosabb számukra? Mivel lehet meggyőzni őket, hogy áldozzanak fel és adjanak oda mindent, addig, amíg bele nem halnak? Egyáltalán lehet ezt tanítani? Nem inkább születni kell vele?

Danina nem tudta a választ, csak megérintette a gyermek fejét, majd könnyben úszó szemmel nézett föl Madame Markovára. Most még kevésbé tudta, mivel búcsúzzon az áldozatban, odaadásban, szeretetben telt évek után. Hogyan kell törleszteni, amikor mindennek vége? Mert számára vége. Vége a táncnak. Ennek a kislánynak még csak most kezdődik. - Vigyázzon rá - mondta halkán Madame Markova Nyikolajnak, miközben a kislány és az anyja elsiettek mellettük. Aztán még egyszer utoljára megérintette Danina kezét, majd megfordult és fenségesen elvonult, hogy ne lássák sírni. Danina egy hosszú percig bámult utána, aztán kilépett a balettintézet ajtaján, lassan rakosgatva egyik lábát a másik elé, míg odakint nem állt, mint akármelyik közönséges halandó. Már nem volt balerina, nem tartozott ide, és nem is fog. Ez volt az a perc, amelytől egész életében rettegett. Most ez is eljött. Kihullott a bentiek világából, örökre elhagyja őket. Ezen nem lehet változtatni, nincs visszatérés. Az ajtó halkán bezárult mögötte. 10. fejezet Utolsó napjukat töltötték Szent Pétervárott. Járták az utcákat, elmentek azokra a helyekre, amelyeket mindketten szerettek, morzsolgatták az emlékek fájdalmas rózsafüzérét, amíg Danina egyszer csak nem tudta, miért is megy el. Annyira szeretnek itt mindketten, miért akarják elhagyni a szülőházát? De már nem áltathatták magukat. Ez veszedelmes hely. Az ő idejük Oroszországban lejárt. Régebben sem élhettek itt, és még kevésbé élhetnek most, amikor tombol a forradalom. De ha nincs forradalom, akkor Marie itt maradt volna, és továbbra is kapaszkodna a férjébe, Daninának pedig nem lenne helye a társulaton kívül. Több ezer mérföldnyire kell futniuk, egy új világba, hogy együtt élhessenek. Tudták, hogy megéri, de iszonyúan fáj a válás. Holnap Daninát elviszi a hajó, de egy hónap

múlva Nyikolaj is megy utána, és kezdhetik közös életüket. Ha úgy vesszük, ez tulajdonképpen egy nagy kaland. De a lánynak mégis majd megszakadt a szíve, hogy itt kell hagynia szerelmét Oroszországban. Kivettek egy szállodai szobát Nyikolaj nevére. Amikor visszafelé mentek a hotelba, vásároltak egy újságot, és elszörnyedve olvasták a háborús híreket. Csupa kétségbeejtő hír volt, és nem lehetett nem venni tudomást róluk. A szobájukban vacsoráztak, egymáshoz bújva az utolsó percekben, amelyeken még osztozhattak. Oly sok mindent kellett mondaniuk és ígérniük egymásnak, oly sok mindenről kellett álmodniuk. Nagyon gyorsan elrepült az idő. Három napja alig aludtak, mert egyetlen pillanatot sem akartak elszalasztani, amikor együtt lehetnek. Danina már becsomagolt, összeszedte néhány kincsét és emléktárgyát, amelyek majd elkísérik. Nyikolaj elküldte vele két nagy bőröndjét, mintha ezzel akarná bizonyítani, hogy ő is követi majd a lányt. Danina még azokat a ruhákat is magával vitte, amelyeket a cárnétól kapott, pedig tudta, hogy ezek, mint minden más, immár a múlthoz tartoznak. Néha eltűnődött, hogy fogják majd elmagyarázni a gyerekeiknek, ha egyáltalán lesznek majd, milyen életük volt nekik. A gyerekek valószínűleg olyannak látják, mint egy mesét. Most ő is annak látta. Talán nincs is más megoldás, mint felejteni, eltenni az emlékeket, a balett műsorait, a fényképeket, a báli ruhákat, a balettcipőt, és hébe-hóba letörölni róluk a port, csak hogy láthassa őket. Bár talán az is túlságosan fájna. Tudta, hogy amikor elhagyják Szentpétervárt, örökre be kell csuknia a múlt ajtaját. Az utolsó estén korán lefeküdtek, végigölelkeztek az éjszakát, alig aludtak. Nagyon hamar megvirradt, ők pedig utoljára kikeltek közös ágyukból. Danina már előre szenvedett a

férfi távollététől. A hordár levitte a lány két táskáját, a férfi két nagy bőröndjét. Danina kisgyereknek érezte magát, aki örökre elszakad az otthonától, amikor halkan becsukódott mögötte az ajtó. - Ígérem neked, Danina, hogy haszeretlek - emlékeztette a lányt. - Erre gondolj, amíg utánad nem megyek. Az életemnél is jobban szeretlek, Danina Petroszkova. .. - Utoljára szólította így. Már megbeszéltek, hogy Vermontban a lány az ő nevét fogja használni, akkor senki sem tudhatja róluk, hogy nem házasok. - Annyira szeretlek, Nyikolaj! Ahogy ezt mondta, ösztönösen megérintette a medált. Ott volt a nyakában, biztonságosan bújt meg a meleg szvetter alatt. - Hamarosan megyek utánad - ígérte Nyikolaj utoljára. Gyorsan megcsókolta a lányt, és lefutott az utolsó pallón. Danina a korláthoz sietett, onnan figyelte, ahogy a férfi kiugrik a mólóra, megáll, és őt nézi. - Szeretlek! - kiáltotta a lány - Vigyázz magadra! - Integetett, Nyikolaj visszaintett, szája a "szeretlek" szót formálta. A nagy hajó lassan elmozdult a rakpart mellől. Danina szíve dübörgött, és azon töprengett: Hogy lehetett ilyen ostoba? Hagyta rábeszélni magát, hogy Nyikolaj nélkül utazzon el! Ez most valahogy nagyon rossznak tűnt, de tudta, hogy bátornak kell lennie, Nyikolaj kedvéért. Olyan sok mindenen mentek már át együtt! Még egy kicsit megerőltetheti magát. Hadd végezze el a férfi, ami munkája van még itt, hadd teljesítse utolsó kötelességét a cári család iránt. Majd aztán eljön hozzá Vermontba, és új életet kezdenek mint férj és feleség. Addig integetett, amíg látta Nyikolajt. Még mindig ott állt, magasan és büszkén. A férfi, akit két éve hord a szívében, - és akit szeretni fog, ameddig csak él. - Szeretlek, Nyikolaj! - súgta a szélbe, és még sokáig állt a korlátnál. Folytak az arcán a könnyek, szorongatta a medált, és a férfira gondolt. Maga se

tudta, miért sír Nyikolajnak igaza van. Olyan sok minden vár még rájuk Vermontban, oly sok mindenért kell hálásnak lenniük. Még csak most kezdődik minden. Semmi oka sírni, legföljebb azért, mert valahol a szíve mélyén rettenetesen fél attól, hogy most látta utoljára kedvesét. Pedig semmi oka ezt gondolni. Micsoda szamárság! Fölnézett az égre. Már az utolsó sirályok suhantak fölöttük. Most nem veszítheti el Nyikolajt. Az nem lehet. Nagyot sóhajtott, vetett egy utolsó pillantást a hazájára, majd lassan lement a kabinjába. Nem veszítheti el Nyikolajt, mondogatta magának. Akármilyen történjék velük, mindig szeretni fogja. Az nem lehet, hogy most veszítsék el egymást. Epilógus A válaszok, ahogy ez szokása a válaszoknak, ott voltak az orrom előtt. Lefordítottam a leveleket; csupa szerelmes levél volt, amelyeket Nyikolaj Obrazsenszkij írt a nagyanyámmhoz. Hosszabb időszakot fogtak át, és egy olyan történet tárult föl bennük, amely majdnem annyira a szívemig hatolt mint amennyire őket megjelölte halálukig. Minden ott volt leírva bennük. A többit nagyanyám két barátnőjétől, egyben szomszédasszonyaitól tudtam meg, amikor következő nyáron visszamentem Vermontba, hogy a gyerekekkel és a férjemmel eltöltsek egy hetet Dan ómama házában. A padláson, egy bőröndben megtaláltam a cárné báli ruháit. Soha nem is sejtettem, hogy ott vannak. Pedig még mindig abban a bőröndben rejtőztek, amelyben a nagyanyám idehozta őket. Színeik kifakultak, a hermelin megsárgult, és több mint hatvan év után sokkal inkább emlékeztettek jelmezre. Furcsa, hogy sose bukkantam rájuk gyerekkori portyázásaim során, de a bőrönd ócska volt, ütött-kopott, és jól eldugták a padlás egyik sarkába. Ott volt a két nagy hajóbőrönd is, rajtuk a takaros címke: DE Nyikolaj Obrazsenszkij. Nagyanyámnak azóta sem

volt szíve kipakolni őket, amióta megérkezett Vermontba. Új értelmet nyertek a műsorok, a fényképek amelyek őt ábrázolták a többi táncossal, és már már szentnek tűnt a balettcipő. Sose tudtam, mennyire fontos volt a nagyanyámnak. Azt tudtam, hogy táncolt, de azt valahogy sohasem mértem föl, mennyi mindent adott oda magából a táncnak. Megpróbáltam elmagyarázni a gyerekeimnek, és ők kerekre nyitott szemmel hallgatták a mesét. Mikor pedig megmutattam Katie-nek a balettcipőt, és elmondtam lányomnak, hogy Dan Ómama volt, a odahajolt, és megpuszilta a cipellőt. Nagyanyám mosolygott volna, ha látja. Bekövetkezett az, amitől Ómama félt, amikor ezerkilencszáztizenhét augusztusában elindult a hajóval: soha többé nem látta viszont Nyikolajt. Az orvos, ahogy ígérte, elkísérte a cári családot a szibériai Tobolszkba, bele egyenesen a halálos kelepcébe. Nem engedték meg neki, hogy visszatérjen, ott maradt a családdal házi őrizetben. Hűségéért a szabadságával kellett fizetnie, és 1918-ban a Romanovokkal együtt őt is kivégezték. Nagyanyámat négy hét múlva tájékoztatta egy rövid levélben valaki, akinek a nevét nem ismertem. Csak találgatni tudom, milyen lehetett elolvasni azt a levelet. Én még ennyi év után is zokogtam a fordítás olvastán. Dan Ómama nyilván azt érezte, hogy meg fog halni a szerelme nélkül. Obrazsenszkij az utolsó levelében, amelyet még a halála előtt írt, figyelmeztette nagyanyámat, hogy tartani lehet a kivégzéstől. Akármilyen kegyetlenségnek tűnhetett ez akkoriban, ő csak a szeretett nőt próbálta felkészíteni. Megdöbbentő derű és erő áradt a leveléből, és azt írta nagyanyámnak, hogy neki kettejükért tovább kell élnie, meg kell találnia a boldogságot az új életben. Ne bánkódva, hanem örömmel emlékezzék rá és a szerelmükre. Azt is írta, hogy lélekben ő az első perctől

a feleségének tekintette nagyanyámat, hogy neki köszönheti élete legboldogabb éveit, és már csak azt bánja, hogy nem utazott el vele. Ómama már azon a napon tudhatta, hogy soha többé nem látja a szeretett férfit. A sorson mégsem lehetett változtatni. Se Obrazsenszkijén, se a nagyanyámén. Dan Ómamát a végzet egy más életre szánta, a mi körünkben, messze-messze a közös hazától. Obrazsenszkij doktornak pedig az volt a végzete, hogy ne élhessen együtt az ő Daninájával. Petroszkov ezredes és nagyanyám utolsó testvére a háború végén halt meg. Madame Markovát tüdőgyulladás vitte el, két évvel az utolsó találkozásuk után. Dan Ómama elveszítette mindenkijét és mindenét, egyiket a másik után, egy életet, egy hazát, egy karriert, egy maroknyi drága embert... az imádott férfit, a családját és a táncot, amelyet annyira szeretett. És mégis... sohasem volt benne semmi tragikus; nem búsult, nem szomorkodott, nem gyászolt. Biztos, hogy borzasztóan hiányoztak neki, főleg Nyikolaj. Biztos, hogy időnként vérzett a szíve, nekem mégsem mondta soha. Ő csak Dan Ómama volt, a mókás kalapjaival, a görkorcsolyájával, ragyogó szemével és finom minyonjaival. Hogy lehattunk ennyire ostobák? Hogy képzelhettük csak ennyinek, amikor ő sokkal több volt? Miként hihettem, hogy ő mindig csak egy apró kis öregasszony volt, kopott fekete ruhában? Miért hisszük azt, hogy az öregek sohasem voltak fiatalok? Miért nem tudom elképzelni hermelinprémes piros bársony báli ruhában, vagy amint A hattyúk tavát táncolja a cár előtt? És miért nem mondta soha? Mindig megtartotta magának a titkait. Tizenegy hónapon át lakott Nyikolaj unokatestvérénél, a férfira várva, majd még egy hónapig, azután, hogy megtudta a kivégzés hírért. Viktor, ahogy Nyikolaj ígérte, nagyon jóságosan bánt vele. A

csendes embernek szintén megvoltak a maga emlékei, bánatai, veszteségei. Danina olyan lehetett az életében, mint egy napsugár Huszonöt év volt közöttük. Viktor negyvenhét éves volt, amikor a huszonkét éves lány megérkezett hozzá. Úgy tekinthette Daninát, mint egy gyermeket, és bizonyosan tudta, mennyire drága a lánynak Nyikolaj. Öt hónappal Nyikolaj halála után, vermonti tartózkodása tizenhatodik hónapjában Danina feleségül ment Nyikolaj unokatestvéréhez, az én nagyapámhoz, Viktor Obrazsenszkijhez. A mai napig sem tudom, szerette-e valaha a férjét. Nyilván szerette. Biztosan jó barátok voltak. Nagyapám, ez az egyébként szófukar ember, mindig nagyon jó volt hozzá, és nagyanyám gyöngéden, csodálattal emlegette, de engem akkor sem hagy nyugton a kérdés, hogy szerette-e úgy valaha is a nagyapámat, mint az unokatestvérét. Valamiért kételkedem, bár nagyanyám a maga módján bizonyára szerető hitves volt. De Nyikolaj volt élete nagy szenvedélye, az ifjúság álma, amelynek oly hamar vége szakadt. Mennyi mindent nem tudtam... milyen sok álmod nem ismerhettem. Dan Ómama valóban rejtély volt. Most már kezemben vannak a kirakójáték darabjai, a láda, a balettcipő, a medál és a levelek, de Ómama megtartotta magának a többit, az emlékeket, a diadalokat, az embereket, akiket annyira szeretett. Csak azt bánom, hogy oly keveset tudtam róla akkor, amikor még élt, és annyira nem érdekelt a múltja. Dan Ómama, aki az enyém volt, örökké élni fog a szívemben. Az a ko-rábbi lány másokhoz tartozott, és el is ment utánuk, miután egész életében őrizte őket a szívében, a lelke mélyén, levelekben és egy medálban. Nagyon szerethette Obrazsenszkijt, ha még az otthonba is elvitte a leveleit és a medált a fényképével. Még ott is olvasgathatta a leveleket, bár az is lehet, hogy annyi év

után kívülről tudta őket. És most, ha behunyam a szememet, Dan Ómama már nem öreg... nem hord fekete vagy kopott ruhát... nem süt minyont... mosolyog rám, olyan szépen és fiatalon, amilyen akkor volt... spiccel a balettcipőjében, Nyikolaj Obrazsenszkij mosolyogva nézi, és én hiszem, hogy valahol most már együtt vannak végre.

Vége.